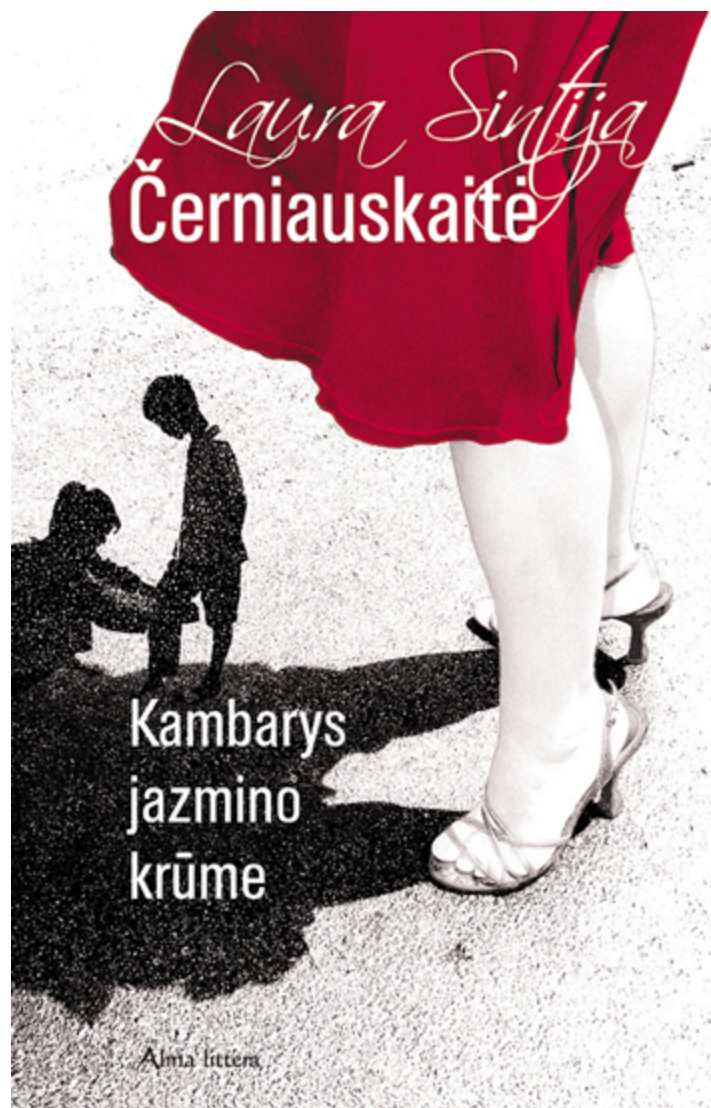

Laura Sintija
Černiauskaitė

**Kambarys
jazmino
krūme**

Alma littera

OceanofPDF.com

LAURA SINTIJA ČERNIAUSKAITĖ

*Kambarys
jazmino krūme*

Apsakymas ir apysaka

OceanofPDF.com

ISBN 9786090106341

© Laura Sintija Černiauskaitė, 2009

© Leidykla „Alma littera“, 2009

Redaktorė *Edita Vaskelaitė*

Korektorės *Ramutė Prapiestienė, Marijona Treigienė*

Viršelio dailininkė *Irma Sujetovaitė*

Viršelio nuotraukos fragmento autorius *Elvis Santana*

Maketavo *Jurga Morkūnienė*

OceanofPDF.com

*Kambarys
jazmino
krūme*

Apsakymas

OceanofPDF.com

*Kadaise
mudu buvom suaugę
stiklo šerdim,
lėkėm su dviračiais,
kvepėjom anyžiniais ledinukais.
Viskas liko užsiūta giliai
skudurinės lėlytės širdy:
atmink,
užrakinome
ją
jazmine.*

– Užeikite užeikite, – paragino vyrukas.

Jis pirmas išoko pro vartelius į sodą. Nuduodamas, kad viską čia gerai pažįsta, apsidairė ir šeimininko mostu pakvietė užėti moterį. Malonų birželio rytą ši buvo per daug apsirengusi. Po žemės spalvos lietpalčiu vilkėjo megztinį aukšta apykakle, rankoje laikė ploną vilnonę skraistę ir mažytę rankinę be dirželio, iš kurios lyg į sodą nutaikytas pistoletas kyšojo odinės pirštinės smilius. Moteris stabtelėjo prie vartelių, šie skausmingai sukniakė ir trinkelėjo jai priešais nosį. Bet ji šito nepastebėjo. Suėmė savo šviesius plaukus ir persimetė per petį, tarytum šitaip būtų patogiau viską apžiūrėti.

– Slyvmedžiai seni, bet labai vaisingi, – paaiškino vyrukas. Jis pliurpė neužsičiaupdamas (ar čia toks naujas agentų metodas, vis labiau irzo ji) ir trukdė jai susikaupti.

Penki sode viešpataujantys slyvmedžiai visada duodavo gausų derlių. Ir visada buvo aukšti. Mama migdydavo ją vežimėlyje, o pro jų šakas, susimezgusias į vientisas lubas, pūstelėjus vėjui tikšdavo saulės medus. Truputį vėliau, kai jau išmoko tarp jų vaikščioti, slyvmedžiai atrodė visi skirtingi, lyg penki sumedėję karžygiai, ir turėjo žmonių vardus.

Viskas čia buvo apgailėtinaai sumažėję. Kiemas, garažo duobė, dviejų aukštų namas su terasa ir dvejomis durimis (vienomis iš šono – tiesiai į virtuvę, ir pagrindinėmis, iš kiemo pusės – jose buvo apskritas langelis, pro jį sutemus spoksodavo šiurpus tamsos vyzdys) – viskas atrodė susitraukę, kaip traukiasi džiūvanti slyva.

Ankstyvą rudenį žemėn drioksėdavo krentančių slyvų artilerijos. Nuo to garso, šiurpdama ir virpėdama, ji nubusdavo naktimis ir nesuvokdavo, kur atsidūrė. Nujausdavo, kad Talius irgi nubunda. Kai paprašydavo, kad nakčiai duris tarp jų kambarių paliktų atviras, jis palikdavo. Pašokus lovose jų baimė lyg dvi ištiestos rankos susitikdavo ant atvirų durų slenksčio.

– Užeim į vidų, – paskubino vyrukas. Jis visą laiką spirgėjo, sūpavosi nuo pirštų galų ant kulnų, maigė telefoną ir nepavargdamas plepėjo.

Medinė tvora kadaise buvo žalia, ir greičiausiai dar tėvelio dažyta. Pagaliau ji įžengė pro vartelius ir, užvėrusi juos taip atsargiai, kaip sulankstomas brangus, per sulenkimus jau dūlantis laiškas, trūkšmingai įkvėpė. Kitą akimirką skrandį lyg trūktelėjo nematomu siūlu – jazminas!.. Iš karto atsiliepusi į jo kvietimą, ji pasileido išklibusiomis plytelėmis palei namą.

– Durys iš šono! – šūktelėjo agentas.

Moteris pasuko už kampo ir per nušienautą žolę metėsi į dešinią sodo kraštą, kur už *sklepo* baltai putojo jazminas.

– Čia yra ir antrosios durys, žinoma. Tik nuo jų neturiu rakto, – atšleivojo iš paskos agentas.

Išvešėjęs jazminas lyg krioklys tryško ant akmeninės *sklepo* kupros.

Jis vienintelis buvo išaugęs, pranokęs jos atmintį.

– Tiesa, kieme yra *sklepas*, tai patogų, – nusišypsodamas, kad tik dabar jį pastebėjo, sududeno agentėlis moteriai į ausį.

Moteris atsigręžė taip staiga, kad vos į jį neatsitrenkė. Agentas stovėjo susibrukęs rankas į juodas kostiumines kelnes, jo švarko skvermai stirksojo juokingai pasikėlę, o akys, rudos ir apskritos lyg varnėno, spoksojo kažkur į erdvę. Ji išmeigė žvilgsnį jam už nugaros, į duris su apsamanojusiu stogeliu.

– Šitos yra pagrindinės, – pasakė tyliai.

– Labai galimas daiktas. Tik nuo jų neturiu rakto.

– Tai eime pro anas.

Ir ji pirma, privertusi vyruką sekti iš paskos, nužingsniavo prie šoninių durų.

– Kas čia gyvena? – pasiteiravo ji.

– Pagyvenusią žmonių porą. Jie perka sodybą, tai skuba parduoti šitą...

– O prieš juos?

– O prieš juos, o prieš juos... – nepakeldamas akių nuo raktų geraširdiškai suniurnėjo agentas. – Tiesą sakant, nepasidomėjau... O tai svarbu? – Jis pažvelgė į moterį lyg juokaudamas, tačiau susidūrė su rimtu, neišvengiamu jos žvilgsniu.

Tuo metu durys atsidarė ir į juos padvelkė nevedintų namų kvapas. Jame aiškiai galėjai justti svetimo gyvenimo

komponentus, tačiau kai kas kvapo šerdyje buvo nepakitę.

Jie įžengė į erdvią virtuvę su užskleistu langu. Iš čia vienos durys vedė į tamsią priemenę ir rūšį, kitos – į koridorių ir tris kambarius. Svetainėje stovėdavo tarybiniais laikais baisiai reta ir brangi čekiška mėlynoji sofa (Talius ją buvo ištepęs mėlynių uogiene ir už tai tėvelis jo vos neužmušė). Į tėvų miegamąją su matinio stiklo durimis vaikai galėdavo užėti tik tada, kai tėvelio nebūdavo namie, mamytė priguldavo pailsėti, o jie tyčia susigalvodavo kokių nors klausimų, kad galėtų susirangyti šalia didelėje dvigulėje lovoje, kuri jai kažkodėl priminė aptvertą ganyklą. Į savo kabinetą, mažiausią, šiaurinę pirmo aukšto kambarį, kuriame žiemą būdavo labai šalta, tėvelis juos išsikviesdavo *pasikalbėti*. Bausmes taip pat vykdavo kabinete. Tam reikalui rašomojo stalo stalčiuje tėvelis laikė seną diržą. Tiesa, jos niekada nemušdavo, tik Talių. Kai jis sutepė čekišką sofą, tėvelis jo taip ilgai nepaleido, kad jos su mamyte atėjo jo gelbėti. Už durų girdėjosi tik diržo kirčiai – mušamas Talius niekada nešaukdavo ir neverkdavo. Ji be žodžių suprasdavo, kad neišduoti priešui savo jausmų ir neleisti mėgautis savo kančia jam yra garbės reikalas. Jos oda rausdavo ir degdavo, kai stovėdavo antro aukšto aikštelėje prie vaikų kambarių ir klausydavosi monotoniškų diržo kirčių.

Ji perbėgo kambarius lyg skersvėjis, prasagstytas lietpaltis plevėsavo ir slydo nuo pečių kaip persenusi žievė. Kambariai buvo apytuščiai. Šeimininkai išsivežė geruosius baldus ir paliko mažiau vertingus. Svetainės kampe

riogsojo nudriskęs žalio gobeleno fotelis ir tokia pat kušetė, o palei sieną gulėjo susuktas kilimas.

– Kilimą šeimininkai pasiims, – pasakė agentas.

Miegamajame ir kabinete stovėjo kelios kartoninės dėžės su daiktais. Moteris apsidairė, pakėlė akis į lubas.

– Remonto reikia, – pasakė ji.

– Na, čia kaip kas nori gyventi...

Moteris vėl staigiai atsigrėžė į agentą – apimta smalsumo, kaip atrodo kitas, kai šneka ne tai, ką galvoja. Tada išnėrė iš kabineto ir nelaukdama jo pakilo į laiptų aikštelę. Čia mamytė augindavo aukštą kaktusą stambiais, mėsingais lapais ir retais, aplūžinėjusiais spygliais. Kol ji snausdavo pogulio, jiedu su Taliumi mėgdavo žaisti po kaktusu, pašnibždom, kad jai netrukdytų, o paaugę vienas kitam palikdavo po jo lėkšte užšifruotus laiškelius. Dabar aikštelė buvo tuščia, sugirgždėjo rudais aliejiniais dažais nuteptos apdulkėjusios grindys. Ji atsigrėžė ir pakėlė akis į antro aukšto duris. Kažin kas glūdėjo už jų, vis dar glūdėjo. Per keletą sekundžių, vos spėjusi pamatyti, kad jos kambario durys uždarytos, o Taliaus – kiek praviros, lyg nedrąsiai, slaptai kviestų užėiti, ji krūptelėjo nuo smūgio į paširdžius ir suprato, kad ten neis.

– Na, pasižiūrime dar antrą aukštą? – vogčia dirstelėjęs į laikrodį paklausė agentėlis.

– Kiek?.. – staiga paklausė ji.

– Kas?..

– Kiek jie prašo už namą?

Jis pasakė sumą, ta jai pasirodė per didelė.

- Ponia, čia Antakalnis, čia visi nori gyventi, - gudriai suvogravo agentėlis. Jai dingtelėjo, kad jis tik pamėgdžioja girdėtus žodžius ir intonaciją, ir ją suėmė drungna panieka.

- Man reikia pagalvoti... iki rytojaus, - pasakė ji.

- Iki rytojaus ryto?

Moteris susiraukė.

- Iki rytojaus pietų.

- Hm... Šiandien atvesiu dar du klientus, ir jeigu kuriam nors patiks... pati suprantat.

- Paliksiu užstatą. Niekam nerodykit namo iki rytojaus pietų.

Ji atsisėgė rankinę ir puolė joje nekantriai kuistis. Staiga atsiminė, kad grynaisiais turi vos dvidešimt litų.

- Palaukit... juk kartu išeisim, nuvežkite mane prie bankomato... aš neturiu grynais, - jai norėjosi verkti.

- Gerai, tiek to. Iki rytojaus pietų, - įdėmiai ją nužvelgęs nusileido agentas.

Moteris stebėtinai greitai susitvardė, persimetė per petį skraistę ir su dirbtine šypsena tarė:

- Į antrą aukštą užlipsiu rytoj.

Koridoriaus gale švietė sijonėlis su raudonais ir mėlynais langeliais, tai baltapūkė mergytė laukė prie pianino klasės. Jai suveržė gerklę, tarytum mergytė būtų kažkaip susijusi su praeitimi ir vienintelė jai tikrai svarbi. Ši nežinia ką krapštė, pasidėjusi ant palangės kuprinę ir nusigrėžusi į

langą. Išgirdusi žingsnius atsigrėžė ir, kažką sugniaužusi delne, nuleido rankutę prie šono.

Mergytės ji vienintelės truputį laukdavo. Todėl, kai mokslo metams baigiantis šios tėvas paprašė kelių papildomų pamokų ir pažadėjo už jas sumokėti, sutiko nesvarstydamas, ir ne dėl pinigų, o veikiau apsidžiaugusi, kad dar pamatys mergytę prieš ilgą, skaudžiai šviesią vasarą.

– Elzyte, atsiprašau – vėluoju! – šūktelėjo ji uždususi.

– Laba diena, mokytoja, – įdėmiai ją stebėdama atsakė mergytė. Ji į viską žvelgdavo įdėmiai, tarytum jos galvoje slypėtų bedugniai archyvai, į kuriuos viskas, kas pamatyta, gula tvarkingomis eilėmis.

Ji atrakino klasę ir įleido mergytę. Paskui, numetusi ant suolo rankinę, skubiai perbėgo priplėkusį kabinetą ir atidarė langą.

– Taip geriau.

Mergytė, kaip visada, jau sėdėjo prie pianino pasidėjusi natas ir pasirengusi groti. Skambindama ji niekada nerodydavo nei džiaugsmo, nei nuovargio ar nuobodulio. Jai seniai buvo smalsu, ar mergytė mėgsta groti, ar tik nepriekaištingai vykdo savo tėvo valią.

– Na, paskambink, ką išmokai namie, – išsinerdama iš lietpalčio žvaliai paliepė ji.

Mergytė be klaidų, tik kiek per lėtai ir nepasitikėdama savimi paskambino trumpą, paprastą liaudies melodiją. Delniukus ji stengėsi laikyti taisyklingai, kaip mokytoja reikalaudavo iš visų pirmokėlių – lyg gniauždama obuolį.

- Kodėl taip nedrąsiai? - vaikštinėdama po kabinetą linksmai paklausė ji.

Mergytė gūžtelėjo pečiais.

- Paskambink dar sykį, linksmiau. Juk tai linksma dainelė, ar ne?

Mergytė vėl ėmė skambinti. Ji skubėjo, jos nugara įsitempė ir mentės judėjo lyg du sugipsuoti sparniukai. Netrukus ji suklydo, papurtė galvą ir nuščiuvo.

- Nebijok suklysti! - šūktelėjo mokytoja. - Iš naujo.

Mergytė pradėjo iš naujo. Stengdamasi nepadaryti klaidų, ji vėl skambino per lėtai.

- Stop! Man liūdna. Paskambink taip, kad pradėčiau šokti!

Nepratardama nė žodžio, mergytė ėmė groti greitai ir tris kartus suklydo, bet po kiekvienos klaidos mokytoja sušukdavo:

- Toliau!.. Toliau!.. Toliau!..

Paskambinusi visą dainelę, mergytė padėjo ant kelių delnus ir nuleido galvą. Mokytoja priėjo prie jos, prisitraukė kėdę ir atsisėdo šalia. Mergytė nemirksėdama žvelgė priešais save, ir iš jos veido negalėjai suprasti, ką jaučia. Staiga mokytojai jos pagailo. Su visa nepaaiškinama, gelminga, slepiama simpatija ji panūdo pravirkti vietoj mergytės, bet tik pasitrynė nosį ir, nusigrėžusi į pravirą langą, pro kurį dvelkė gaivus ryto vėjas, sumurmėjo:

- Kažkaip šalta... Tau nešalta?

Mergytė, nepakeldama akių, papurtė galvą.

Ji atsistojo ir uždarė langą, ir dar apsisiautė lietpalčiu.

– Nebijok suklysti, supratai? – vėl atsisėdusi ant kėdės garsiai pasakė pro nosį. – Aš nematau, kad tau būtų smagu groti. – Patylėjo tirdama neįskaitomą mergytės veidą. – Ar tau smagu groti?

Ši gūžtelėjo pečiais.

– Tai ko čia ateini?

Akimirką jos žiūrėjo viena kitai į akis.

– Ko iš manęs nori?

Mergytė nustebusi atsakė:

– Jūs mokote mane skambinti.

Jos akyse šmėkstelėjo kažkas pažįstama, giedra ir tyra, dėl ko mokytoja galėjo pravirkti arba supykti ant jos asmeniškai, lyg mergytė priklausytų jai.

– Teisingai, – atlaidžiai sutiko ji, bet dar neatlyžo: – O ką tau labiausiai patinka veikti?

Mergytė pagalvojo, gūžtelėjo pečiais ir atsakė:

– Virti kiaušinį.

Mokytoja nusijuokė. Tą pat akimirką ją pervėrė trumpas, beveik skaudus laimės tvyksnis, ji susiraukė ir užsidengė burną delnu, lyg norėdama tą ištrūkusį juoką sulaikyti ir nuginti atgal į save. Mergytė nusišypsojo:

– Tėvelis mane išmokė.

Jos linksmi susižvalgė. Netrukus mokytoja surimtėjo, surado sąsiuvinyje naują kūrinėlį ir, bedusi pirštu, tarė:

– Šitą mokysies taip, kaip mokeisi virti kiaušinį. Supratai?

Mergytė linktelėjo galvą ir tuojuo išmeigė akis į gaidas. Atrodo, jai nekilo jokių klausimų. Kai iškėlė pirštus virš klaviatūros, iš jos baltų marškinių rankovės išslydo ir ant

grindų nukrito smulkus popierėlis. Abi sužiuro – tai buvo lipdukas, vaizduojantis iš kiaušinio besiritantį ančiuką.

– Oi, – tyliai šūktelėjo mergytė.

– Pakelk.

– Vakar buvo mano gimtadienis, – duodama lipduką mokytojai pasakė ji, lyg tai paaiškintų, iš kur jis atsirado jos rankovėje.

Mokytoja padėjo lipduką ant pianino viršaus, kaip darydavo su visais mokinių atsineštais pašaliniais daiktais. Tai reiškė, kad lipduką mergytė galės atgauti pasibaigus pamokai.

Kol ji lyg lesantis paukštelis, rankiodama po vieną gaidą, mokėsi tekstą, mokytoja kaip užhipnotizuota stebėjo jos judesius. Kartą vaikystėje ji matė, kaip meistras atidarė laikrodžio mechanizmą. Tada ji su baiminga pagarba stebėjosi, kaip tolygiai, nenutrūkstamai jis veikia. Jai atrodė, kad laikrodžio mechanizmas yra už ją tvirtesnis, patvaresnis, tarytum geriau padarytas, ir dėl to ją apėmė neapsakomas liūdesys.

Mergytė jau buvo išėjusi, kai ji susigriebė, kad ant pianino liko lipdukas su ančiuku. Įsidėjo jį į piniginę, šalia nuolatinio autobuso bilieto ir mažytės slaviškos ikonos su Dievo Motina ir prisimerkusi rudaveidžiu Kūdikieliu.

Virtuvėje garsiai veikė radijas.

– Tile! Čia tu?.. – kaip visada, kai ji įžengdavo į namus, svetainėje sukarksėjo iš senatvinio snaudulio pakirdusi

mamytė.

- Aš.

- Kur buvai? - tuojau paklausė mamytė, nors puikiai žinojo, kad Tilė grįžo iš darbo. Į šį klausimą buvo galima neatsakyti.

Ji nusispyrė batelius, pakabino lietpaltį ir, neužsukusi pasisveikinti, nužygiavo tiesiai į vonią. Nusipraususi ir užsimetusi ant drėgno kūno chalata, nudrožė į virtuvę ko nors užkasti ir pagaliau išgerti kavos, kokią mėgo ir kokios negaudavo jokioje Vilniaus kavinėje - stiprios, saldžios, gausiai užpiltos karšta grietinėle. Čia, patogiai įsitaisiusi kampe prie apskrito stalo ir atgrėžusi į duris didelį apvalų veidą su nudribusiais žandais, jos jau laukė mamytė. Sunkiai alsuodama, ji viena ranka be tikslo pliaukšėjo musmušiu per stalą ir viskuo nusivylusios stebėtojos mina įsistebeilijo į dukterį.

- Sveikutė, - tarstelėjo Tilė.

Pakstelėjusi mamytei į viršugalvį, prie pat kuodelio, ji nusigrėžė į šaldytuvą ir atidarė jį.

- Silkės paimk, - pasakė mamytė. - Sutaisiau su troškintom morkom.

Tėvelis silkės reikalaudavo dažnai. Po jo mirties, žinodama, kaip sunkiai mamytė keičia įpročius, Tilė silkės valgymo tradiciją perėmė, nors silkės niekada per daug nemėgo. Panašiai ji apsiprato gyventi dviejų kambarių bute. Jo ankštumas iš pradžių visus labai erzino ir vargino, ir priminė, kaip erdvu ir patogiu buvo senajame name. Savo, didesnįjį kambarį mamytė kažkodėl vadino svetaine, o

mažesnių, Tilės – miegamuoju. Šitaip ji nors trumpam save apgaudavo, juk jeigu bute yra svetainė ir miegamasis, jame turi būti ir daugiau kambarių.

Po to, ką padarė Talius, mamytė nebenorėjo pasilikti jų name ir nesutiko keltis į jokią kitą, nes jis būtų priminęs senąjį. Todėl jie pardavė namus Antakalnyje ir nusipirko du butus Vilniaus senamiestyje, netoli vienas kito. Viename įsitaisė patys, o kitą laikė Tilei, kol ši užaugs. Kad butas nestovėtų tuščias ir duotų nors kokios naudos, nuomojo jį. Tilė užaugo, bet mamytei vis atrodė, kad jai dar ne laikas išeiti. Paskui mirė tėvelis, ir mamytė jau visiškai nebegalėjo paleisti dukters. Ilgainiui Tilė ir pati įtikėjo, kad turi gyventi taip, kaip geriau mamytei. Išėjusi į pensiją, nemėgstanti skaityti ir neturinti įpročio kuo nors ypatingu užimti protą, ši visą dieną godžiai stebėdavo – kiemą – per langą, kaip žmonės kitur gyvena – per televizorių, laiptinę – per skylutę duryse. Šitaip mamytė prisidėdavo prie pasaulio reikalų, juos savinosi, turėjo teisę apie juos svarstyti ir savotiškai jais pasisotindavo. Net kėdę atsinešdavo prie durų, kad nepavargtų valandų valandas laukti laiptinėje žingsnių – kas, pas ką, kelintą valandą eina? Tilei grįžus ji prisvildavo taip, kaip tik viena mokėdavo – jos beveik negirdėdavai, bet visą laiką pašonėje jusdavai validolio prisotintą šniokštavimą, lyg mamytė dustų iš sunkiai tramdomo smalsumo. Kai Tilė labiausiai geisdavo pabūti viena, mamytė tylomis įsitaisydavo ant jos lovos *pasėdėti*. Dukrai prausiantis ji staiga atsimindavo ką nors svarbaus, ir, žiūrėk, jau klebena durų rankeną. Labai retai, dažniausiai iš

nuovargio, Tilė užplūsdavo grėsminga nuotaika – jausmas, kad tuojau išprotės. Tokioms valandėlėms laikė skrynioje akrilo dažų. Tapė ji vaikiškai, primityviai, bet šitaip lyg iš tramdomųjų marškinių išsinerdavo iš kamuojančių būsenų ir šito ankšto, priverstinio gyvenimėlio, į kurį juos įstūmė (kaip ji slapta manė, sutikdama su mamyte, nors niekada neišreikšdavo žodžiais) Talius. Tapydama ji turėdavo būti viena, mamytė šito nesuprato. Tilė niršdavo iki ašarų. Vaikiškai gniauždavo pyktį savyje, bet nedrįsdavo priekaištauti. Mamytė, nesulaukdama iš dukters jokio draugiškumo ir vienatvės praskaidrinimo, apsiašarodavo pirmoji.

– Ji vėl užsirakino! Kokios čia paslaptys? Dukra, kodėl man taip darai? – klebendama durų rankeną dūšaudavo ir verkšlendavo mamytė. O kai Tilė neištvėrusi ją įsileisdavo, ši, lyg nusivylusi jos paveikslais, atsidusdavo: – Na ir kas čia tokio?.. Ką čia reikėjo slėpti?..

Tilė neįstengė paaiškinti, kad svarbūs ne patys piešiniai, o tai, kas su ja darosi piešiant, ir kad tada ji turi būti viena. Kažkodėl jai atrodė, kad mamytė to vis tiek nesuvoks, ir niekada net nemėgino jai aiškinti.

Dabar ji įsitaisė prie stalo su silkės dubenėliu, atsivertė savaitinį žurnalą ir, šakute kabindama silkę su morkomis, įniko skaityti straipsnį apie dilgėlių maistingumą.

– Ką ten rašo? – tuojau pasidomėjo mamytė, bet Tilė, kaip visada, kai skaitydavo (o valgydama ji skaitydavo tyčia, kad nereikėtų atsakinėti į nesibaigiančius klausimus), jos negirdėjo.

Mamytė įsileido šnekėti. Šnekėjo ji lėtai, darydama ilgas pauzes, tarytum pati su savimi, lyg vildamasi, kad dukra ją išgirs ir teiksis atsakyti.

Viską nutraukė trumpas, atsargus skambutis į duris.

– Kas ten? – kaip visada labai nustebo ir išsigando mamytė.

Iš skambučio Tilė pažino tetą Alegrą. Žinodama, kad mamytė gąsdinasi netikėtų garsų ir apskritai netikėtumų, ši skambindavo kuo tyliau ir švelniau, lyg pranešdama, kad tai savi.

– Teta Alegra, mamyte, – nuramino Tilė ir nuėjo atidaryti durų.

– Oi! – tik dabar kažką atsiminusi, sušuko mamytė ir pliaukštelėjo delnu sau per kaktą. – Tikrai!

Teta Alegra, jauniausioji mamytės sesuo, medicinos seselė, palaidojo savo vyrą gerokai anksčiau negu mamytė. Vaikų jie neturėjo. Tilė miglotai atsiminė, kad kai dar buvo mažytė, tetą Alegrą išvežė į ligoninę ir ten ji pagimdė negyvą apsigimusį berniuką. Tėveliui mirus ji ateidavo kelis kartus per savaitę, o po budėjimų ligoninėje visą laiką ką nors siūdavo, modeliuodavo drabužius ir įkalbinėdavo jais vilkėti. Pavyzdžiui, dabar savo apvalioje dirbtinės krokodilo odos rankinėje teta Alegra atsinešė metrą, bloknotėlį su brėžiniu ir medvilnės atraizą. Ji nusprendė, kad mamytei reikia naujo vasarinio chalato.

– Atostogauji? – anksti aptikusi Tilę namie, nuo slenksčio paklausė teta Alegra.

– Beveik.

Ji įleido tetą į virtuvę pas mamytę ir, kol jos kalbėjosi, atlapojo savo drabužių spintą. Reikėjo kaip nors nerūpestingai pasipuošti, kad vyriškis, su kuriuo už dviejų valandų turėjo susitikti mieste, įvertintų jos grožį, bet nesuprastų, kad ji stengėsi specialiai dėl jo. Už gero pusvalandžio teta Alegra tyliai pasibeldė į Tilės kambario durų staktą ir nelaukdama kvietimo įėjo.

– Užsnūdo, – tyliai pasakė ji apie mamytę ir, apmetusi žvilgsniu Tilės kambarį, tada – ją, paklausė: – Išėini?

Tilė linktelėjo ir, sagstydamasi lengvą smėlio spalvos suknelę, nusigręžė į didelį siaurą veidrodį, kuriame matė save nuo galvos iki kojų.

– Tau tinka šita spalva. Ji retai kam tinka, – konstatavo teta Alegra žinovės tonu.

Nors į tetą nežiūrėjo, Tilė juto, kad ši su būdingu draugingumu ir švelnia užuojauta, kurią puoselėjo sesers vaikams, mėgina išvelgti jos dvasios būseną. Ji perėjo nedidelį kambarį, įsitaisė ant lovos ir įsistebeilijo į Tilę – beje, visai kitaip negu mamytė.

– Kaip laikaisi? – paklausė, tikėdamasi išgirsti ne ką Tilė pastarosiomis dienomis veikia ir ką planuoja per atostogas, bet kaip jaučiasi ir ką galvoja. Šituos pašnekesius jos abi labai mėgo, tik, nenorėdamos įžeisti mamytės, turėdavo sulaukti jiems tinkamo momento.

– Ai, – mostelėjo Tilė, lyg neturėtų pasakyti ką gera. – Šiandien atlaikiau paskutinę pamoką.

Teta Alegra supratingai atsiduso ir patylėjo, sukiodama tarp pirštų geltoną metro gyvatėlę. Tilė tylutėliai uždarė

duris – mamytė, net ir miegodama, nemėgo uždarytų durų. Sugraibiusi rankinėje cigaretes, ji mirktelėjo tetai Alegrai, patyliukais atidarė langą ir įsitaisė ant palangės parūkyti.

– Kodėl aš tokia nelaiminga? – po valandžiukės paklausė ji, lyg kalbėtusi pati su savimi.

Teta Alegra liovėsi sukiojusi metrą ir pažvelgė į Tilę su atlaidžiu priekaištu.

– Geriau papasakok, kaip laikosi tavo mokiniai. Ar šiuolaikiniai jaunieji muzikantai panašūs į tokius, kurie išgelbės pasaulį?

– Šiandien buvau prie mūsų senojo namo Antakalnyje. Jį parduoda, – lyg neišgirdusi tetos žodžių, staiga pasakė Tilė.

Teta Alegra baimingai nuščiuvo.

– Mamytei apie tai geriau nesakyk, – pratarė ji po valandėlės.

– Žinau.

Jos vėl patylėjo, žvelgdamos į skirtingus taškus. Tilė suraukusi kaktą mėgino kažką savyje išvelgti ir išsiaiškinti, teta Alegra stengėsi suprasti, kas su ja darosi.

– Atsimeni, kaip vieną vasarą... kiek mums buvo? – aštuoneri, devyneri?.. Talius sukurstė mane pabėgti iš namų. Pakeleivingomis mašinomis nusibeldėme iki Klaipėdos, toks buvo jo planas – pasižiūrėti laivų...

– Kaip tie žmonės jums stojo...

– Prikurdavom istoriją, juk pažįsti Talių. Atmeni, jis svajojo tapti troleibusų vairuotoju?.. Bet ši kelionė jau iš kito, jūrinio periodo... Tėvelis sukėlė ant kojų visą miliciją, mus supakavo Klaipėdos uoste... Kodėl taip gerai viską

atsimenu?.. Tai buvo turbūt vienintelis prasižengimas, už kurį Talius negavo lupt. Aš baisiai bijojau, kad jau po šito tėvelis jį tikrai užmuš. Bet jis net pokalbio neišsikvietė. Viską padarė mamytė. Tada supratau, kad mes iš tikrųjų peržengėme ribas, ir man pirmą kartą pagailo tėvelio. Bet per daug jo bijojau, kad drįsčiau atsiprašyt...

Teta Alegra reikšmingai dėbtelėjo į Tilę ir pritardama atsiduso. Tėvelio charakterio ypatybės buvo seniai išsemta tema, bet kartkartėmis jos iš įpročio dar pakurstydavo atmintį.

– Man atrodo, kad mamytė tebeturi mūsų senojo namo raktus, – vėl sugrįžusi prie ankstesnių minčių, pasakė Tilė.

– Na ir kas?

– Mamytė neprisipažins, bet, atrodo, kartą esu juos aptikusi tamsiajame kambarėlyje.

– Nevargink tu jos...

– Labai noriu palaikyti juos rankoje, – tyliai pasakė Tilė ir atsisukusi nužvelgė tetą alkanu, baugščiu žvilgsniu.

Jos patylėjo. Iš virtuvės pro atvirą langą kaip stiprus, erzinantis kvapas įsiveržė Bethoveno simfonija. Radijo transliacija, garsiai skambanti ankstyvos popietės šviesoje, beveik visada sukeldavo Tilei beviltišką tuštumos jausmą. Ji privėrė langą.

– Vis tiek ten gyvena kiti žmonės ir greičiausiai jie pakeitė spynas, – po valandžiukės pasakė teta Alegra.

– Man atrodo, jei galėčiau jį nusipirkti, pagaliau tapčiau laiminga, – sušnibždėjo Tilė.

– Ką sakei?.. – palinko į ją teta Alegra.

– Nieko.

Ji užgesino cigaretę į išorinės palangės skardą, suvyniojo nuorūką į popierinę servetėlę, dar susuko į celofaninį maišelį ir įsidėjo į rankinę, ketindama išmesti pakeliui į autobusų stotelę. Tada nuėjo į vonią išsivalyti dantų.

– Tile! – plonu, gergždžiančiu, dar neišsivadavusiu iš snaudulio balsu pakvietė mamytė.

– Pabudo, – šnipštelėjo teta Alegra.

Tilė apmaudžiai susiraukė ir gūžtelėjo pečiais.

Teta Alegra nuėjo pas mamytę. Ši, kalbėdamasi su seserimi ir vis kraipydama galvą, pro atviras virtuvės duris godžiai gaudė Tilės šmėkštelėjimus iš koridoriaus į mažąjį kambarį ir atgal.

– Vėl išeini? – paklausė mamytė.

Tilė apsimetė neišgirdusi, ji šukavosi koridoriuje, atsidariusi spintos duris su veidrodžiu.

– Vis išeina ir išeina, – pasiskundė mamytė tetai Alegrai.

– Aš su tavimi pabūsiu, – atsakė ši.

– Nereikia man.

Apsimetusi, jog eina į vonią, teta Alegra stabtelėjo koridoriuje ir valandžiukę stebėjo, kaip Tilė dažosi blakstienas. Jų žvilgsniai susitiko veidrodyje ir Tilė nuleido akis.

– Alegra! – pašaukė mamytė iš virtuvės.

Toji kyštelėjo galvą pas ją.

– Paklausk, kur ji išsiruošė, – paprašė mamytė.

– Klausyk, jai beveik trisdešimt, o ji nieko neturi... Ar ne vis tiek? Tegu bent vaiką pasidaro! – šnipštelėjo Alegra.

- Ką čia šneki!..

- Tuoju išvirsiu kavos ir kepsim sausinius, palauk truputį.

- Nereikia man, - vaikiškai įsiskaudinusi suniurzgė mamytė.

Supratusi, kad neišsisuks, Tilė užbėgo į savo kambarį rankinės, tada išoko į virtuvę, apsimestinai skubėdama ir neduodama mamytei įsiterpti pakštelėjo jai į plaukų mazgelį, tetai Alegrai - į skruostą, ir išdūmė, sprukdama nuo įkandin atskriejančio paskutinio mamytės klausimo: „Kada grįši?..“

- Matau, gausiu gėlių, - pasakė Tilė artėdama prie staliuko, nuo kitų atskirto dirbtiniu vijokliu apraizgyta širmele. Vazoje iš tiesų stovėjo puokštė su orchidėja, kurios žiedai kilo į viršų lyg vienas iš kito išsiperėję violetiniai drugiai. Kad Martynas jai nupirko gėlių, išsyk pasirodė įtartina, ir, pati nejudama subtilių savo nuotaikos perėjimų, Tilė dar labiau įsitempė. Martynas atsistojo, suėmė ją už rankos ir pabučiavo per stalą į lūpas.

- Manyk, kad jau gavai, - pasakė jis, ir jiedu atsisėdo vienas prieš kitą.

- Ką tai reiškia? - pusiau juokais, pusiau griežtai paklausė Tilė. Kaip gavusi gėlių nemokėdavo natūraliai suvaidinti nuostabos ir džiaugsmo, taip, pagaliau pajutusi, kad jos nuotaika prasta, nemokėjo to nuslėpti. Ji patraukė

vazą su orchidėja į stalo kraštą, kad geriau matytų Martyną.

– Ne ta koja išlipai? – nusišypsojo šis.

– Teta man ką tik pasiūlė pasidaryti nuo tavęs vaiką. Jos pasiūlymą svarstau, – atsiversdama meniu atrėžė Tilė ir, kad nereikėtų matyti Martyno reakcijos ir dar labiau surūgti, išmeigė akis į puslapį su karštaisiais patiekalais.

Jie susitikinėjo antrus metus. Žodis *susitikinėjo* labiausiai tiko jų neapibrėžtiems, paviršutiniškiems santykiams apibūdinti. Martynas buvo pasiturintis, vedęs architektas, dviejų vaikų tėvas. Tilei jis atrodė gražus, atitiko jos skonį ir supratimą, kaip turi atrodyti ir laikytis vyriškis, bet pati šalia jo nuolat jautėsi nepakankamai graži, ir ši slapta priežastis ją ne juokais graužė. „Esi gana patraukli moteris, kad susirastum turtingą vyrą, tai kas gi yra?“ – kartais lyg guosdavo, lyg juokaudavo Martynas. Tilę jo žodžiai iškaudindavo trejopai. Pirma: jie aiškiai parodydavo, kad šis neketina žengti toliau neįpareigojančių meilužių santykių, nes ji nėra jam tiek svarbi. Antra: kažkodėl Martynas priskyrė Tilę kategorijai moterų, kurios siekia ištekėti, lyg darydamos namų prostitutės karjerą, tik už turtingų vyrų. Tačiau jo žodžiuose slypėjo dvejonė dėl tam tikrų jos gabumų, kurių reikia, kad to pasiektum. Trečia: jis niekada nevadindavo Tilės gražia, o tik „gana patrauklia“, ir tai žeidė jos savimeilę. Kaip reta moteris, veidrodyje Tilė save matė pakankamai objektyviai. Žinojo, jog nėra jokia ypatinga gražuolė, tačiau ji buvo proporcingai sudėta ir iš tų vidutinio, neryškaus grožio moterų, kurios tinkamai

pasidažiusios ir apsirengusios gali padaryti išpūdį. Kiti ją vadino gražia. Bet tik ne jis. Kodėl ją tai skaudino? Juk puikiai suvokė, kad pati jo nemyli ir, kaip buvo įpratusi, pirma jį mes.

Jai užeidavo juodos dienos. Isteriškai, su neišeikvotų iščių goduliu Tilė imdavo trokšti kūdikio. Priepuolis užklupdavo netikėtai ir žiauriai, trukdavo keletą dienų ir baigdavosi staiga, dažniausiai tiesiog ištirpdavo nakties miege, išsidangindavo į slaptingas gelmes lyg koks atakuoti pavargęs priešas. Bet kai užeidavo, Tilė vos laikydavosi, kad nesusirastų Martyno ir pačiu negarbingiausiu būdu nepasivogtų iš jo kūdikio. Instinktų audrą ji kantriai iškęsdavo, o šiai praūžus ir protui praskaidrėjus jau ramiai apsvarstydavo galimybę prisižadinti vaiką iš nemylimo, bet išvaizdaus ir genetiškai tinkamo vyro. Tos mintys buvo gudrios, netyros, su apskaičiavimu, kurį pati tarėsi niekinanti. Nuo jų įgyvendinimo Tilę sustabdydavo ne moraliniai įsitikinimai, o išdidumas. „Geriau jau išprotėsiu viena, negu šitaip žeminsiuosi, geriau tada visai nieko“, – nervingai baksnodama smiliumi sau į smilkinį, lyg spūsčiodama ten užstrigusį klavišą, murmėdavo Tilė.

– Tu šnekiesi apie mane su teta? – sukluso Martynas. Kaip visada, kai jį kas nors sudomindavo, jis griebėsi atsainaus tono, tarytum klausimas jam visiškai nerūpėtų. – Su kuo *dar* apie mane šnekiesi?

Tilė žinojo, kad Martynas jų santykius rūpestingai slepia. Su uošviu jis plėtojo bendrą verslą, taigi buvo itin

susisaistęs ir vengė bet kokio lengvabūdiško neatsargumo. Šiandien Tilę tai ypač erzino.

– Neuždrausi man šnekėti, su kuo noriu ir ką noriu, – atšovė ji.

– Ką valgysi? – stengdamasis neišduoti nepasitenkinimo paklausė Martynas. – Šiandien turiu tik dvi valandas.

– Tu valgyk. Aš pažiūrėsiu.

Jis pakėlė galvą ir išispitrėjo į Tilę.

– Kas tau yra?

– Šitas restoranas – šlykštus. Tu žinai, kad nekenčiu tokio muzikiško interjero. – Ji iširdusi pabarbeno į medinę pertvarą.

Martynas atstūmė meniu, lyg ketindamas tikrinti pulsą sugniaužė jos riešą ir švelniai paklausė:

– Kas atsitiko?

– Man reikia pinigų.

– Kiek?

Tilė pasakė sumą. Martynas paleido jos ranką ir svarstydamas prispaudė prie lūpų kumštį. Šią judesį ji gerai žinojo ir nutuokė, kokius žodžius jis dabar ištars.

– Negaliu tiek duoti.

– Kodėl?

– Todėl, kad tai fantastiška suma. Ką su ja veiksi?

– *Veiksiu.*

Martynas dar svarstė, ir Tilė nenuleido nuo jo skvarbaus žvilgsnio.

– Duosi ar ne?

Jis papurtė galvą.

- Nėpyk.

Ji ir negalėjo pykti. Pinigų Martynas dažnai palikdavo, Tilė priimdavo juos tylėdama ir stengdavosi negalvoti, už ką juos gauna.

- Tai valgom? - nutaisęs žvalesnį toną, po valandžiukės pasiteiravo Martynas.

- Aš nealkana.

- Aš irgi. Važiuokim į viešbutį.

Viešbutis buvo jų susitikimų aukščiausiasis taškas. Vakarams Martynas turėjo žmoną, o su Tile susitikdavo dieną, apie pietus. Tuo metu jis paprastai jau būdavo išalkęs, todėl jiedu papietaudavo kokiame nuošaliame restoraniūkštyje, o paskui jis nusiveždavo Tilę vis į tą patį priemiesčio viešbutėlį.

Pasimylėjus Martynas užmigo. Tilė gulėjo šalia aukštiekninka, nusispyrusi ploną, nemalonią viešbučio antklodę, ir klausėsi, kaip plentu ūžia automobiliai. Martyno delnas slėgė krūtinę. Anksčiau jai tai patikdavo - rankos ar viso jo kūno svoris, bet šiandien kažkodėl magėjo ją nusimesti. Ji tik norėjo tą padaryti, mintyse regėjo, kaip tai atsitinka, tačiau nė nepasijudino. Po Martyno delnu tuskėjo jos širdis. Pirmą akimirką Tilė suglumo, sakytum nebūtų žinojusi, jog krūtinės ląstoje nešiojasi tokį mechanizmą. Susidomėjusi ėmė klausytis greito, nervingo savo širdies dunksėjimo, nuo kurio vos pastebimai kilnojosi žilais plaukeliais apaugusi Martyno plaštaka. Ji atsiminė, kad širdis yra žmogaus kumščio dydžio. Iškelė ranką ir sugniaužė - jos kumštis buvo smulkus, liesutis, su aštriai

išsišovusiais krumpliais – turbūt ir širdies raumuo, nematomas, giliai paslėptas šonkaulių narve, yra panašus į šitą menką kaulų rezginį. Staiga ji suvokė – greičiau suvokė, negu sąmoningai apsisprendė, – kad Martyno daugiau nematys. Ko aš noriu iš jo? Juk nesitikėjau, kad parūpins man tą sumą. Tai kodėl staiga taip nusivyliau? Ko apskritai iš jo tikiuosi? Ir ko laikiu iš savo gyvenimo, kuris jau seniai kažkoks neteisingas, pusėtinas, lyg ne aš jį gyvenčiau? Ji mąstė, tarytum skindamasi takutį per tankų mišką. Aptikdavo mintis kaip retus augalus, išplėsdavo jas iš prieblandos, apšviesdavo vidiniu žvilgsniu, leidosi vis gilyn ir gilyn. Jai gniaužė kvapą ir krėtė seniai užmirštas laisvės šiurpas. Ji stabtelėjo, išnėrė iš savęs ir pakreipusi galvą valandžiukę stebėjo, kaip miega Martynas. Net dabar jis atrodė gražus (miegančių žmonių Tilė nepakęsdavo), bet neįdomus ir nepavojingas, lyg užgesęs ugnikalnis. Ji nebegeidė jo, iš tiesų nieko jam nejautė. Atsargiai nusikėlė nuo krūtinės Martyno ranką ir atsisėdusi lovoje staiga aiškiai, aštriai ir skaudžiai suvokė, kad namo tikrai nenusipirks. Tai iš karto buvo aišku! Iliuzija, kad laukiantis, vis dar neparduotas namas gali vėl priklausyti jiems, nukrito lyg uždanga. Tilė krūptelėjo. Niekas neišsispręs savaime, pasakė ji sau, nes tik aš turiu viską išspręsti. O aš neturiu pinigų, ir dar – nesu pakankamai arši, kad galėčiau tam ryžtis. Su tokiu menku kumšteliu... Turiu tiesiog atsimerkti ir susitaikyti.

Kai tylutėliai atrakino namų duris, ant svetainės grindų jau krito vakaro šešėliai. Nuo slenksčio Tilė išvydo mamytę, giliai įgrimzdusią į krėslą. Krėslas stovėjo nugręžtas į langą, ir iš romiai nusvirusios galvos su melsvu nuo žilumo plaukų mazgeliu Tilė suprato, kad mamytė miega. Ši skundėsi nemiga ir dažnai, įsijungusi „Marijos radiją“, kiaurą naktį pratūnodavo savo kamputyje virtuvėje (Tilė jai įtaisė ausines, prie jų mamytė sunkiai priprato ir nemėgo, naudodavosi jomis tik naktį), o dieną netikėtai užsnūdavo. Tilė žinojo, kad jai tos valandėlės ypač brangios.

Ji tyliai nusiavė aukštakulnius batelius ir prislinko prie mamytės įsitikinti, jog ši tikrai miega. Taip. Išraiškingas, visada smalsus žvilgsnis išnykęs po vokais, ant stambios, taisyklingos nosies žvilga prakaito raselė, sunki apatinė lūpa lyg lašas užkritusi ant smakro. Tilė retai matydavo motiną miegančią. Dabar tas veidas atrodė kaip tuščias kambarys – sustingęs, beveik negyvas, baugiai nemalonus. Tilei sukilo lengvas kochtumas. Ji atsitraukė ir, atsargiai uždariusi svetainės duris, nutipeno į virtuvę. Čia ant stalo iš karto pastebėjo nelygiai atplėštą popieriaus skiautelę, ant kurios pieštuku mamytės ranka buvo pakeverzota: „Paskamb. Alegrai.“ Bijodama pamiršti visokias smulkmenas, mamytė mėgo rašinėti dukrai laiškėlius, o sau – visokius priminimus. Šis, kaip Tilė nusprendė, buvo skirtas jai.

Ji užsiplikė arbatos ir sukrimto sūrio gabaliuką. Tada, staiga prisiminusi, kad reikėtų paskambinti tetai, nors ir nesitikėjo, kad tai gali būti svarbu, susuko jai.

Teta Alegra atsiliepė labai greitai.

– Tile?.. – reikšmingai ištarė ji.

– Na.

– *Padėjau juos į tavo papuošalų skrynelę.*

– Ką tokius? – nesuprato Tilė.

– *Raktus.*

– Teta Alegra! Iš kur?..

– Kai išėjai, su ja ilgai šnekėjomės...

– Teta Alegra...

– Paklausk... *Ji nežino, kad juos paėmiau.* Paskui padėk atgal – tamsiajame kambarėlyje, ant viršutinės lentynos, kur tėvelio įrankių dėžė... tai joje, prie stambiujų vinių, supratai? Prie *stambiujų*.

– Ji slepia juos įrankių dėžėje?..

– Nesvarbu, baikim, stipriai siūnu chalata... Iki rytdienos, buč.

Tilė padėjo ragelį ir abiem rankom susiėmė už tvinksinčio kaklo. Prisimerkė ir klausėsi, kaip galvoje lyg iš tolo artėjančio traukinio ūžesys ryškėja beprotiškas planas.

Vienas raktas tiko. Šoninių durų, tų, kurios iš sodo vedė tiesiai į virtuvę ir kurių raktą agentėlis turėjo, spyna buvo nepakeista. Greičiausiai senieji šeimininkai jomis retai naudojos.

Akimirksnį užstrigęs, raktas staiga pasisuko, spyna trakstelėjo lyg skylantis riešutas. Tilė suvirpėjo taip stipriai, kad vos nenuualpo. Jos vidus ūžė ir verpetavo, jis turėjo

apkurtinti visą kvartalą, bet nieko panašaus neįvyko. Ji tiesiog įžengė į seniai vėdintą virtuvę, palikusi už nugaros ramų sodą, ir tuoju užsirakino. Tada jos vidus trumpam pritilo. Buvo truputį po septintos, pro gelsvas medvilnines užuolaidas su arbūzais ir kriaušėmis smelkėsi ankstyvo ryto šviesa. Ji nežinojo, *ko būtent* čia atėjo. Ją atginė nežmoniškas, nenumaldomas ilgesys, kuris lyg tūkstančiai cikadų virpėjo ir svirpė draskydamas saulės rezginį. Pabūti šiuose namuose vienai ir galbūt ką nors čia rasti. Kokį nors seną, užmirštą mažmožį, kurį jie čia paliko prieš keturiolika metų ir kurio pritrūko, kad būtų laimingi. Maždaug šitaip Tilė sau pačiai aiškino jausmą, traukiantį ją į senuosius namus. Ji dar kartą perėjo apatinius kambarius – lėtai, atidžiai dairydamosi, surankiojo žvilgsniu kiekvieną susenusių namų smulkmeną, ketindama gerai įsidėti jas į atmintį. Visą laiką nepaleido dvilypis įspūdis, kad tai ne tie kambariai, kuriuose gimė ir augo, bet vis dėlto – tie patys, kažką kuždantys, iš pradžių tik kutenantys, o paskui vis giliau ir skaudžiau dreskiantys atmintį. Ji užlėkė į antrą aukštą – prižadinti laiptai įkvėpė, atsiduso, suvaitojo – ir įžengė į savo senąją kambarį.

Ją užliejo šviesa iš plačiai atmerkto, be užuolaidų lango. Sienos, kadaise iškljuotos tapetais su smulkiomis rusvomis gėlytėmis, lyg sausais dobiliukais (jų raštą Tilė aiškiai atsiminė), dabar buvo nudažytos gelsvai. Dar nužertas ryto saulės, kambarys visas švytėjo, lyg iš sienų sklistų slapta šviesa. Po langu ji išvydo lovą, bet ne savo senąją, o kitą. Ant jos buvo netvarkingai prižerta žurnalų ir laikraščių, nuo

jų iš tolo trenkė senienomis. Ant dešinės sienos, kurioje žiojėjo atviros durys į Taliaus kambarį, kabėjo mažytis paveikslėlis. Jis tyliai pašaukė ir, apkerėta šviesos, Tilė priėjo artyn. Tai buvo kalendorėlis, priklijuotas prie sienos lipnia juostele – jame geltonplaukis, dabitiškas Jėzus, iškėlęs vieną ranką, kalbino aplinkui susispietusius vaikus. Tas paveikslėlis buvo toks paprastas, geras, kažkur jau regėtas ir taip jai patiko, kad Tilė skubėdama nuplėšė jį nuo sienos ir įsikišo į lietpalčio kišenę, kaip vaikystėje įsidėdavo saldainį, ketindama sučiulpti vėliau, nuo visų pasislėpusi. Skubėjo ji ne todėl, kad jautėsi daranti ką netinkama, bet iš įkarščio. Ji net neabejojo, kad paveikslėlis jos *laukė*. Tai buvo savaime aišku, kai ką nors tiesiog žinai. Be to, jis taip lengvai atsiskyrė nuo sienos, lyg pats šito trokštų. Tebelaikydama ranką kišenėje ir pirštais lytėdama slidų kalendorėlio popierių ji įžengė į Taliaus kambarį.

Padvelkė vandens spalvos vėjas ir kažkoks vėsus, lyg anyžių, kvapas. Tikrai, ant grindų, po langu ji visų pirmiausia išvydo suglamžytą anyžinio saldainio popierėlį. Jis čia buvo pats svarbiausias. Jis užtvindė kambarį aromatu ir slaptom reikšmėm, lyg užšifruotas laiškas, kokius jie su Taliumi vienas kitam palikdavo. Tilė pasidavė jo pakelti, bet staiga pabūgo, išsigando, kad, pajudinus popierėlį, kas nors atsitiks. Ji sustojo vidury kambario ir giliai įkvėpė.

Taliaus kambarys buvo visiškai tuščias. Slyvmedis, užgulęs langą, užstojo ryto saulę, bet ši vis tiek atkakliai sruvo pro lapiją, kovojo su šešėliais ir taškė ant sienų judrias dėmes. Tilė priėjo prie lango ir pažvelgė į sodą –

gilumoje, prasimušdamas pro vaismedžių tankmę, putojo, kūpėjo, kvietė jazminas.

Ir staiga, vos per kelias akimirkas, tolimas kūpėjimas sprogo atidengdamas atmintyje plyšį. Į ją siūbtelėjo viena jau mokyklinė vasara, *toji*, kai jiedu, rašydami vienas kitam laiškus, sukūrė slaptą kambarį giliai jazmino krūme. Ji buvo tai užmiršusi, kaip pasistengė daug ką užmiršti – tada jie tiek prisisvaičiojo, kad su Taliumi ėmė darytis kažkas negera, kažkas labai keista, mamytė net vedė jį pas gydytoją. Tada Tilė nelabai suprato, kas *būtent* Taliui pasidarė. Bet tas kambarys, jo įsivaizduotas, virpantis buvimas giliai jazmine, kur nepasiekia fizinė akis, slapta krūmo šerdis, su kuria jiedu *susižadėjo* (Talius taip ir pasakė) paženklindami kamieną savo krauju, lyg inkaras nugrimzdo į jos širdies dugną su kitais neaiškiais, sielvarto, nerimo ir geliančio grožio persmelktais atsiminimais. Dabar, trūktelečtas tos ypatingos šviesos ir jazmino, inkaras nežmonišku greičiu išnėrė į paviršių ir nubloškė ją į neapibrėžtą, skaudų švytėjimą ant beprotybės ribos. Vieną šimtąją sekundės dalelytę ji tarėsi supratusi, kas tuomet atsitiko broliui – taip aiškiai, lyg tai būtų vykę su ja, – o kitą akimirką jau vėl nieko nebesuprato.

Ją prižadino garsai apačioje. Prisiplojusi prie lango išvydo nuo vartelių artėjantį juodbruvą pakaušį ir aiškiai išgirdo ne vieno žmogaus žingsnius. Jie buvo tokie tikroviški, tokie banalūs, kad jazminas nebegalėjo ilgiau tverti ir užsirakino, lyg slaptą kraują paslėpdamas šakose švytėjimą. Ji išsigando, kad būtinai ir skubiai turi ką nors daryti.

(Slėptis? Meluoti? Sukurpti įtikimą pasiteisinimą?) Nuskuodė laiptais, nėrė virtuvėn, o iš jos, sprogdinama nežmoniškai stipraus širdies plakimo – tamsiais rūšio laiptais. Rūšio durys buvo tik užšautos sklende. Bet ši užstrigo. Apimta bejėgiško nirtulio, Tilė puolė daužyti sklendę (viršuje už durų pasigirdo balsai), ir kitą akimirką, trakstelėjus laukųjų durų spynai, sklendė pasidavė. Ji šmurkštelėjo į drėgną, pelėsiais tvoskiantį rūšį ir tyliai uždarė duris.

Pro langutį palubėje krito rytmečio šviesa. Krosnis, jų senoji krosnis, kurią tėvelis kūrendavo žiemą ir kuri apšildydavo visą namą, spindėjo jos apšviesta. Širdis taip kalatojosi, kad, atrodo, tuojau išoks į galugerklį ir uždusins. Viršuje subildėjo žingsniai. Balsų nesigirdėjo. Tilei tik dabar dingtelėjo, kad tai greičiausiai agentas, sulaužęs žodį, atsivedė kitus klientus. Padėtis buvo kvaila, bet dabar slėptis reikėjo iki galo. Ji ėmė dairytis, kur galėtų užlįsti, jei plepusis agentėlis sumanys aprodyti klientams rūšį. Atsargiai statydama kojas nuslinko į antrąją, tamsesnę patalpą, kurioje laikydavo bulves, stiklainius su uogienėmis ir marinuotomis daržovėmis. Saulės pluoštas siekė ir ją. Tilė įžengė į vidų ir kairėje pusėje iš karto pamatė *spintą*.

Ji negalvojo apie spintą. Net nežinojo, ar tikėjosi ją čia rasti. Viskas įvyko pernelyg greitai, ji nespėjo pasiruošti. Spinta skendėjo šešėlyje, tik vienas jos kampas prie pat grindų buvo apvestas saulėta juostele. Jai smogė į paširdžius. Ji ištiesė ranką ir prisivertė paliesti spintos duris. Šaltas, slidus paviršius, lyg antkapio plokštės,

akimirksniu viską sugrąžino. Jai net pasirodė, kad Talius tebėra už tų durų. Kaip tą šeštadienio rytą, kai mamytė atsiuntė ją į rūsį serbentų uogienės. Tik tada spintos durys buvo atviros, ir Talius, vos kilstelėtas kažkokios nematomos jėgos, klūpojo lyg didelė iš spintos krentanti lėlė, nuleidęs galvą ir pakreipęs ją į vieną šoną, jis žiūrėjo priešais save stiklinėmis akimis. Tilė iš karto suprato, kad to, kas atsitiko, ji niekada nesuvoks. Ir kad tai yra galas viskam, kaip jie iki šiol gyveno.

Ją supurtė smūgis. Lyg atsitrenkus į neregimą sieną, už kurios draudžiama žengti gyvybei. Jos gyslos buvo kaip niekad pritvinkusios gyvybės. Gyvybės buvo kupinas ir klyksmas, kuris perplėšė širdį pusiau ir užlūžo, nes balso stygos neįstengė išgauti to aštraus, nežmoniško ultragarso, būdingo gal tik jūrų žinduoliams ir tiems, kurie patiria protu nesuvokiamą skausmą. Ją baisiai suerzino, kad klyksmas užstrigo. Kad kūnas per menkas jį išgauti ir kad šis, užuot sklidęs oru ir prikvietęs namiškius, šviesos greičiu sminga į sielos dugną draskydamas ir plėšydamas ją.

Paskui per ją viena po kitos ėmė risti bangos. Viena atrodė kaip nenoras susitaikyti su tuo, kad tarp jos ir brolio įsirėžė negailestinga riba. Jis klūpojo ir buvo negyvas, ji stovėjo ir buvo gyva. Šitai buvo nesuvokiama, to tiesiog negalėjo būti. Kita, silpnutė, bet nuolat ją lyžčiojanti bangėlė kuždėjo, kad viską dar galima ištaisyti. Tik, nujausdama, jog laiko labai mažai, o gal net ir visai nėra, Tilė niekaip neįstengė susigaudyti, *kaip* viskas ištaisoma.

Tuo pat metu, kažkur giliau už tą nepaprastai suaudrintą, begalinį lauką, kuri šią akimirką išgyveno kaip save, glūdėjo slegiantis, neperkalbamas branduolys – *viskas baigta*.

Ji nesusigaudė, ką daro. Juto tik savo nepaprastai išsiplėtusį vidų, visa persikėlė į jį. Tenai vyko kovos, kurių reikšmės nesuprato, tik suvokė, kad stipresnių kovų daugiau neišgyvens. Vienos jėgos kvietė paliesti brolių, prižadinti jį, kitos traukė į viršų, į šeštadienį su miltiniais blynais ir radijo programa. Atrodo, Tilė žengė į priekį, nes išvydo tarp spintos durų įsitempusią juodą skalbinių virvę. Kitą akimirką joje skaudžiai trūktelėjo, ir ji tarėsi išgirdusi, kaip perlūžta kaklo slanksteliai. Pagaliau ji pravirko, arba tik dabar susivokė verkianti.

Viskas truko ne ilgiau kaip trisdešimt sekundžių. Bet trisdešimt sekundžių šitame laike buvo amžinybė. Ji perskėlė gyvenimą kaip riešutą, į dvi dalis, ir antroji jo pusė skyrėsi nuo pirmosios, kaip sukirmijusi riešuto pusė skiriasi nuo sveikosios. Iš tos amžinybės Tilė atsinešė ir dvejopą jausmą, kuris paskui ilgai ją graužė – tai išlįsdamas iš širdies lyg kirminas iš slyvos, tai vėl giliai pasislėpdamas. Jos nestebino, kad Talius sau *šitaip padarė* (priešingai, ji nujautė, kad su juo taip gali atsitikti). Šis įvykis visada glūdėjo jame lyg nematomas tinklas. Jis pančiojo Talių ir trukdė jam atlikti tai, ką daugelis atlikdavo lengvai, nesusimąstydami. Bet skaudusis šio jausmo pamušalas šnibždėjo, kad to *įvykio* buvo galima išvengti. Jis galėjo pernokti, nutrūkti nuo Taliaus ir tyliai sunykti, išlaisvinęs jį

nuo savo klastingo svorio. Jei tik būtų atidžiau stebėjusi, *kada!* Ji – sesuo, ji galėjo įsismelkti jam į galvą ir ką nors tylutėliai ten perkeisti. Padaryti ką nors tokio, kas būtų palengvinę jam ir išgelbėję juos visus. Ji nujautė, kad brandina tą gelbstintį judesį, o tada, jau pavėlavusi, aptiko jį savyje tokį ryškų, bet jau prasilenkusį su laiku. Ar nuo čia, nuo šito akimirksnio pravirko? Pagaliau ištrūkęs į orą balsas sklido greitai ir toli, stebindamas ją pačią.

Žingsniai viršuje, trumpam nutilę, subildėjo su dvigubu smarkumu. Pagaliau ją išgirdo, pagaliau nusileis, ir jos pakrikusi gyvybė bus atkovota. Paskui, kai viskas juose išsiklyks, išsivalys, pereis visas gedulo stacijas, bus galima pagalvoti ir apie ją, amžinybę. Kurią jiedu įsivaizduodavo ir piešdavo kaip begalinį, šviesų smėlio laikrodį.

2009-ųjų vasara, didelis vėjas, Gaidė

OceanofPDF.com

Prieblandos seserys

Apysaka

OceanofPDF.com

I

- Jums bus kokie dvidešimt penkeri?
- Dvidešimt septyneri su puse.
- Atrodot jaunesnė.

Moteris nutilo ir ilgai žiūrėjo į Sniegutę, lyg norėdama sutrikdyti. Ši per vėlai susigaudė, kad tikriausiai išgirdo komplimentą ir už jį derėtų padėkoti. Bet tik įsikibo sau į kelius. Jos krumpliai išsišovė lyg katės nagai.

Moteris buvo labai graži. Kai atvėrė duris, grožio gūsis bloškėsi į Sniegutę lyg koks skersvėjo išpūstas audeklas. Kitą akimirką ji išvydo veidą medaus spalvos plaukų koryje, o šį tuojau pasivijo ir apgaubė „Envy“ aromatas. Pajutusi savo pilkumą, Sniegutė susigūžė. Vos peržengus slenkstį, ją užplūdo antipatija ir kartu – vergiškas nuolankumas. Namų šeimininkė buvo iš tų klasikinio grožio moterų, kurios daugumą žavi ir priima tai kaip savaime suprantamą dalyką. Ji mūvėjo ankštus džinsus ir vilkėjo trumparankovius baklažano spalvos marškinėlius, ant jos pečių raitėsi žvilgantys tankių plaukų liežuviai, ir jų atsitiktinė kompozicija atrodė žavinga. Tai numanydama, ji vaikščiojo tarp savo išpūdingų daiktų ir jais naudojosi pabrėždama, jog yra už juos brangesnė. Stengėsi būti maloni, bet vis tiek atrodė sudirgusi, viešnia ją aiškiai atitraukė nuo svarbių minčių.

Jos atsidūrė erdvioje svetainėje su dviem langais į Vilniaus senamiesčio gatvę. Norėdama aiškiai nubrėžti susitikimo ribas, moteris pasodino Sniegutę ant kėdės priešais geltoną dirbtinės odos fotelį. Jame įsitaisė pati.

– Neatrodote labai linkusi bendrauti, – po kelių santūraus pokalbio minučių nusprendė ji.

– Esu uždaroka.

– Todėl likote netekėjusi ir bevaikė?

Tie žodžiai įsigėrė į Sniegutę lyg kartus lašas. Ji buvo pratusi kartėlį nuryti.

– Nenoriu jūsų skaudinti, mėstau garsiai, nepykit, tai trūkumas, jūs dėl to nekalta... – skubiai pasiteisino moteris. Ji pagyvėjo, užkėlė balsą. Paskui sugniaužė kaklą, staiga nutilo ir vėl nejučia pasinėrė į mintis, kuriose desperatiškai kapstėsi iki Sniegutei ateinant. – Skelbime ne šiaip sau reikalauju netekėjusios ir bevaikės moters, – netrukus pasakė ji.

Valandžiukę žvelgė viena į kitą.

– Jums nežinoma, kodėl būtent tokios?..

– Nežinau...

– Tada kol kas nesigilinkim.

Sniegutė sumirksėjo, linktelėjo.

– Turite patirties su vaikais?

– Kartais prižiūriu kaimynų mergaitę...

– Gera mergaitė?

– Nelygu, ką vadinsime gera mergaite.

Moteris nusijuokė.

– Ar turite patirties su sunkiais vaikais?

- Skelbime, atrodo, rašėte, kad jis labai gabus? - Sniegutė vos susilaikė nuo ironijos.

Moteris vėl įsegė į ją kibų žvilgsnį, lyg mėgintų iškrapštyti tai, ko Sniegutė pati apie save nežino.

- Taigi, - reikšmingai ištarė ji. - O tai negąsdina?

- Ne.

- Manote, kad perdedu, kaip visos patelės.

Tas žodis nuskambėjo per aštriai, Sniegutė jam buvo nepasiruošusi. Tačiau perskaičiusi skelbimą ji panašiai ir pagalvojo.

- Jums teks bendrauti su užsidariusiu, emociškai nestabiliu vaiku. Kodėl manote, kad susitvarkysite?

- Kantrybės man netrūksta. Be to, baigiau pedagoginės psichologijos kursus...

- Kam?

Nenutuokdama, kokio atsakymo iš jos tikimasi, Sniegutė išplėtė akis.

- Kam jums buvo reikalingi tie kursai? - švelniau pakartojo moteris. - Ar galite turėti vaikų?

- Palaukit... - išraudo Sniegutė. - Niekada apie tai negalvojau... tiesą sakant.

- Atsiprašau...

Moteris pakilo ir dingo kitame kambaryje. Už sienos spragtelėjo žiebtuvėlis. Po kelių sekundžių ji pasirodė tarpduryje su smilkstančia cigarete ir maža stikline pelenine kitoje rankoje. Ranka su cigarete vos pastebimai virpėjo.

- Kam jums prireikė dviejų savaitių darbo? - artėdama per kambarį vėl paklausė moteris.

- Nuo pirmadienio išeinu atostogų. Norėčiau pakeisti veiklą...

- O Turkija, Egiptas?

- Ką jūs, aš paprasta...

- Paprasti žmonės ten ir atostogauja, - ji padėjo peleninę ant apskrito stalelio ir staiga negailestingai rėžė: - Juk tiesiog neturite su kuo ten vykti.

- Klausykit... - plykstelėjo Sniegutė. - Jeigu netinku, sakykit tiesiai. Kam dar kabinėtis?

Ir iš karto susigėdo dėl savo įžūlaus tono. Tačiau Sniegutės tonas moters nė trupučio neužgavo. Ją vėl lyg palietas rašalas užtvindė kažkokios niūrios mintys. Iš šalies ji atrodė kaip vaškinė lėlė, kurią tarp vazoninių palmių, geležies medžio skulptūrų ir portretų butaforinio aukso rėmais pastatė su grakščiai iškelta cigarete. Kiek Sniegutė spėjo apsižvalgyti, visame bute buvo prikabinėta šeimininkės portretų ir fotografijų. Iš jų sklido kažkokia gyvuliška, neįsisąmoninta išnykimo baimė. Galėjai pamanyti, jog iš savo atvaizdų moteris kasdien mokosi gyventi, kad neužmirštų, kokiai jai būti. Daugelis nuotraukų Sniegutei pasirodė atgrasios. Aliejiniiais dažais tapyti ir anglimi piešti portretai patiko labiau. Autoriaus braižas, atrodo, buvo tas pats, jis įsupo moterį į romantišką miglą, kurioje lyg jaukūs naminiai žvėrys kaupėsi ir jos baimę švelnino spalvoti šešėliai.

- Kur jūs dirbate? - paklausė moteris.

– Šunų grožio salone.

– Nejaugi?..

– Taip taip, – skubėjo įsiteikti Sniegutė. Ji vis dar gailėjosi pasikarščiavusi. – Kerpu šunims kailį ir nagus, kai kuriuos net siunčiame daryti plastinės operacijos...

Moteris vangiai šyptelėjo ir nukreipusi akis į langą susimąstė.

– Kaip įdomu... – sumurmėjo. Netrukus, sugrąžinusi žvilgsnį prie Sniegutės, pasiūlė: – Tai ir pradėkime nuo pirmadienio.

– Tikrai?.. Bet... ką konkrečiai man reikės daryti?

– Nieko. Ateikit pirmadienį devintą ir pasišnekėsime konkrečiai, – atrodo, moteris nekantravo Sniegute atsikratyti. – Beje, aš Filomena, – prie durų susigriebė ji.

Sniegutė sutrikusi stabtelėjo, kaip visada, kai tekdavo prisistatyti.

– Sniegutė.

– Sniegutė?..

– Taip parašyta pase.

Taip buvo parašyta ir gimimo liudijime. Iki pilnametystės ji svajojo, kad išsiimdama pasą suteiks savo vardui suaugesnę skambesį – Sniegė, Snieguolė. Tačiau laikui atėjus neišdrįso nuvilti tėvų. Pase atsirado toks pat įrašas, koks buvo gimimo liudijime – Sniegutė Dagilytė.

Ji visą vakarą galvojo apie tą moterį, Filomeną. Be tikslo suko ratus po savo baltą vieno kambario butą, nusitverdavo

kokią lėkštę, brošiūrą ar obuolį, panešiodavo spausdama prie krūtinės ir vėl numesdavo. Nuo vaikystės ji buvo pripratinta prie tvarkos. Kai prieš dvejus metus gavo būsto paskolą ir atsikėlė čia, iš karto kiekvienam baldui ir daiktui surado vietą. Tik tada užmigo ant grikių čiužinio, kurį pasiskolino iš bendradarbės, kol nusipirks lovą. Mažmožiai ir didieji baldai (stalas, spinta, knygų lentyna) supo ir saugojo Sniegutę lyg ištikima kariauna.

Toji moteris, Filomena, niekaip neišėjo Sniegutei iš galvos. Kažkodėl žeidė vien suvokimas, kad ji gyvena šitame mieste, prikišdama kitiems, jog yra nepakankamai gražūs. Prieš kelias valandas Sniegutė buvo tokia rami ir, jei ne laiminga (laiminga niekada nesijautė, bet jau ir netikėjo, kad to reikia), tai bent tvirta. Ir še tau kad nori! Paaiškėja, kad Vilniuje, vos už keleto kilometrų nuo jos namų, egzistuoja kažkokia Filomena. Moteris, kurios Sniegutė nesupranta, bijo, stengiasi niekinti, bet turi pripažinti, kad prie Filomenos ją nesuvaldomai traukia. Norėjosi rasti plyšį ir įsivogti į jos gyvenimą, o įsivogus gal net įrodyti, kad kiti irgi šio to verti. Deja, tas noras lyg piktas baikštus žvėrelis slapstėsi menkavertiškumo migloje. Sniegutė nebūtų už jį kovojusi. Ir net jeigu tas plyšys būtų atsiradęs, vargu ar būtų juo pasinaudojusi.

Filomena, nuo savo grožio aptingusi šviesiaplaukė būtybė... Kaip ji vaikštinėjo po erdvią, prieblandoje skendinčią svetainę! Baldai ten stūksojo lyg paminklai, kiekvienas reikšmingai siaustėsi į jam skirtą erdvę. Tokie didingi, nepaneigiami, kupini šimtmečių orumo. O gal tai

buvo banaliausios imitacijos? Nepaprastai suglumusi, Sniegutė nespėjo visko išsižiūrėti, pagaliau mažai išmanė apie baldus. Grįžusi namo, ji apžvelgė vakaro saulės užtvindytą savo kambarį ir nuliūdusi pagalvojo, kad Filomenos baldai jį tiesiog uždusintų savo didybe. Filomenos svetainėje buvo tiek vietos, kad jie laikėsi vienas nuo kito per aristokratišką atstumą. Reikėjo – kaip darė Filomena – tarp jų vaikštinėti lyg parke. Nekreipti į juos nė menkiausio dėmesio, nurodyti tikrąją jų paskirtį. Kad ir kaip sutaurinti praeities ar brangiai įsigyti, daiktai tėra žmogaus tarnai. Šeimininkė tarp jų judėjo grakščiai, užsimiršusi, tarytum nepakludama žemės traukai, ir buvo kupina išsižadėjimo, lyg tramdytų vidinę graužatį, per šviesmečius nutolusią nuo grubaus daiktų pasaulio.

Filomenos bruožai žavėjo ne tik taisyklingomis proporcijomis. Grožio kibirkštis slėpėsi akiai nepagaunamoje asimetrijoje, vos juntamoje priemaišoje, mikroskopiniame nakties krisle. Įlašintas į dailiai nulietus bruožus, tas krislas išsprogdino geometrinį griežtumą ir įskėlė juose grožį. Sniegutė, nors neatsiminė Filomenos veido, niekaip neatsikratė jo išpūdžio. Jis audrino, erzino, skaudino. Toks vergiškas santykis jai buvo pažįstamas.

Jos mama buvo principinga ir šaltakraujė turbūt nuo gimimo. Labdara, kurią ji teikdavo kaip aktyvi parapijietė arba asmeniškai, gatvėje, stabtelėjusi ir akylai nužvelgusi išmaldos prašantįjį (lyg kateterį įbedusi žvilgsnį jam į tarpuakį), nekildavo iš spontaniško gailesčio, būdavo suvaldyta, be priemaišų, net atšiauri. Ji nesimėgždavo

savo gerumu. Teikdavo išmaldą kaip stipresnė gyvybės grandis silpnesniajai, iš giluminio, nenuginčijamo įsitikinimo, jog taip ir turi būti. Niekada nesismulkindavo, nedvejodavo. Tik stabteldavo ir įsižiūrėdavo. Net tada, kai abstinencinis virpesys atrodydavo akivaizdus, nelįsdavo žmogui į širdį, reikalaudama teisintis ir meluoti, ką jis veiks su jos pinigais. Tiesiog sustodavo prieš jį kaip kareivis ir mėgindavo išgirsti savo viduje įsakymą, kaip elgtis. Kartą ji davė nemažą sumą jaunuoliui, kurį Sniegutė girdėjo vadinant narkomanu. Išpiltas prakaito, šis blaškėsi siaura senamiesčio gatvele tarp lauko kavinių ir kaulijo dešimties litų, jau nebesitikėdamas jų gauti. Jam buvo pradėję laužyti kaulus. Lyg skylantis atomas vis greičiau zujo pirmyn atgal siaura gatvės kraujagysle, užkimšta stalų trombais. „Kiek tau reikia?“ – paklausė mama. Viena ranka ji spaudė Sniegutės plaštaką. Tam jaunuoliui ji davė pinigų tik kartą. Vėliau tik papurtydavo galvą ir nusivesdavo Sniegutę tolyn. Sniegutė niekada neatspėdavo, kam mama duos išmaldos, o kam – ne. Jos pačios labdaros jausmas buvo visai kitoks.

Kartą, sutikusi vyrą be kojos, Sniegutė visą naktį blaškėsi pataluose. Kaip galėjo sočiai pavakarieniauti, pažiūrėti laidą vaikams ir kuo ramiausiai atsigulti į lovą, kai tas vyras ramstė sienas, iš lėto šlitiniuodamas be galo ilga Aušros Vartų gatve? Sniegutei vaidenosi, kad jis tebeina, visas išpiltas prakaito ir virpėdamas lyg įtemptas laidas. Eina tada, kai visi jau seniausieji šnarpščia sugulę į lovas. Niekas neištisia vienakojam elgetai rankos ir nepasiūlo peties, gatvės tuščios ir tamsios. O jeigu jis pargrius? Ar jam teks

pragulėti iki ryto, kol pasirodys pirmieji praeiviai? O gal jis mėgins šliaužti, šauktis pagalbos tikėdamasis, kad žmonės už daugybės tamsių langų jį išgirs? Sniegutė girdėjo, kaip vienakojis dejuoja po jos langų. Kelis kartus kėlėsi pažiūrėti, ar tik ne jo ramentas tylutėliai bilsnoja į langą, virpindamas užuolaidos kiškelius. Buvo taip baisu, jog švintant praplėšusi akis po dar vieno košmaro ji ėmė melsti gerojo Jėzaus, kad padėtų užmiršti vienakojį vyrą ir apskritai daugiau nekaišiotų ant kelio tokių žmonių (tos gatvės vengė visą vasarą). Pasimelsti už vienakojio sveikatą ir sėkmę kažkodėl net į galvą nešovė. Turbūt jau tada Sniegutės širdyje pesimizmas ėmė viršų ir ji netikėjo, kad jos malda gali atstoti tam vyrui koją.

Mama ignoravo jos naktinę karštinę. Ry tą sukiojosi virtuvėje dar griežtesnė negu paprastai. Lyg nebūtų visą naktį prasiklausiusi dukters dūsavimų ir nerimastingo alsavimo. Dauždama kietai virtą kiaušinį, Sniegutė slapčia gvildeno tai, apie ką ir vėliau dažnai pagalvodavo – kad mama neturi širdies. Nebūtų išdrįsusi jai dėl to priekaištauti. Kai mama atsigrėžė nuo viryklės ir atkišo švarią servetėlę, Sniegutė nudūrė akis, kad mama neperskaitytų jos minčių.

Ji pasileido islandų dainininkės kompaktinį diską. Dainininkės balse tūnojo žvėrelis, gal net daug žvėrelių. Jie Sniegutę trumpam apramindavo. Dainininkės balsą išimylėjo paauglystėje, turbūt todėl, kad iš jo veržėsi panašūs gaivalai, kokių ir Sniegutė nujautė turinti. Tų gaivalų ji prisibijojo, niekada neleisdavo jiems pasireikšti.

Užteko ir dainininkės balso, kurį panorusi galėjo įjungti arba išjungti. Sniegutė mėgdavo svajoti apie žvėriukišką balsą ir buvo rami dėl to, jog niekada nesusidurs su jam priklausančiu kūnu gatvėje ar kokioje kvailoje svetainėje.

Kūnas. Jos kūnas, jos pačios kūnas. Sniegutei buvo sunku gyventi savo kūne, o dar sunkiau – ištverti, kai ją matydavo kiti. Ypač tada, kai kiti, perlieję bereikšmiu žvilgsniu, nuslysdavo juo kaip neįdomiu objektu. Savo vienintelį veidrodį Sniegutė paprašė įmontuoti į vidinę spintos durų pusę. Panašiai įkalintas veidrodis spindėjo tėvų miegamajame tais laikais, kai kūnas Sniegutės dar nė trupučio neslėgė. Kaip dažnai ji dabar norėdavo grįžti į tuos laikus! Tas jausmas vėl ją užplūdo, kartu atsinešdamas sielvartą ir ilgesį. Paprastai ją lydėdavo ir pagunda save pakankinti. Iš anksto įsitikinus, kad yra beviltiškai nepatraukli, pasitikrinti, ar tikrai neras savyje nieko, kas nors truputį patiktų kitiems.

Sniegutė atidarė spintos duris ir išispitrėjo į savo laibą, vaikišką atspindį liesu žąsiuko kaklu, ilgu liemeniu ir nusklembtu smakru, kurio ėmė nekęsti devintoje klasėje. Jos kojos buvo trumpos ir per stambios laibam, niekaip nemoteriškėjančiam kūnui. Sumoteriškėti šis atsisakė, kai vieną pavakarę Sniegutė, ieškodama mamai jodo tirpalo, vonios veidrodyje staiga išvydo, koks iš tiesų yra jos smakras. Mirtinai juo nusivylė. Šis siaubingas trūkumas privertė ją atsistoti prieš didįjį tėvų veidrodį ir kritiškai save apžiūrėti. Trūkumų rado daugybę. Tai buvo pirmoji ir paskutinė, fatališka savojo kūno revizija, prislėgusi širdį

neblunkančiu nusivylimo antspaudu. Nuo tada Sniegutės nuomonė apie savąjį kūną nesikeitė. Negana to, pamažu apėmė nusivylimas ir savo vidiniu pasauliu. O šis – per gležnas, per baugštus – nemokėjo už save pakovoti.

Sniegutė stovėjo tyliuose namuose ir žiūrėjo į savo atspindį lyg į kalėjimą. Tokią siaurą, tuščią, niekam nereikalingą vienutę, kurioje niekas niekada nesilanko. Norėjosi verkti iš pasibjaurėjimo ir savigailos, ir dar – iš neapykantos Filomenai.

Ko ji norėjo iš savojo kūno, ko troško, ko tikėjosi? Buvo panaši į motiną, kai kas dar tvirtino – į močiutę. Iš tiesų atrodė patrauklesnė, negu pati save matė. Ir jos smakras buvo nusklembtas taip žaviai ir vos vos, kad priminė simpatišką žolėdžio žvėrelio snukutį. Visa kita buvo taisyklingai nulieta, tik blanku. Gal todėl, kad Sniegutės dvasia taip retai išidrąsindavo pažvelgti per kūno akis, jos bruožai atrodė sausoki ir blyškūs. Bet ir jai pasitaikydavo progų atgyti. Tik tomis akimirkomis šalia neatsirasdavo veidrodžio.

Ji svajojo apie grožį, tikrą grožį. Apakinanti, pavergianti. Tokį, kuris nušviečia gatves ir sustabdo eismą. Tokį kaip Filomenos. Sniegutė turėjo gimti gražuolė arba negimti visai. Tai irgi įsiteigė devintoje klasėje. Ilgainiui ji ėmė nusivilti viskuo, kas jai nutikdavo. Blogai galvodama apie save, nejučiomis nuvertindavo žmones, kurie tapdavo artimi ar mėgindavo su ja susidraugauti. Atstumdavo juos, vos sulaukusi intymesnių signalų. Atsitraukdavo, užmaskavusi panieką kuklumu. Sprukdavo, išsirangydavo nuo

draugysčių, lyg ungurys šmurkšteledavo į savo vienatvės prieblandą.

Dar mokykloje ji susidomėjo psichologija ir ėmė skaityti. Nesąmoningai vengdama draugysčių ir meilių, bet trokšdama artumo, Sniegutė įsivaizduodavo, jog karo frontuose slaugo ligonius (šie šaukiasi jos, valgo tik iš jos rankų, miršta jos glėbyje, o pagijusieji rašo meilės laiškus), konsultuoja kalėjimuose atgailaujančius nusikaltėlius (ten ją irgi visi įsimyli), ir taip toliau, ir panašiai. Vienu metu Sniegutei atrodė, kad yra pašaukta vienuolystei. Paskui ji ėmė domėtis sunkiais, atstumtais ir psichinę negalią turinčiais vaikais. Ryte rijo viską, ką tik pavykdavo apie juos gauti. Pasibraukdama ypač svarbias eilutes patirdavo orgazminį virpesį, bet per daug nesigilindavo, kas gi ją taip paliečia. Verkdavo iš gailėsčio ir troškimo gelbėti, būti reikalingai. Bet jai net į galvą nešaudavo, kad visų pirma gailisi savęs. Savo vienišos, reikalavimų pilnos vaikystės, kai vakare vietoj meilaus bučinio sulaukdavo priekaištų, kad vėl pritaškė vonioje dantų pastos, o rytą virtuvėje pasitikdavo priedermių sąrašas. (Pirmas tame sąrašė visuomet būdavo raginimas pasimelsti gerajam Jėzui.)

Ji studijavo veterinariją. Iš pradžių ruošėsi stoti į psichologiją, bet nebuvo stipri matematikė. Supratusi, kad tai užkirs kelią, iš karto labai nusivylė. Taip nusivylė, jog net nebandė laikyti matematikos egzamino. Dvyliktoje klasėje nusivylimai jau buvo įaugę Sniegutei į kraują ir tokie reikalingi kaip narkomanui – kasdienė dozė. Bet ji nesigailėjo pasirinkusi veterinariją. Mokslai, o vėliau

darbas užpildė širdies tuštumą. Mažesnieji broliai tik pradžioje virpėdavo iš baimės ar skausmo. Netrukus jie suuosdavo, kad pateko į visagales mylinčias rankas, ir atsileisdavo be raminaujų injekcijų. Sniegutė turėjo medžiotojo savybių – mokėjo prisiderinti prie gyvūno virpesių ir sukelti pasitikėjimą. Ši savybė praversdavo gydant. Ji dievino tokias akimirkas. Dėl jų kasryt keldavosi, mankštindavosi ir, nekantraudama pradėti dar vieną misijos dieną, prie lango dideliais gurkšniais išgerdavo kavą. Gyvūnų šeimininkai greitai pastebėdavo, kad jų augintiniai Sniegute ypač pasitiki. Kažkas net pakišo jai mintį atidaryti savo veterinarijos kliniką. Pasiūlymas paglostė Sniegutės savimeilę, bet tokiam žingsniui jai stigo drąsos ir savarankiškumo. Jai labiau tiko tyli, nematoma tarnystė.

Gandai apie Sniegutę pasklido po visą Vilnių, ir vieną rudenį jai paskambino iš naujo šunų grožio salono. Esą labai trūksta kailius ir nagus kerpančių specialistų, kuriuos augintiniai prisileistų. Sniegutė iš pradžių prunkštelėjo, bet paskui ne juokais išsižeidė. Jos širdį suminkštino dar vienas telefono skambutis – pavergė net ne žadamas geras atlyginimas, o pagyros ir liaupsės, kažkokios neva jos buvusių pacientų šeimininkų rekomendacijos ir apie Sniegutės profesionalumą sklendantys gandai. Niekas netiko į naują vietą, tik ji. Tai ir sutirpdė Sniegutės priešišumą. Be to, ką ir besakyti, gaudama padorų atlyginimą, ji pagaliau galėjo paimti iš banko paskolą būstui.

Kirpdama suirzusius, urzgiančius ir inkščiančius spanielius, škotų terjerus, pudelius, jorkšyrus ir kitokius iščiustytus, kone sužmogėjusius padarus, širdyje Sniegutė stodavo vargšų šunelių pusėn ir patyliukais griežė dantį ant jų šeimininkių. Beveik visos buvo panašios į Filomeną, lyg į daugybę egzempliorių išsiskaidžiusi jos daugiskaita.

Tačiau Filomenoje slypėjo dar kai kas. Kai kas reta, brangu, lyg deimanto inkluzas uolienoje. Kas – Sniegutė pati dorai nesuprato. Tik intuityviai lyg šuo pagavo plevenant tarp portretų ir palmių.

Vėlų vakarą stovėdama prie lango ir niekaip nesiryždama užtraukti užuolaidos, ji staiga atsiminė, jog bus dar ir vaikas. Filomenos vaikas. Jo būdo sunkumas nė kiek nebaugino. Glumino tik kad jis yra tos moters. Sniegutė išvydo, kaip daugiabučio lange mažas šviesiaplaukis vaikas pribėga prie stalo ir užvertęs galvą mėgina padėti ant jo plastikinį gėrimo butelį. Jam ne iš karto pavyko. Butelis liko stovėti ant paties krašto, atrodė, kad menkiausias dvelksmas jį nuvers.

Poryt Sniegutė įžengs į Filomenos namus ir susipažins su jos vaiku.

Tam reikės drąsos, įžvalgos, pagaliau gudrumo. Kažkuo tai Sniegutę svaigino. Ji apkabino save maldydama po visą kūną plintantį drebulį.

Duris atidarė susiraukęs dešimties metų berniukas. Sniegutė iš karto pastebėjo, kad jis labai panašus į motiną,

o būtent – gražus. Tai krito į akis. Ji truputį nusivylė, nes širdies gilumoje tikėjosi, jog berniukas bus savitas, gal net visiška Filomenos priešingybė, bet iš tikrųjų atrodė kaip nesubrendusi ir pikta jos kopija.

– Labas rytas, – tyčia žvaliai pasisveikino Sniegutė.

– Jūs per anksti, – sumurmėjo vaikas.

Buvo be penkių minučių devynios.

Nusiaunant batelius Sniegutei dingtelėjo, kad Filomena per ilgai nesirodo ir tai kažką reiškia. Vaikas jau buvo nulėkęs į kambarius. Jis viską darė staigiai, straksėdamas, lyg nuolat ieškotų sau vietos.

– O kur tavo mama? – atėjusi iš paskos, paklausė Sniegutė.

Vaikas sėdėjo prie rašomojo stalo ir maigė kompiuterio klaviatūrą.

– Išėjo.

– Ką čia veiki? – Sniegutė matė, kad jis žaidžia šachmatais.

Vaikas neatsakė.

– Ji tyčia taip padarė, – netrukus pasakė nenuleisdamas nuo monitoriaus akių.

– Ką padarė?

– Paliko mus vienus. Čia panašiai kaip įmesti nemokantį plaukti į vandenį, kad išmuktų. Arba nuskęstų.

– Aš nesiruošiu nuskęsti, – pasakė Sniegutė.

– Aš irgi, – vaikas atsigrėžė ir atidžiai į ją pažiūrėjo. – Bet tai nereiškia, kad taikstysiuosi su kvailu manipuliavimu.

Sniegutė prikando lūpą, kad nenusišypsotų.

- Klausyk... Kadangi jau taip išėjo, gal susipažinkim? Aš – Sniegutė...

- Tokio vardo negirdėjau.

- Na taip. Esu vienintelė pasaulyje Sniegutė.

Vaikas nutilo, vėl įsitraukė į šachmatus. Ji valandžiukę palaukė.

- O tu? – paklausė netrukus.

- Palaukit, – berniukas, matyt, apgalvojo ėjimą. Po kelių minučių mestelėjo per petį: – Timas.

- Kiek tau metų?

- Dešimt. O jums – dvidešimt septyni su puse. Jis atsigrėžė ir paaiškino: – Taip sakė mama.

Jiedu valandžiukę žvelgė vienas į kitą.

- Nesuprantu, ką ji sugalvojo, – pareiškė vaikas.

Nesumodama, ką atsakyti, Sniegutė spoksojo į jį.

- Mama nemėgsta svetimų žmonių. O prieš jus čia buvo dar keturios moterys.

- Gal ji turi savo planų...

- Tai man ir nepatinka, – atsiduso vaikas. Ir vėl įsitraukė į žaidimą.

Sniegutė apžiūrėjo kambarį. Tai buvo erdvi kvadratinė patalpa aukštomis lubomis. Du aukšti, siauri langai su pusiau nuleistomis geltonomis žaliuzėmis prisimerkę žvelgė į seną kaštoną. Medis buvo taip apkėtas namą, kad šviesa krito į kambarį lyg pro žalią filtrą, o tokią saulėtą dieną pažerdavo ant sienų smulkių šešėlių ir saulės zuikučių, kurie smagiai galynėjosi vieni su kitais. Pasieniuose buvo pristatyta tarpusavyje nederančių, iš skirtingų komplektų

surankiotų baldų. Prie lango stovėjo rašomojo stalo hibridas: ant juodo korpuso su šešiais baltai nudažytais stalčiais primontuota mėlyna plokštė. Palei kairę sieną driekėsi keista jaunuolio baldų interpretacija – spintelės, lentynos, ištraukiamas staliukas. Į visas nišas ir blogai uždarytas spinteles be jokios tvarkos buvo prikimšta vaiko daiktų, bet kaip sugrūstos knygos, mašinėlės, piešiniai, kiauri maišeliai su dėlionėmis, akmenukais, gilėmis ir kaštonais, suvenyrai, drabužių gniutulai. Galėjai suprasti, kad Filomena leido sūnui tvarkytis, kaip pats išmano. Prie dešinės sienos stovėjo lova su šviesaus medžio rėmu, po jos oranžiniu užtiesalu kūpsojo sujaukti patalai. Ant nubaltintos sienos virš lovos vaškinėmis kreidelėmis buvo nupieštas milžiniškas dinosauros diplodokas. Piešinio autorius, nepaisydamas augalėdžio dinosauro prigimties, privertė jį įsikąsti kitą, smulkesnį dinosaurą, gal net mažylį *Lesothosaurus* (vėliau Timas Sniegutei smulkiai nupasakos kiekvieno savybes ir įpročius). *Lesothosaurus* muistėsi ir žvygčiojo mėgindamas ištrūkti, o diplodokas žvelgė per petį atkraginės silpnapročio galvą, turbūt ketino su visu grobiu iššokti pro langą. Nors aiškiai nupieštas vaiko, piešinys buvo įspūdingas, abu dinosaurai turėjo charakterius – diplodokas atrodė pokvailis ir visai nepavojingas, *Lesothosaurus* – pagautas bejėgiško pykčio.

Sniegutė pasilenkė prie Timo ir pasiteiravo, kaip ilgai dar ketina žaisti.

- Galiu ir visą dieną. Bet, jei jau atėjot, pakeisiu įpročius.
- Tada išjunkim kompiuterį.

– Padėsit man papusryčiauti?

Virtuvė buvo ilgo tamsaus koridoriaus, į kurį išėjo visi trys kambariai, gale. Ankšta, prigrūsta antikvarinių baldų, su kampe įspraustu, į vidinį kiemą žiūrinčiu langu. Vietoj įprastų spintelių čia stovėjo antikvarinis bufetas, o maistas buvo ruošiamas ant dviejų senovinių išimtais mechanizmais siuvamųjų mašinų, uždengtų lakuota ąžuoline plokšte. Sniegutei tai pasirodė įmantru ir nepatogu. Bufeto durelės sunkiai varstėsi ir cypė. Be žydrų ornamentu apvedžiotos kriauklės, imituojančios antikvarinę, bet aiškiai pagamintos šiais laikais, vieninteliai modernūs baldai čia buvo šaldytuvas ir įėjimą užgriozdinusi skalbyklė. Nors parinkti pretenzingai, baldai buvo sustatyti bet kaip, lyg pritrūkus kūrybinio entuziazmo, ir atsitiktinė virtuvės apystata ne tik stokojo žavesio, bet ir sudarė aplaidumo išpūdį.

– Atidarykit šaldytuvą ir išimkit pieną, – paprašė Timas.

Ant šaldytuvo kabėjo pomidoro pavidalo magnetu prispaustas lapelis: „Šią vasarą Timas pasižadėjo: išmokti plaukti, važiuoti dviračiu, vienas nueiti į mišką, atsidaryti šaldytuvą...”

– Skaitot tą nesąmonę? Sakiau mamai, kad nukabintų, – suirzo Timas.

Jis nuplėšė lapelį, suglamžė ir išmetė. Nekreipdama į tai dėmesio Sniegutė ištraukė iš šaldytuvo pakelį pieno ir padavė Timui.

– Ji nori, kad įveikčiau savo baimes. Aš nepakankamai vyriškas, – pakėlęs galvą nuo lėkštės, paaiškino Timas.

– O pats nenori tų baimių įveikti?

- Man ir taip gerai.
- Bet... išmoktum ką nors nauja, juk smagu?
- Aš ir taip daug moku, - atšovė Timas. Bet po valandėlės atlaidžiai pridūrė: - Su tokiomis baimėmis dar galima gyventi.

Sniegutė neatsakė.

- Visi turi baimių, - laukdamas, kad ji pritartų, pasakė Timas.

- Kodėl ten buvo parašyta apie šaldytuvą?

- Tai viena iš mano baimių.

Sniegutė nesuprato, ką tai reiškia, bet nutylėjo. Vogčia stebėjo, kaip Timas valgo dribsnius su pienu. Kas keliolika sekundžių jis, lyg timpltelėtas už nematomo siūlo, persibraukdavo smiliumi per kaktą. Tą judesį Sniegutė pastebėjo dar kambaryje. Tai buvo nervinis tikas.

- Gal išeitume į kiemą? - pasiūlė ji, kai Timas išplovė lėkštę ir, nukratęs lašus virš kriauklės, padėjo į bufetą.

- Man ir čia gerai...

- Kieme smagiau. Dar nekaršta.

- Na, gerai... Bet...

- Kas?..

- Mama paslėpė batus.

- Paslėpė batus?..

Timas nudelbė akis.

- Kodėl?

Jis gūžtelėjo pečiais.

- Tau uždraudė išeiti į kiemą?

Jis pagalvojo.

- Kažkas panašaus.
- Vadinasi, turim paklaudyti.

Jie patylėjo.

- Bet... nemanau, kad ji man uždraudė. Tai ne draudimas. Sniegutė laukė paaiškinimo, bet Timas neplėtojo temos.

Po valandėlės jis nedrąsiai pasiūlė:

- Gal dviese tuos batus rastume?..
- Abejoju, ar galim taip elgtis.
- Bet ji man tikrai neuždraudė. Ji nori, kad išeičiau į kiemą, tik aš visada atsisakau.
- Tai kodėl paslėpė batus?

Visai nusivylęs Sniegute, Timas piktai gūžtelėjo pečiais ir nusliūkino į savo kambarį. Tuo metu koridoriuje spragtelėjo užraktas. Pabūgusi, kad Filomenai gali nepatikti, jei užklups ją vieną vaikštinėjančią po namus, Sniegutė pasileido paskui Timą. Jis užtrenkė duris jai prieš nosį. Tuo metu, įsinešdama šviežio oro ir kvėpalų gūsi, į koridorių įžengė Filomena. Sniegutė atsigrėžė lyg prisukama pelė, kvailai išsiviepė ir nenatūraliai garsiai ištarė:

- Labas rytas! O mes ką tik papusryčiavom!
- Labas rytas, - mesdama pirkinių maišą ant fotelio po kablykla atsakė Filomena.

Ji net nežvilgtelėjo į Sniegutę, buvo uždususi, iškaitusi, po pažastimi spaudė tamsiai mėlyną aplanką. Vilkėjo tuos pačius džinsus ir ankštą violetinį švarkutį ant nuogo kūno, o plaukus buvo susirišusi į arklio uodegą. Tai ją jaunino. Sniegutė vėl pasijuto pilka.

- Jis kalbėjosi su jumis? - Filomena priėjo artyn ir išmeigė į Sniegutę akis, lyg gydytoja, ketinanti iš pasakojimo diagnozuoti paciento ligą.

- Na taip...

- Apie ką?

Sniegutė sutriko.

- Na... susipažinome. Truputį kalbėjomės apie baimes.

- Net šitaip? - kilstelėjo antakius Filomena. - Ką gi, - paėmė nuo fotelio maišą. - Kavos gersite?

Sniegutė nenorėjo atsidurti su ja virtuvėje, todėl atsakė:

- Dėkoju, gėriau namie.

- O aš rytais išgeriu du puodelius - atsikėlusi ir truputį vėliau.

Nunešusi į virtuvę pirkinių maišą, Filomena su ta pačia iš lauko atsinešta energija garsiai pabeldė į Timo duris ir iš karto jas atidarė. Timas gulėjo ant lovos, susiraukęs skaitė ispanų kalbos žodyną.

- O mankšta? - paklausė Filomena.

- Pasimankštinau, kol miegojai, - neatplėšdamas akių nuo žodyno niūriai sumurmėjo Timas.

- Ruoškis pas Jūrą.

- Ko?

- Pirmadienis, ar užmiršai?..

Filomena uždarė duris ir vos neatsitrenkė į Sniegutę, kuri stovėjo jai už nugaros.

- Eime, vis dėlto padarysiu kavos. Kol jis susikrapštys...

Sniegutė nusekė Filomenai iš paskos.

- Pirmadieniais ir ketvirtadieniais jam būna dailės pamokos pas seną mūsų šeimos draugą Jurą. Čia netoli, Timas nuves. Perspėju iš karto – nepasiduokite jokioms manipuliacijoms ir neimkite jo gailėtis, – išmeigusi į Sniegutę reikšmingą žvilgsnį paaiškino Filomena.

Abi išgirdo, kaip atsidaro Timo kambario durys. Jis pasikuitė koridoriuje ir netrukus iš ten atskrido gailus klausimas:

- Maama, o kur mano keeedai?..
- Kur visada.
- Bet kur Juro nupirkti keeedai?..
- Suplyšo, nunešiau į taisyklą.

Po valandžiukės Filomena dirstelėjo į koridorių.

- Ko sėdi kaip pabučiuotas? Aukis šituos, ir pirmyn.

Pauzė.

- Timai, nepradėkime vėl tų žaidimų.

Sniegutė klausiamai žvilgtelėjo į Filomeną. Ši pagavo jos žvilgsnį ir tuojuo nususuko, gudriai sakydama Timui:

- Arba atsiųsiu Sniegutę, kad padėtų užsirišti batus.
- Tu tyčia paslėpei kedus su lipukais! – sušuko Timas.
- Timas nemoka užsirišti batų, – garsiai paaiškino Filomena Sniegutei.

- Aš tavęs nekenčiu! – atsklido iš koridoriaus.

- Bet šią vasarą jis pasižadėjo išmokti, – taip pat garsiai pasakė Filomena.

- Šlykštyne! Išdavikė!

Sniegutė atsiminė, kad vienas punktų lapelyje, kurį Timas supykęs išmetė, buvo išmokti užsirišti batus.

Iš koridoriaus atsklido isteriškas verksmas.

– Būtinai tau reikia visiems išplepėti!.. Svetimiems!..
Kokia tu šlykštyne ir kaip nekenčiu tokios motinos!

– Kai baigsi, apsiauk batus ir keliaukit, – patylėjusi ramiai atrėžė Filomena.

– Niekur aš neisiu!..

Kava jau buvo gatava. Sniegutė prisivertė gurkštelėti, kava buvo stipri ir karšta, nebalinta. Ji retai gerdavo juodą kavą, ir nors žinojo, kad šaldytuve yra pieno, nedrįso paprašyti. Svarstė, kaip turėtų reaguoti į Filomenos ir Timo konfliktą, ką pasakyti. Tačiau gurkšnodamos kavą su uogiene įdarytais tešlainiais jos pasišnekučiavo tik apie sinoptikų prognozuojamus karščius. Pagaliau verksmas koridoriuje nuščiuvo.

– Dabar jau eikit, – sušnibždėjo Filomena.

Timas, pasirėmęs rankomis galvą, sėdėjo ant batų dėžės. Tebemūvėjo kojineis, o vidury koridoriaus mėtėsi suvarstomi pusbačiai. Sniegutė juos pakėlė ir nunešė prie Timo.

– Paklausk, – šnipštelėjo ji. – Apsiauk, aš tau užrišiu.

– Nesiausiu. Ji tyčia man nupirko tokius batus.

– Mama nori, kad išmoktum užsirišti. Tai palengvins tau gyvenimą.

– Galima visą gyvenimą nešioti batus su lipukais! Nebūtina mokėt užsirišti! Ji tyčia taip daro.

Išgirdusi šnabždesį, Filomena atsistojo virtuvės tarpduryje ir įsakmiai tarė:

– Jei per dvi minutes neišsikrapštysite, pamatysi, kas bus.

Jos balso tonas Timą paveikė. Jis nusitraukė kojines, atsistojo ir, susikimšęs kojines į džinsų kišenes, atrakino duris. Sniegutę pagavo vaikiškas siaubas. Ji pakėlė nuo grindų Timo pusbačius ir ėmė juos grūsti į savo plačią nertą rankinę, vildamasi, kad laiptinėje vaiką pavyks įkalbėti apsiauti. Ją sustabdė šaltas Filomenos balsas:

– Sniegute. Palikit juos. Jeigu nori eiti basas, tegu eina.

Ir viskas. Sniegutė pastatė batus į kampą ir išdyrino paskui Timą, pati lyg nusikaltusi. Timas jos nelaukė. Paniuręs, susibrukęs rankas į kišenes, nubėgo laiptais ir šmurkštelėjo į saulės nušviestą gatvę.

– Timai! – šūktelėjo Sniegutė. – Prašau ant manęs nepykti. Nebežinau... aš... ką daryti...

Timas atsigrėžė susiraukęs nuo saulės. Pašaipiai vyptelėjo ir nužirgliojo basas gatvės viduriu. Siaubingai sumišusi, Sniegutė pasileido jam iš paskos. Skruostai degė lyg nuo antausių. Jai buvo taip gėda, kad eidama pro smalsiai žvilgčiojančius praeivius sulėtindavo žingsnį ir įsispoksodavo kur nors į šalį, apsimesdama, jog Timo nepažįsta.

Juro dirbtuvės buvo netoli Aušros vartų. Atrodo, kad erdviamė pusrūsyje su trim grotuotais langeliais, už kurių šmėkščiojo praeivių kojos („kojų kinas“, kaip Juras ir Timas vadino), dideliu stalu, sofa, virykle ir šaldytuvu jis dažnai ir nakvodavo.

– O!.. – atšovęs sunkias seifines duris, pasakė Juras.

Jis žiūrėjo į basas Timo kojas. Atrodo, tokie konfliktai jam buvo ne naujiena.

- Ar mama tave taip išleido?

Timas nesiteikė atsakyti. Susiraukęs nužirgliojo per cementines grindis, piktai klestelėjo ant sofos ir apžiojo nykštį. Pro langelius virš sofos krito švelni, skubančių kojų kapojama šviesa. Juras atsisuko į Sniegutę ir ištiesė ranką.

- Tai jūs ta nauja Timo draugė?

Ji padavė jam ranką, prisistatė. Tada Juras paleido Sniegutės pirštus ir nusigrėžė. Iš kažkokios spintelės ištraukė dulkėtas odines šlepetes, nušluostė jas drėgnu skudurėliu ir numetė Timui. Jis žirgliojo po savo valdas lyg didžiulis, nežmoniškai liesas gandras. Buvo išstypęs, bet, priešingai nei daugelis ūgiu apdovanotų žmonių, nesikūprino, ir dėl to (o gal ir dėl liesumo) atrodė nepaprastai aukštas. Jo ideoęs, gražios formos veidas plačiais skruostikauliais priminė didelį riešutą, nuo plinkančio viršugalvio leidosi aukšta spindinti kakta, po tankiais antakiais švietė žydros skandinaviškos akys, o storose tamsiai raudonose lūpose slapstėsi juslingumo kibirkštis. Juras judėjo ramiai ir atsargiai, lyg nuolat tramdydamas savo vidų; kalbėjo negarsiai, vos praverdamas burną. Sniegutei jis pasirodė truputį atgrasus, bet pažadino jos instinktą patikti. Instinktą Sniegutė nedelsdama užsmaugė, nugarūdo kuo giliau ir, nutaisiusi šaltą miną, ėmė dairytis, kur čia atsisėdus. Klestelėjo ant sofos, šalia Timo. Pyktis jam jau buvo atlėgęs ir jie su Juru, nekreipdami dėmesio į Sniegutę, įsitraukė į seną nebylaus bendravimo ritualą.

Sniegutė vogčia peržvelgė dirbtuvę, kažkodėl ieškodama Filomenos portreto. Tačiau nieko panašaus nerado. Paveikslų čia apskritai nebuvo, tik kampe stirksojo skirtingų dydžių rėmai. Ant grindų ji išvydo katės šešėlį. Pro vidurinę langutį į vidų spoksojo liesa pasišiaušusi katytė tamsiai rudu, baltomis ir oranžinėmis dėmėmis išmuštu kailiu. Ant snukelio lyg apelsiną ji nešiojosi oranžinę dėmę, žvelgė iš jos blausia traiškanota akimi. Sniegutei suspaudė širdį. Gyvūnai buvo jos sritis, ir ji panūdo parodyti tiems dviem, kad irgi šį tą išmano. Bet apsiribojo tik ilgu, rūpesčio ir užuojautos kupinu žvilgsniu snukeliui už stiklo. Jos žvilgsnio dirbtuvėje niekas nepastebėjo. Juras kuitėsi prie elektrinio arbatinio, Timas sekiojo iš paskos. Pagaliau jie paruošė tris didelius kakavos puodelius ir ilgai, neskubėdami ją gurkšnojo.

Kiekvieną Sniegutės bandymą įsiterpti į pokalbį apgaubdavo reikšminga tylą. Kuo toliau, tuo labiau ji jautėsi čia nereikalinga ir iš paskutiniųjų stengėsi neišsižeisti. Kantrybės jai užteko lygiai tiek, kiek laiko reikia lėtai išgerti dideliame šleikščiai saldžios kakavos puodeliui. Tada Juras pagaliau pasikvietė Timą prie plataus, brėžiniais ir kažkokiais lapais nukrauto stalo. Ilkais paukštiškais pirštais jis pakėlė lapų šūsnį ir tylėdamas ėmė juos versti. Jiedu su Timu kiekvieną įvertindavo.

– Matai, – parodė Juras.

Timas linktelėjo.

– Parodyk, ką dabar taisytum.

Kiek pamąstęs, Timas dūrė pirštu.

– Taip, sutinku... O šitą?

Sniegutė negalėjo atitraukti akių nuo Juro pirštų. Dailūs ir grakštūs, neįmanomai ilgi, jie judėjo nepaprastai tikslingai lyg spaudinėdami klavišus. Tas nematomų klavišų spūsciojimas žadino Sniegutei drumstą, murziną geidulį. kažkas čia buvo nauja, dar nepatirta ir truputį gąsdino. Negana to, nuo Juro pirštų garavo vos juntamas Filomenos rūkas, jis užaštrino geidulį ir vis stipriau smelkėsi į Sniegutę.

– Draugė gal irgi ką nors nuveiks? – pakėlė galvą Juras. – Šiandien dirbsime paprastu pieštuku.

– O! – apsidžiaugė Timas. Jis mėgo piešti objektus su smulkiomis detalėmis ir pieštukas tam puikiausiai tiko.

– Nežinau net... nelabai aš moku, – išsigando Sniegutė.

Juras pakvietė įsitaisyti prie stalo, po nosimi pakišo vatmano lapą ir keletą smailai nudrožtų minkštų pieštukų, o stalo centre pastatė bokštą iš žodynų. Bokšto viršūnėje įtaisė keraminę lėkštę. Į ją, surankiojęs iš dirbtuvės pakampių, įdėjo teniso kamuoliuką, ananasą ir medinę kaladėlę. Ši keistą natiurmortą kiekvienas iš savo vietos matė truputį kitoki, jį ir reikėjo perkelti į lapą.

Juras su visa kėde atsistūmė toliau nuo stalo, užsikėlė koją ant kojos, ant jų pasidėjo tarptautinių žodžių žodyną, ant šio – lapą ir, vis pakrutindamas milžinišką kojos nykštį, ėmė brėžti staigias, užtikrintas linijas. Kaip Sniegutė ir tikėjosi, ją ištiko paralyžius. Niekaip neįstengė susikaupti ir įsižiūrėti į lėkštę su „natiurmortu“.

Jie išbuvo pas Jurą penkias valandas. Pirmąsias Sniegutė kamavosi, paskui atbuko ir pratūnojo ant sofos lyg iškamša. Jos natiurmortas išėjo apgailėtinas, primityvus. Juras užmetė akį ir tylėdamas padėjo ant stalo.

– Parodyk, – paprašė Timas. Jis irgi, pamėgdžiodamas Jurą, nepratarė nė žodžio.

– Juk sakiau, – vos neverkdama sumurmėjo Sniegutė.

Juras uždavė Timui dar kelias užduotis, o ji, apimta bjaurios apatijos, smaksojo ant sofos ir žiūrėjo, kaip ant grindų virpa saulės zuikučiai. Pusrūsyje buvo vėsu ir drėgna. Darėsi žvarbu. Pavaikštinėjo po dirbtuvę apžiūrinėdama visokius daiktus, daugelio jų paskirties nežinojo. Nerado jokių suvenyrų, jokių estetiškų mažmožių. Bevaikštinėjant oda pašiurpo. Dabar težinojo, kad sušalo, daugiau jau niekas nedomino. Ir nebetrikdė. Ji sugrįžo prie sofos ir įgrimzdo į ją, padėjusi ant atlošo galvą. Gal net užsnūdo. Vienu metu per sumerktas blakstienas matė, kaip priartėja Juro veidas. Kitą akimirką Sniegutę prislėgė sunkus, dygus audinys. Jo kvapas pasirodė toks svetimas, kad trumpam išsibudino. Tai buvo vyriškas megztinis.

Kol Sniegutė snaudė, Juras ir Timas baigė užduotis ir iškepė kiaušininės su lašinukais. Ją pažadino karštų riebalų čirškėjimas. Valgė nenoromis, iš mandagumo, mintyse koneveikdama save, kad taip kvailai užmigo.

Išleisdamas Juras paskolino Timui savo sandalus. Kad nekristų, pririšo juos prie čiurnų odinėmis virvelėmis. Atrodė siaubingai. Visą kelią atgal Sniegutė drąsinosi paprašyti Filomenos, kad kitą sykį leistų Timą palikti Jurui,

o paskui pasiimti (jautėsi tokia pažeminta ir niekam tikusi, kad beveik negirdėjo, ką Timas jai pasakoja, ir nebesirūpino, ką pagalvos praeiviai). Kad prašymas nenuskambėtų kaip priekaištas, reikėjo nusiraminti ir suteikti jam mandagią, bet griežtą formą.

Tačiau Filomenos namie nebuvo. Sniegutė vos nepakėlė balso, kai Timas pareiškė einąs žaisti šachmatais, o jai pasiūlė svetainėje paskaityti moteriškus žurnalus.

– Na jau ne. Moteriškų žurnalų pasiskaitau namie, – pamiršusi pedagogišką toną atšovė Sniegutė. Timas net suglumo. – Prie kompiuterio sėsi, kai išeisiu, – pareiškė Sniegutė. – O dabar bendrausime.

– Kaip?..

– Parodyk man savo nuotraukų albumą.

– Nuo tada, kai žuvo tėtė, tokio dalyko mūsų namuose nėra, – sausai atšovė Timas. Ir nužirgliojo į savo kambarį.

Kiek pritrenkta (manė, kad Filomena išsiskyrusi) Sniegutė nusekė jam iš paskos ir atsiprašė.

– Palikit mane vieną, – atsigrėžė Timas. – Pavargau.

Jis iš tiesų atrodė pavargęs ir nesimaivė.

Iki penkių Sniegutė sėdėjo svetainėje nugrimzdusi į geltonąjį fotelį. Nuo skaitymo tyloje, kurią pertraukdavo tik verčiamų puslapių garsas, spaudė smilkinius ir migdė. Svetainėje darėsi tamsu ir liūdna. Prieblandoje baldai skydo, liejosi lyg tapomi akvarele. Paėmusi nuo stalelio dar vieną žurnalą, Sniegutė pagalvojo, kad jaučiasi panašiai kaip tie baldai. Ir tada duryse trakstelėjo užraktas.

Filomena įėjo žvali, įkaitusi nuo pasivaikščiojimo gryname ore ir kažkokių malonių minčių. Priėjusi arčiau, Sniegutė užuodė ne tik „Envy“ kvėpalus, bet ir silpną alkoholio dvelksmą.

– Ką – išvarė į svetainę?.. – linksmai paklausė Filomena.

Pasigavusi jos žaismingą toną Sniegutė nusijuokė. Ji visai pamiršo, kad ketino Filomenos kai ko prašyti.

– Kaip sekėsi pas Jūrą?

– Gerai. Jie taip susikukavę, kad manęs ten visai nereikėjo...

– Norėjau, kad tai pamatytumėt.

Sniegutę sujaudino Filomenos žodžiuose šmėkstelėjęs atvirumas. Nusiavusi batus ir pakabinusi ant kabyklos rankinę, ši atsisuko ir tarė:

– Šiandien jau eikite... Turime dar laiko. Kitą pirmadienį išvažiuoju, savaitei liksite dviese.

– Jūs išvažiuojate? – nustebė Sniegutė. Nuo Filomenos sklindantis alkoholio kvapas ją apsvaigino, užsimiršusi palinko artyn, lyg dalytusi paslaptimis.

– Atrodo, sakiau jums penktadienį, – sušnibždėjo Filomena. Dabar jos stovėjo labai arti viena kitos, ir Sniegutei toptelėjo blausi, bet vergiškai džiugi mintis, kad ji Filomenai patinka.

– Beje, kaip jums Juras?

– Juras?.. Atrodo, Timą jis myli.

– Su Timo tėvu jie buvo vaikystės draugai... – (Sniegutė išsigando, kad Filomena ims pasakoti apie savo vyrą.) – Bet aš ne to klausiu. Ar Juras jums patrauklus?

- O Dieve, kad nežinau... - supratusi, ką Filomena turi galvoje, loštelėjo Sniegutė.

- Ko taip sutrikote?

- Nežinau, - Sniegutė išraudo iki ašarų ir suirzusi pakartojo: - Nežinau...

- Gerai jau, gerai, - nusišypsojo Filomena. - Eikite namo, miela būtybė.

Jos žodžių švelnumas smogė netikėtai ir stipriai, šilta banga pasklido iki kojų pirštų. Sniegutei dingtelėjo, kad dabar iškrės kokią nors kvailystę. Bet susilaikė. Filomena kelias sekundes mįslingai stebėjo jos veidą. Paskutinius žodžius ji ištare ne pašnibždom, bet žemu, iš krūtinės lyg vargonų gausmas plaukiančiu balsu:

- Ačiū Dievui, kad tave radau. Dabar jau viskas bus gerai. Ir, jei pastebėjai, sakau tau „tu“.

Iš Filomenos Sniegutė išėjo tokia susijaudinusi, kad nelaukė autobuso, bet nusprendė paėjėti pėsčiomis. Ji tiesiog virė. Mintyse kartojo ir kartojo Filomenos žodžius, lyg šie būtų joje prikėlę nepažįstamą, bet labai patrauklią būtybę. Iš kur toji būtybė staiga atsirado ir kaip Filomena ją pastebėjo? O gal tai klaida? Gal tai, ką Filomena išvelgė, neegzistuoja? Mintys ir jausmai purslojo ir maišėsi. Atmintyje iškildavo žodžiai, žvilgsniai, gestai, vis greičiau sukosi marga dienos smulkmenų karuselė. Gal Sniegutei tik pasirodė, kad Filomena aptiko joje kažką ypatingą? Bet kodėl ši ištare žodžius, nuo kurių saldumo Sniegutei virpėjo pakinkliai: „Ačiū Dievui, kad tave radau“? Jai taip magėjo sužinoti, kad būtų įmaniusi tuojau paskambinti Filomenai ir

paklausti. Bet, nors jų pokalbis koridoriuje ir sukėlė artumo iliuziją, Sniegutė nutuokė, jog skambinėti vos pažįstamai moteriai tokiais klausimais – tikra kvailystė. Filomenos palankumas jai sukėlė emocijų audrą, kurios epicentre beprotišku greičiu sukosi nemotyvuota, ūmi, šuniška meilė. Tai reikėjo ištvirti. Juolab kad „meilė“ buvo tokia nenuspėjama, jog nuo menkiausio smūgio galėjo virsti koku nors kitu alinančiu jausmu.

Sniegutė nepajuto, kaip ją įsiurbė stikliniai vienos drabužių parduotuvės nasrai ir užbūrė iš kolonėlių sklindantis muzikos ritmas. Apkvaitusi ir beginklė, Sniegutė šiandien buvo lengva auka. Ją patraukė oranžinių drabužių stelažai. Ten kabėjo tokia plonytė lyg persiko žievelė palaidinukė. Nusikabino ją, jusdama, kad daro kažką neleistina. Ėmė krėsti saldus virpulys. Nusinešė palaidinukę į matavimosi kabiną ir užtraukė užuolaidą. Kol plėšė nuo savęs lininį švarkelį, palaidinukė žvelgė į ją raukšlėta iškirptės akimi. Reikėjo drabužėlį užsitraukti lyg skafandrą, sintetinė medžiaga, išmarginta gėlių ir raukinių raštu, prigludo prie kūno. Sniegutė niekada nebūtų drįsusi užsivilkti tokio stilingo, provokuojančio drabužio. Bet šiandien viskas atrodė įmanoma. Palaidinukė gulė kaip jai pasiūta. Ji nuodėmingai įelektrino kūno pūkelius ir suėmusi atkišo veidrodžiui Sniegutės krūtis. Jai aptemo protas. Neapsvarsčiusi, ar turės drabužių, su kuriais galės derinti šią aiškiai ne savo stiliaus ir spalvos drapaną, Sniegutė suplojo už ją du šimtus litų ir išsinešė firminiame maiše. Jautėsi taip, lyg jau ją vilkėtų. Į ją ėmė krypti praeivių

žvilgsniai. Vienas pagyvenęs ponas lauko kavinėje net liovėsi valytis pypkę ir palydėjo Sniegutę atidžiu, susižavėjimo kupinu žvilgsniu. Ji išraudo ir susigūžė. Bet tik akimirką.

Grįžusi namo virpančiomis rankomis išpakavo plonytę palaidinukės odą. Ištempė ją ant lovos ir visą vakarą džiūgaudama sukiojosi aplinkui. Gėrė arbatą, skaitė, žiūrėjo televizorių. Vis nukreipdavo akis į degančią oranžinę salą ir nušvisdavo nuo minties, kad šiandien joje galbūt užgimė nauja būtybė. Tokiai būti įdomu ir gera.

Bet palaidinukės taip ir neapsivilkio.

Rytą Sniegutė nubudo su Filomenos vardu lūpose. Jis ėmė skambėti mintyse kaip raktas, kuriuo bus atrakintos visos dienos durys. Nejučia ištarė jos vardą balsu ir atsimerkė.

Oranžinė palaidinukė kabėjo ant kėdės, tačiau keista – šiandien ji nebekėlė jaudulio. Atrodė per daug ryški, per daug blizgi, aiškiai pasiūta kitokiai moteriai. Jei būtų ją apsivilkusi, gal vėl būtų pagavusi vakarykštę euforiją, tačiau Sniegutė nebenorėjo jaudintis. Jai patiko prie lango ramiai išgerti balintos kavos, praryti kelis saldžios varškės šaukštelių, išklaudyti per radiją žinias ir pranešimą apie orus. Šiandien jau žadėjo tikrus karščius. Kieme pagyvenusį kaimyną vedžiojo savo spanielį. Pro šalį prabėgo vyrukas plikomis įdegusiomis kojomis, ant ausų jis visada turėdavo ausines. Name priešais šviesiaplaukis vaikas, pasilypėjęs

ant kėdės, klijavo ant lango kažkokį popierėlį. Pagal tuos mažus, pasikartojančius ryto įvykius Sniegutė, lyg nusistatydama laikrodį, pasitikrindavo ir savojo ryto tikrumą. Šiandien jis buvo persmelktas Filomenos. Mintyse aidinčio jos vardo glamonė labiau panėšėjo į pilnatvę negu į vakarykštį emocijų taifūną.

Ji apsivilko savo lininį kostiumėlį, susirišo į arklio uodegą dar neišdžiūvusius po vonios plaukus ir išėjo į gatvę.

Giedrai nusiteikusi paskambino į Filomenos duris. Pilve kalėsi nedrąsūs jaudulio daigeliai.

– O, užsik, – pasakė Filomena ir apsisukusi tuojau nukaukšėjo į virtuvę pasiimti rankinės. Jau buvo apsiavusi aukštakulnes basutes. – Timas dar miega. Jei per pusvalandį neatsikels, išversk iš lovos. Šiandien sugalvokit ką nors, gal nuvažiuokit prie upės – žada gerus orus. Aš greičiausiai iki vakaro negrįšiu, nebent per pietus užlėksiu persirengt, pinigai virtuvėje ant stalo, pavalgykit mieste – šaldytuvas tuščias, – Filomena viską susakė nervinga greitakalbe, lakstydamą po koridorių ir svetainę ir rankiodama į rankinę smulkius daiktėlius. Iš jos sklido dirglumas, atrodė, kad menkiausia smulkmena gali išvesti iš kantrybės. Sniegutė susigūžė, užgniaužusi norą kuo nors padėti prisispaudė prie sienos ir kantriai laukė, kol Filomena atkreips į ją dėmesį. Tačiau ji užsisegė rankinę, metė į Sniegutę išsiblaškusi žvilgsnį ir daugiau nieko nepasakiusi išėjo.

Filomena ją nuvylė. Lyg būtų užmiršusi vakarykštį pokalbį. O gal vakar ji viską suvaidino, pažaidė su Sniegute,

paerzino? Bet kam jai būtų reikėję taip smagintis?

Diena buvo giedra ir karšta. Su Timu nuvažiavo į Valakupius. Nors alino karštis, Timas griežtai atsisakė maudytis, o Sniegutė per daug neįkalbinėjo – pati netroško išsirengti prie nepažįstamų žmonių. Ilgai ėjo Neries pakrante valgydami ledus. Pavargę ištiesė pavėsyje apklotą, skaitė (Timas – „Tris muškietininkus“, Sniegutė turėjo Julios Kristevos studiją ir pieštuką neaiškioms vietoms pasibraukti), valgė spurgas su džemu ir svajojo apie arbūzą, kuri nusipirks parduotuvėje prie namų. Sniegutė net snūstelėjo, kol į veidą užspigino atslinkusi saulė. Nors apdujusi nuo karščio, ji buvo kuo puikiausiai nusiteikusi. Timas, atrodo, taip pat. Šnekėjo jis nedaug, bet nesimaivė, ir Sniegutei dingtelėjo, kad bendrauja su juo ne kaip su mažuoju auklėtiniu, o kaip su draugu.

Tačiau grįžus namo nuotaika pradėjo niauktis. Buvo šešios valandos vakaro, Filomenos – nė kvapo, regis, dieną ji net nebuvo grįžusi. Juodu su Timu susipjaustė arbūzą ir pasigamino šaltibarščių. Paskui jis paleido Sniegutei savo mėgstamos grupės diską. Sėdėjo jo kambaryje ant kilimo ir tyliai, rimtai lyg klasikinės simfonijos klausėsi roko. Sniegutė gniaužė delne mobilųjį telefoną ir vis labiau niaukėsi. Aštrūs, dramatiški elektrinių gitarų pasažai jos būseną tik paaitrino ir, kai diskas baigėsi, ji išėjo į koridorių ir surinko Filomenos numerį.

Ši ilgai neatsiliepė. Kai ragelyje lyg atsidūsėjimas nuskambėjo tylus „klausau“ (nesikreipė į Sniegutę vardu, nors iš numerio turėjo matyti, kas skambina), Sniegutė

pajuto tokį atstumto vaiko graudulį, kad valandėlę negalėjo ištarti nė žodžio.

– Klausau?.. – pakartojo Filomena.

– Tai aš, – sušnabždėjo Sniegutė.

– Taip, kas atsitiko?

Fone skambėjo lyriška, svajinga muzika.

– Aš tik norėjau paklausti... – (Vos neištarė: „Kada grįšit?“) – Ar man jūsų laukti?

Filomena neišgirdo. Ji kažkieno paprašė (Sniegutė visą laiką juto jį, kvėpuojantį jai į kaklą), kad pritildytų muziką. Vos pakeldama savo kvailybę ir menkumą, Sniegutė pakartojo klausimą. Degdama iš gėdos juto, kaip Filomena prisiverčia trumpam susidomėti ja ir jos niekingu klausimu.

Na taip, Sniegutei nebūtina laukti, ji galinti eiti. Timas moka pabūti vienas.

Jos atsisveikino. Padėjusi ragelį, Sniegutė taip supyko ant savęs, kad įsikando į nykštį.

Namo grįžo niūri kaip debesis. Šaltibarščiai sustojo skrandyje ir ji prisivertė išsivemti. Paskui atsisėdo į fotelį priešais televizorių ir, visiškai nesuprasdama, ką rodo, ilgai gėrė ramunėlių arbatą. Gretimame name jau žiebėsi šviesos, languose gyveno žmonės. Šiandien nenorėjo žiūrėti pro langą. Ją erzino ir skaudino tos gyvenimų iliustracijos, ypač – straksintis šviesiaplaukis vaikas. Mirgančiame ekrane Sniegutę kažkas sudirgino. Nejučia ji užsikėlė kojas ant fotelio ir įkišo ranką į kelnaites.

Masturbuodavosi ji labai retai. Prieš kelerius metus ją mergino vienas tylus, drovus, keleriais metais jaunesnis

bendradarbis. Jo nuoraudis ir virpantis balsas kėlė Sniegutei šleikštulį, bet prisiversdavo nueiti su juo tai į kavinę, tai į kiną, o kartą net lankėsi fotografijų iš Tibeto parodoje. Bendradarbis mergino Sniegutę beveik pusę metų, su pertraukomis. Po eilinio pasisėdėjimo kavinėje jis trumpam nurimdavo, matyt, kaupdamas jėgas kitam pasimatymui. Juodu niekada nesibučiavo ir nesilaikė už rankų. Tik praleisdamas Sniegutę pro duris (beje, darbe jis to niekada nedarydavo, tik kur nors mieste) prisiliesdavo delnu prie jos nugaros. Ją nukrėsdavo lyg brūkštelėjus elektriniam unguriui. Bendradarbio delnas – Sniegutė jusdavo per drabužius – būdavo vėsus ir kažkoks lipnus. Sniegutė negalėjo patikėti, jog tikrai jam patinka. Jai atrodė, kad jis klysta, išsigalvoja arba turi kokį nors šalutinį tikslą. Pamažu ji priprato prie bendradarbio dėmesio ir kiekvieną rytą, prieš įžengdama į veterinarijos kliniką (dar dirbo ten), jam pasiruošdavo. Vis dėlto Sniegutei jis buvo malonus. Tą pusmetį ji dažnai masturbuodavosi įsivaizduodama, kad guli su bendradarbiu, ir patirdavo šleikštulio persmelktą malonumą. Kartą jai net dingtelėjo, jog bjaurisi visai ne bendradarbiu, o savimi. Bet tas trumputis nušvitimas niekaip nepakeitė jų retų intravertiškų pasimatymų eigos. Kai Sniegutei pasiūlė kitą darbą, ji išėjo lengva širdimi dar ir todėl, kad galėjo pabėgti nuo to užsitęsusio kerėpliško merginimo. Tikrai, bendradarbis jos neieškojo. Tik kartą paskambino po vidurnakčio, išgėręs. Norėjo išsiaiškinti, kokia gi jos akių

spalva. Tai buvo taip nuobodu ir vaikėžiška, kad Sniegutė supyko ir pasiuntė jį po velnių.

Dabar, nejučia vėl įkišusi pirštus į kelnaites, Sniegutė iš įpročio pabandė įsivaizduoti tą vaikiną. Bet aplinkui sklandė ir į ją smelkėsi Filomena. Jos kvapas, jos balsas, eigastis, nervingi, grakštūs rankų judesiai – kūniškos smulkmenos, kurių Sniegutė prisisiurbė per keletą susitikimų. Ir vakarykštis drėgnas, dėmesingas Filomenos žvilgsnis. Po visko Sniegutė pravirko. Akys užkliuvo už vakar ją gudriai suvedžiojusios palaidinukės. Kitą akimirką pajuto, kokia yra vieniša. Gailejosi savęs, niekino ir kažko taip ilgėjosi, kad, atrodo, širdis minkštėja ir išteka kartu su ašaromis. Paskui suėmė pyktis ant to, kuris sukūrė Sniegutę tokią apgailėtina ir nelaimingą. Ji ėmė murmėti. Iš pradžių tik mintyse, bet netrukus jau ir balsu, kol priekaištas sprogo ir išsiveržė iš širdies dugno: „Nekenčiu tavęs, tu neteigus, tu suklydai!“ Ji pirmą kartą išdrįso taip pareikšti gerajam Jėzui. Bet nieko baisaus neatsitiko. Net priešingai – palengvėjo. Sniegutė nurimo, suglebo. Pagaliau nugrimzdo į kietą, visas nelaimes ir kaltes nuplaunanti miegą.

Ji sapnavo, kad sėdi viena tuščiam kambaryje, priešais langą be stiklo. Kieme nuo karšto vėjo siūbuoja liaunas skurdžialapis medis, jo griaučių šešėlis krinta ant jos suknelės. Staiga ji pajunta, kad medį judina ne vėjas, o Jis, gerasis Jėzus, kuris ką tik įėjo į namo vidų sukeldamas nežemišką, kvepiantį vėją. Kambariuose pilna žmonių. Jie laukė Jo visą naktį, ir dabar juos laimindamas Jis eina iš

kambario į kambarį. Vieniems pirštų galais palyti kaktą, kitiems į akių dugną lyg atsaką į maldavimus įsodina žvilgsnį. Į kai kuriuos kambarius Jis neužsukdavo, tik peržvelgdavo nuo slenksčio, akimis apglėbdamas visus ten esančius. Name buvo daugybė kambarių. Jo žingsnių dvelksmas ritosi koridoriais lyg smogianti banga. Jis kvepėjo, kvepėjo taip stipriai, kad Sniegutė bijojo įkvėpti per daug, per godžiai. Negirdėjo Jo balso, tik dvelksmas, besiskverbiantis pro durų apačią, stiprėjo. Sapne jai buvo uždrausta išeiti iš kambario, ir dabar viskas priklausė nuo Jo malonės. Stipriai prispaudusi kumščius prie vaikiškos krūtinės, Sniegutė kuždėjo – ne balsu, ne žodžiais, o vien tiktai troškimu: „Viešpatie, aš čia, sustok ir pasiimk mane su savimi!“ Ir dar: „Aš trokštu sudegti tavyje ir dingti, meldžiu, įženk ir sunaikink mane!“ Šit Jis jau čia, prie durų. Stabteli ir suklūsta. Švelniai, atlaidžiai išklauso jos apkvaitusios širdies vapėjimą, kaip protingieji klausosi silpnapročio išvedžiojimų. Sniegutė išgirsta atsakymą – kaip tik ten, savyje, kur ką tik buvo užgniaužę, o dabar atsileido, ir Jo balsas švelnus, bet nepakenčiantis prieštaraavimo: „Tu dar nebuvai gimusi, kai Aš pasiėmiau tave su savimi.“

Ir viskas. Jis nuėjo toliau taip ir neižengęs pas Sniegutę. Ji sėdėjo ir verkė, o paliegusio medžio šešėlis plakė kelius. Nesuprasi, kas tai buvo – nusivylimas ar skaudi kaip ugnis laimė. Prie Sniegutės priartėjo tiesa ir ji, nors nieko nesuprato, akimirksnį juto tiesą esant.

Busdama ji vis galvojo, kad reiktų uždaryti langą. Bet langas buvo uždarytas. Aušo. Ankstyvas vasaros rytas plėšėsi iš nakties apvalkalo, pilkėjanti ketvirta valanda. Tyku, vėsu, jokio dvelksmo. Sniegutė visai išsibudino. Tysojo atmerktomis akimis, bet dar apgaubta sapno nuotaikos, ir galvojo apie Jį.

Pas Filomeną jiėjo dar apgaubta sapno. Ir kai durys atsidarė, ne iš karto pastebėjo, kad Filomena šįryt labai keista. Pirmą kartą matė ją su chalatu – ilgu, šviesiai violetinio šilko, jį Filomena vilkėjo ant trumpų naktinių. Nešukuotų plaukų gniutulą ji buvo nei šiaip, nei taip susisegusi viršugalvyje. Bet veidas! Veidas atrodė ištinės ir sumaigytas, ištepilotas tušu, nevalyvas, net negražus. Tas pasikeitimas Sniegutę ir pažadino. Tuoju pamiršusi sapną, vidumi ji kaip šuo prigludo prie Filomenos laukdama, kada jos prireiks.

– Timo šiandien nebus... Jis nakvojo pas Jūrą ir jie išvažiavo į kaimą. Atleisk, kad nepaskambinau, – užtrenkusi duris pasakė Filomena.

Sniegutė sustingo abejodama, ar jai verta, jeigu Timo nėra, nusiauti antrą batelį.

Kažkodėl jai buvo gėda, kad mato Filomeną tokią. Ir kartu jos taip pagailo, jog nušveitė ant grindų rankinę ir uždėjo ranką jai ant peties.

– Kas atsitiko?

– Užeik... Pabūk su manimi, – paprašė Filomena.

Ji apsigrėžė ir smulkiais žingsneliais, lyg traukiama magneto, nuturseno į svetainę. Ten ant žemo apskrito

staliuko stovėjo nugertas brendžio butelis ir šampano taurė, mėtėsi sutrupinta šokolado plytelė ir trys gerai apčiulpti slyvų kauliukai. Ant kilimo tvaskėjo nuo sofos nuslydusi žalia šilkinė skraistė. Kai Sniegutė žengė į svetainę, Filomena jau tysojo ant sofos ir virpančia ranka pylėsi į taurę brendžio. Iš jos įdrėksto riešo sunkėsi kraujo karoliukas.

– Prisistumk tą ir sėskis, – rodydama geltonąjį fotelį be ceremonijų paliepė ji.

Sniegutė nustūmė fotelį per geroką atstumą nuo Filomenos.

– Kas yra, bijai manęs?

– Kas atsitiko? – vėl tyliai paklausė Sniegutė.

– Atsitiko. – Filomena užsivertė taurę ir gurkštelėjo iki pusės. Nežmoniškai susiraukė ir pasipurtė. Grožio likučiai laikėsi jos veide per stebuklą, atrodė, kad ir jie tuojau išnyks. Pagavusi sumišusį, klausiamą Sniegutės žvilgsnį, Filomena atlaidžiai sumurmėjo:

– Nereikia tokių akyčių. Aš tik linksminuosi.

Sniegutė nepatikėjo. Nejaukiai pasimuistė, jusdama, koks susikaustęs jos kūnas. Filomena atrodė baidi, sudarkyta kažkokios neurotiškos, pavojingos būsenos. Nors buvo pervargusi, pagiringa, o gal jau ir apgirtusi (Sniegutė gerai nesuprato), išmeigė į ją visai blaivų, priekabų žvilgsnį. Kurį laiką, mėgaudamasi Sniegutės sumišimu, ją tyrė.

– Pabūk su manimi, – staiga tyliai paprašė.

– Aš... ir esu.

– Nesi, – atšovė Filomena. Ir netrukus: – Turi meilužį?

– Jeigu jūs apie tai...

– O aš miegu su kuo papuola. Visada turiu bent vieną meilužį... Kokį nors vieną vargšą meilužį, – ji ėmė kažką murmėti, velti ir pasinėrė į karčius apmąstymus. Tada pabaigė brendį ir įsipylė dar. – Atsinešk iš virtuvės stiklą.

– Aš negersiu. Ir jums geriau... padarysiu kavos.

– Kavos tu man nedarysi.

Filomena pasirėmė į pagalvę ir grėsmingai pakilo. Pagalvė buvo didelė, minkšta, apvilta tamsiai žaliu šilku. Viskas čia buvo iš šilko, tvaskėjo ir atrodė prabangu, bet pažeidžiama. Staiga užmiršusi, kas ją suerzino, Filomena kilstelėjo, kažko ieškodama po savimi.

– Velnias... Cigaretės liko... gal vonioje? Būk gerutė, surask...

Cigaretės gulėjo koridoriuje, prie vonios durų. Sniegutė išjungė vonioje šviesą ir ventiliatorių. Kai grįžo, Filomena vėl gulėjo ant pagalvės, pasinėrusi lyg į snaudulį, lyg į kažkokią malonią svają. Primerktose jos akyse atsispindėjo pro langą krintanti šviesa. Ji visai nekreipė dėmesio į Sniegutę. Gal net neišgirdo, kaip ši įėjo į kambarį, padėjo prie jos cigarečių pakelį ir vėl įsitaisė fotelyje.

– Man jau nieko iš nieko nereikia, – tyliai, vaikiškai pasakė Filomena. – Galėčiau net negerti.

Pauzė.

– Galėčiau mirti tiesiog dabar, šitaip va gulėdama.

Ji atsiduso, tarytum įsivaizduodama, kaip tai atsitinka.

– Reiktų tik dar truputį pakentėti.

Pauzė.

– Kentėti visai nesunku.

Ji nutilo, vėl atsiduso. Sniegutė sėdėjo nusigręžusi į langą ir nejučia žvelgė ten, kur krypo Filomenos akys. Tie žodžiai lango stikle nuskambėjo ypač aiškiai. Paskui kažkas privertė Sniegutę atsigręžti. Jai pasirodė, kad Filomena verkia. Bet jeigu ir verkė, tai romiai, neregimai, lyg nutolusi nuo savo verksmo. Viešpatie, kas jai atsitiko? Kas jai darosi? Sniegutė jautėsi kalta, jog visa tai girdi ir mato. Niekada nebūtų drįsusi su savimi taip atvirai kalbėti. Ir juolab – kitam girdint.

– Tik ką man daryti su juo?.. Kam jį atiduoti?.. Ar jis kada nors supras?.. – įsikarščiavo Filomena. Ji vėl pasirėmė į pagalvę ir įsmeigė į Sniegutę maldaujančią žvilgsnį. – Paimsi jį iš manęs?..

Sniegutė karštligiškai svarstė, kas tas jis.

– Jūrą?.. – sušnibždėjo nei ši, nei tą.

Filomena mėgino išsivaduoti nuo kažkokios ją apsėdusios minties.

– Juras geras lovoje, – staiga visai kitu tonu pasakė ji. Lyg perjungta į kitas bangas. – Jis būtų geras daugeliui moterų, – ji įsmeigė į Sniegutę žvilgsnį. – Tau reiktų su juo permiegoti.

Filomenos žodžiai jau nebesutrikdė Sniegutės taip, kaip būtų galėję. Ji gūžtelėjo pečiais ir nusuko akis.

– Prisipažink, juk tau buvo kilusi tokia mintis? – prikibo Filomena.

Sniegutė nerado, ką atsakyti.

– Fiziškai jis nepatrauklus, – toliau varė Filomena.

Sniegutė pasimuistė.

– Bet tokie vyrai ir yra geriausi meilužiai.

– Nieko apie tai neišmanau, – irzliai pertraukė Sniegutė.

– O aš nieko neišmanau, be šito.

Filomena vėl įniko gudriai apžiūrinėti Sniegutę, lyg ieškotų plyšio jos kiaute.

– Ką tu apie mane galvoji?

– Aš?.. – išsigando ši.

– Taip taip. Sakyk. Sakyk, kaip yra.

Sniegutė tikrai nežinojo, ką atsakyti. Nuo pirmojo susitikimo Filomena kėlė jai prieštaringų jausmų bangas, bet tai nebuvo mintys. Ji neturėjo nei nuomonės, nei požiūrio, galėjo tik išsakyti, ką jaučia – o tai buvo intymu ir slapta.

– Aš beveik nepažįstu jūsų, – sumurmėjo ji.

– Taip, kaip tik todėl. Ką apie mane pagalvojai pirmą kartą?

Pauzė.

– Kokia poniutė, ar ne?

Sniegutė nei patvirtino, nei paneigė jos žodžius.

– Bet aš nesu turtinga ir vyrai manęs neišlaiko.

– Bet... jūs labai graži, – suvapėjo Sniegutė nei šį, nei tą. Kaip tik į tai ji atkreipė dėmesį, išvydusi Filomeną pirmą kartą.

– Tikrai? – ši kilstelėjo antakius su vos juntama panieka. – Pati turbūt jautiesi nelabai graži?

Sniegutė gūžtelėjo – jai darėsi vis sunkiau. Gal net norėjosi užsikimšti ausis ir išnykti.

- Manai, jei būtum gražesnė, viskas stebuklingai išsispręstų?.. Nejaugi esi tokia naivi?..

Tą akimirką įtampa pasiekė kritinę ribą. Sniegutė suprato, kad jau neištvėrė, ir, nujausdama iki šiol nepatirtą ekstazę, prapliupo verkti. Rauda ją krėtė lyg elektros srovė. Iš pradžių dar stengėsi tvardyti, paskui pajuto malonumą. Ne tą gėdingąjį, o paprastą, natūralų atsivėrimo malonumą be jokios gėdos ir kaltės. Su kiekvienu raudos pliūpsniu, kurį dabar išstumdavo iš pat širdies dugno, darėsi vis lengviau ir saldžiau. Ji visiškai užmiršo, kad yra ne viena. Ji taip išsiverkia – ir dar prie kito žmogaus – apskritai pirmą kartą. Kai rauda išseko, Sniegutė pažvelgė į Filomeną nustebusi dėl to, kas ką tik su ja įvyko.

- Pavydžiu tau šito išsiverkimo, – pasakė ši. – Aš taip verkdavau tik labai jauna.

Ji buvo jau gerokai apgirtusi.

Sniegutė atsiprašė ir nuėjo į vonią apsitvarkyti. Suvilgiusi veidą drėgnu rankšluostėliu, ilgai stovėjo prieš veidrodį. Skruostai degė, akys žvilgėjo ir žaižaravo. Pirmą kartą gyvenime, jei ir neatrodė sau graži, Sniegutei nekilo noras nusigręžti nuo savo atvaizdo.

Kai ji sugrįžo į svetainę, Filomena miegojo. Gulėjo aukštiekninkai, nusukusi veidą į sieną, prispaudusi rankas prie pilvo. Iš prasiskyrusio chalato kyšojo per kelį sulenkta daili nuoga koja, naktiniai buvo nuslydę iki pat kirkšnies. Šlaunies forma priminė gražiai nugludintą irklą arba, dingtelėjo Sniegutei, skristi paruoštą raketą. Bet tai buvo nei raketa, nei irklas, o šilta, magnetiška miegančios

moters koja. Sniegutė nusuko akis. Koja nedavė jai ramybės, nebuvo galima jos taip palikti. Pakėlė nuo grindų skraistę ir atsargiai ją uždengė, bet skraistė tuojau nuslydo.

Ji užklojo Filomeną Timo apklotu. Brendžio butelį paslėpė virtuvės bufete, o taurę išplovė. Šovė mintis, kad reiktų išeiti, nors iš tiesų Sniegutė norėjo likti, pabudėti prie Filomenos, gal net dar sykį išgirsti, ką ši šneka. Tas kalbas buvo sunku ištverti, bet vis dėlto Sniegutei patiko šiurpulis, kurį jai sukėlė Filomenos atvirumas. Ji užsiplikė kavos, atsinešė į svetainę ir su žurnalų krūva įsitaisė geltonajame fotelyje.

Apie trečią valandą Filomena atsimerkė ir pajudino galvą. Sniegutė atsigrėžė, palaukė, kol Filomena ją pamatys. Iš pradžių ši nesusigaudė, kur pabudo. Pamėgino atsisėsti, bet griuvo atgal ant pagalvės. Pasivertusi ant šono išgąstingai apžvelgė kambarį.

– Kur brendis?

Sniegutė spoksojo į ją svarstydamą, ką čia atsakius.

– Juk jo neišgėriau?..

Atsakymą Filomena išskaitė iš Sniegutės veido.

– Nešk čia, – niūriai sukomandavo ir vėl išsitiesė aukštiekninką.

Sniegutė atnešė brendį ir tą patį stiklą.

– Padarysiu ką nors valgyti, – pasakė ji.

– Vėliau. – Filomena sugavo ją už rankos ir privertė atsisėsti. Jos delnas lyg ruošėsi kažko prašyti. – Man baisu.

– Ko?

– Nežinau.

Jos patylėjo. Filomena vis stipriau spaudė Sniegutės pirštus.

– Man baisu, baisu... – Ji pasigrėžė ir įsmeigė į Sniegutę maldaujantį žvilgsnį.

Iš jos akių trumpam išgaravo žmogiškos savybės, susiaurėję vyzdžiai virto smulkiais paklaikusiais karoliukais, lyg baimė būtų stiprus žibintas, kurį kažkas nukreipė jai į veidą ir apakino. Ji priminė gyvūną ant operacinės stalo. Pamiršusi kaktumą, kurį sukeldavo fizinis žmonių artumas, Sniegutė stipriai apkabino Filomeną. Šią ėmė krėsti nervinis drebulys. Sniegutė žinojo, kad tokiu atveju reikia tik kuo stipriau laikyti, bet kuo tvirčiau spaudė Filomeną glėbyje, tuo labiau ši purtėsi ir kaleno dantimis. Tą akimirką, nors visiškai nesuprato Filomenos baimės, Sniegutė tikėjo, jog savo kūno šiluma gali ją išgelbėti. Jautėsi nuoširdžiai sukrėsta, stipri, reikalinga ir buvo pasirengusi ją šitaip laikyti iki ryto.

– Būk su manimi, būk... – maldavo Filomena. – Nežinau, kas dabar atsitiks... – Ir spaudėsi į Sniegutę kaip į slėptuvę, kurioje galima išvengti visų grėsmių.

Visai apkvaitusi, Sniegutė ėmė bučiuoti Filomenai kaklą, plaukus, iš chalato išsinėrusius nuogus pečius, lyg tai padėtų Filomenai į ją įsismelkti ir joje pasislėpti. Filomena tik atlošė galvą ir leidosi bučiuojama. Galbūt slapta vylėsi, kad Sniegutės įkarštis nurungs jos baimę. Viskas baigėsi lyg ūmai nusileidus nuo svaigulingai aukštos bangos. Jos nurimo, kurį laiką dar nepaleido viena kitos. Išgyvenusi

bent kelis stiprybės etapus, Sniegutė staiga pavargo ir nugeibo.

– Tu myli moteris? – silpnu balsu paklausė Filomena.

– Ne, ką tu... tikrai ne, – suglumo Sniegutė (nejučia į ją kreipdamasi „tu“).

Ji paleido Filomeną ir nustebusi į ją išžiūrėjo.

– O aš buvau įsimylėjusi... Labai seniai ir labai vaikiškai. Kol dar nežinojau, ką reiškia miegoti su vyru... Turbūt ir tau taip buvo?

– Ne, niekados, – dar labiau nustebė Sniegutė. Niekada neįtarė, kad dalykai, kuriuos matė tik filmuose, egzistuoja taip arti, kad juos galima pritaikyti sau ir taip lyg niekur nieko apkalbėti.

Filomenos užuomina Sniegutę įaudrino. Ji užsidegė pamažu, slankiodama tarp tamsėjančių svetainės baldų ir vogčia gerdama tingius Filomenos judesius, jos įdegusio kaklo bareljefą, užsibaigiantį ten, kur po plonyčiais naktiniais, aptrauktais tokiu pat plonyčiu chalatu, sujudėdavo krūtys. Kepdama pietums vištienos kepsnį, Sniegutė pagaliau pati sau pripažino, kad Filomenos geidžia. Bet tas geismas buvo toks neįprastas, toks slaptas, jog net į galvą neatėjo jo patenkinti. Filomena kvietė Sniegutę, sodino prie savęs, šnekėdama kvėpavo jai į veidą. Tačiau Sniegutei atrodė, kad išsigalvoja, kad to negali būti. Įtikinusi save, jog apsirinka, ji ignoravo Filomenos flirtą lyg neįmanomą dalyką. Ji taip troško susiliesti su Filomena, kad tai galėjo įvykti nebent vaizduotėje. Tikrovėje kliudė kūniškumas. Jis glumino, viską apsunkino, pagaliau kėlė

šleikštulį. Ne dieviškas, svaiginantis Filomenos artumas, bet pačios Sniegutės negrabus ir kampuotas kūnas kėlė jai pasibjaurėjimą. Tarp šių priešybių negalėjo įvykti joks susiliejimas.

Pusę dešimtos vakaro Sniegutė paliko Filomeną jos miegamajame, balta lokena užklotoje dvigulėje lovoje. Į šį kambarį dar nebuvo įžengusi ir, apsvaigusi nuo išpūdžių, per daug po ją nesidairė. Filomena blaivėsi, tušti buteliai lyg prasikaltę skimbčiojo šiukšlių maiše, kurį Sniegutė ruošėsi išsinešti.

– Pasilik su manimi, – prašė Filomena.

Tačiau Sniegutė tvirtai apsisprendė nelikti. Filomena ją per daug glumino. Neįsivaizdavo, kaip ištvertų naktį šalia kūno, kurio taip geidžia, bet nežino, ką su juo veikti.

– Ateisiu ryt. Paskambink, kai pabusi, – atsakė ji.

– Pastovėsi čia, kol užmigsiu?..

Sniegutė pastovėjo. Kai, susirietusi į kamuoliuką, suspaudusi tarp šlaunų delnus, Filomena užmigo, ant kilimo staiga nukrito jos plaukų segtukas. Papt!.. Sniegutė krūptelėjo. Pro plaukus, užkritusius ant veido, ji matė tik pravirą Filomenos burną ir dailų smakrą, išmuštą prakaito rasele. Norėjo pulti prie tų lūpų, įsivogti pro jas į Filomenos vidų ir ją užvaldyti. Bet tik pakėlė nuo grindų segtuką ir padėjo ant spintelės prie lovos. Ir išėjo, palikusi degti stalinę lempą, ant kurios japoniška maniera buvo nutapytos gervės.

Ketvirtadienio rytą Sniegutė pabudo šestą ir iš karto pagalvojo apie Filomeną. Kaip ji? Ar tik vėl nepradėjo gerti?

Mobilusis visą naktį tyliai pragulėjo prie pagalvės.

Ji atsikėlė kaip niekada žvali, išgėrė du puodelius kavos (nors iš karto dviejų niekada negerdavo), ant unitazo dangčio pasidėjusi telefoną paskubom apsiprausė po dušu. Apsirengė ir susišukavo, iki vienuoliktos vaikščiojo po namus pasiruošusi bet kada išeiti. Bet telefonas tylėjo. Ant lininio kostiumėlio pasirišusi prijuostę, ji išlygino rankšluosčius. Išsiurbė kilimą, nušluostė dulkes nuo nuotraukų, palaistė paleistuvę (jai ėmė patikti tas vulgarus pavadinimas). Tvarkydamasi taip, lyg mėgintų kažką sureguliuoti savyje, Sniegutė visą laiką kovojo su noru paskambinti Filomenai. Nedrįso įkyrėti, dar labiau bijojo ją prižadinti. Bet prieš pirmą nerimas, kad Filomena galbūt vėl geria, įveikė baimę sutrukdyti ir kęsdama pilve nerimo spyglesių Sniegutė surinko Filomenos numerį.

Jungimo signalas nutrūko, tačiau Filomenos balso nesigirdėjo. Sniegutė prabilo pirma:

- Labas rytas...
- Kas čia? – nuskambėjo ragelyje užsimiegojęs Filomenos balsas. – Viešpatie... O Dieve... Kur tu esi?
- Namie.
- Atvažiuosi?
- Taip.
- Dabar, iš karto...
- Taip taip...

Kai Sniegutė, atsirakinusi duris savo raktais, įžengė į Filomenos butą, ši tebetysėjo lovoje, užsitraukusi iki

smakro ne tik antklodę, bet ir lokeną. Dėbsojo į grindis kažkokiu visai nauju, susirūpinusiu žvilgsniu.

– Kas ten vakar buvo? – paklausė, kai Sniegutė atsisėdo ant lovos krašto.

– Nieko...

Ant spintelės stiklinėje su vandeniu šnypštė aspirino tabletė.

– Neprišnekėjau šlykštybių?

– Ne, ką tu.

Dvejodama, ar tikrai neturi ko gėdytis, Filomena patyrinėjo Sniegutės veidą. Paskui jos žvilgsnis nusileido žemyn ir užkliuvo už Sniegutės batelių.

– Tu nenusiavei batų.

– Tikrai... Tuoju.

Sniegutė nulėkė į koridorių ir nuspyrė batelius po kabykla.

Širdyje buvo giedra, tarytum vakarykščiai įvykiai būtų galutinai išsprendę neaiškumus ir surišę ją su Filomena į vieną mazgą. Tas bendrumo pojūtis Sniegutei ypač patiko, juolab kad ir Filomena patvirtino jį reikšdama menkutes pretenzijas dėl batų.

– Bet kodėl aš taip šlykščiai jaučiuosi? – nenuleisdama nuo Sniegutės rūškano žvilgsnio suniurnėjo Filomena.

Jos žodžiai Sniegutę nustebino ir truputį nuvylė. Atrodė, kad Filomena turėtų jaustis panašiai kaip ji.

– Lyg būčiau per daug priplepėjusi, – nenurimo Filomena.

– Kad tikrai nieko tokio nebuvo, – patikino ją Sniegutė.

Jai net pasirodė, kad galėtų suspausti Filomenos delną primindama tą ryšį, kuris užsimezgė tarp jų vakar. Bet susilaikė.

Išgėrusi aspirino tirpalą Filomena paprašė kavos, ir Sniegutė nuėjo į virtuvę užkaisti vandens. Kai grįžo įjungusi elektrinį virdulį, Filomena jau sėdėjo lovoje atsirėmusi į pagalves ir kažką niūriai mintijo.

– Aš ne alkoholikė, – pareiškė vos Sniegutei įžengus į miegamąjį. Ir, sutikusi jos nustebusį žvilgsnį, pridūrė: – Kaip galėjai pagalvoti.

– Nieko tokio negalvojau.

– Nieko tokio, nieko tokio, – pamėgdžiojo Filomena staiga supykusi.

Ji užsiplieskė taip netikėtai, kad puiki Sniegutės nuotaika ėmė eizėti ir trupėti lyg blogai išdegtas molinis indelis. Pasijuto kalta, kad neįtinka Filomenai, bet nutuokė, kad viskas, ką sakys ar darys, sukels tik dar didesnę jos priešišumą. Filomena buvo aiškiai nusiteikusi kabinėtis. Tas bejėgiškumas Sniegutei buvo pažįstamas nuo vaikystės. Panašiai jausdavosi su mama, nekenčė vergiškos priklausomybės nuo jos nuotaikų, bet ir nedrįsdavo jai pasipriešinti. Nenorėdama erzinti Filomenos, Sniegutė pasitraukė į virtuvę ir tyliai užplikė kavą. Iš paskutiniųjų stengdamasi grąžinti nors dalį tos giedros, kurią atsinešė iš namų, sutepė mažų sumuštinių su prancūzišku batonu ir lašišos skonio sūriu. Kai vėl pasirodė miegamajame, Filomena tiesiog užsiuto.

– Kas čia dabar?! – išispitrėjo į padėklą su sumuštiniais.

- Prie kavos...

- Ar aš prašiau ką nors *dar* daryti?..

Sniegutė padėjo padėklą ant spintelės ir neištarusi nė žodžio išėjo į virtuvę.

- Iki dvylikos aš nieko nevalgau! - jai įkandin sušuko Filomena. - Ir prašyčiau mano virtuvėje daugiau neužsiiminėti jokia saviveikla!

Gal jai nepatiko, kad be leidimo lindau į šaldytuvą, įsiskaudinusi pagalvojo Sniegutė. Neketino prieštarauti Filomenai ir dėl dvyliktos valandos, iki kurios ši nevalganti, - nors buvo jau beveik trys. Bijojo grįžti į miegamąjį ir svarstė galimybę tiesiog mandagiai atsisveikinus išeiti, bet kažkas ją stabdė. Todėl paniurusi stypsojo virtuvėje prie lango ir laukė, kas toliau bus.

Netrukus iš miegamojo atsklido krentančio metalinio padėklo triukšmas, o paskui jį - trumpas, bjaurus keiksmazodis. Sniegutė susigūžė ir valandžiukę delėsė, karštligiškai svarstydamą, ar jai *ten* eiti.

Nuėjo. Filomena sėdėjo palinkusi į priekį, išsitaršiusiais plaukais ir pergalingai žvelgė į padėklą, išverstą ant kilimo. Piktdžiugiškai nusijuokė, lyg laimėjusi jai vienai suprantamas lažybas:

- Štai kaip galima tave prisikviesti - triukšmeliu.

Sniegutė su siaubu pažvelgė į beprotybės užvaldytas Filomenos akis. Ji nebeatrodė graži - tik baisi ir pavojinga.

- Ko atskuodei?.. Man apskritai nuostabu, kad tu vis dar čia. Kas tave išmokė tarnauti iškelus uodegą?.. O gal dumk

į Turkiją ir pasidulkink su turku, kad įkvėptų pasitikėjimo savimi?

Jos žodžiai nuskambėjo žiauriai dar ir todėl, kad Filomena jais ciniškai mėgavosi. Nutuokė, kad gelia į skaudžiausias vietas ir kad nesulauks atkirčio. Sniegutę ištiko paralyžius. Ji žvelgė į Filomeną ieškodama to grožio, kuris ją iš pirmo žvilgsnio užbūrė, slaptinai veikė ir kažką žadėjo, vildamasi, kad jo likučiai dar gali viską išgelbėti. Bet, be raudonų dėmių, raukšlių ir patinimų, Filomenos veide nieko neberado.

– Ką... aš tau padariau?.. – sukrėsta iki sielos gelmių sukuždėjo Sniegutė. – Ką aš tau padariau?..

Filomena atsitokėjo. Persibraukė delnais per veidą, lyg mėgintų pabusti.

– Padėk susitvarkyti, – po valandžiukės paprašė jau visai ramiai.

Tačiau Sniegutei visko buvo gana. Reikėjo išeiti, ilgai lėkti, kur akys veda, išsivaduoti iš siaubingo, paralyžiuojančio nusivylimo. Netarusi nė žodžio ji šmurkštelėjo į koridorių, pasigriebė batelius ir, bijodama, kad Filomena ją vysis (ši visai neketino to daryti), nusileido į gatvę. Ten pagaliau apsiavė.

Apimta klaikios būsenos, lyg bustų po narkozės, Sniegutė ilgaiėjo gatvėmis. Bet kuo sparčiau žingsniavo, tuo labiau į ją gėrėsi nuoskaudos nuodai. Nejučia įlipo į pirmą pasitaikiusį troleibusą. Tolstant nuo centro ją trumpam išblaivė mintis, kad, pati nesuvokdama, visą laiką skubėjo pas mamą į polikliniką. Iš pradžių Sniegutė panūdo išlipti,

bet kažkodėl susilaikė. Išlipo tik poliklinikos stotelėje. Mama daug metų dirbo medicinos seserimi, jos kabineto langai buvo antrame aukšte ir žiūrėjo į kitą gatvę. Vaikystėje, kai Sniegutė neperspėjusi užsukdavo po pamokų pas ją į darbą, mamai tai nepatikdavo. To ji niekada neparodydavo prie gydytojos. Jos skruostuose atsirasdavo griežtos raukšlės, išsivesdavo Sniegutę į koridorių ir sausai pasiteiraudavo, ko prireikė. Sniegutė paskubomis kurpdavo pasiteisinimus. Negalėdavo prisipažinti, kad tiesiog pasiilgo mamos, kuri su baltu chalatu tarp nepažįstamų ligonių atrodydavo visai kitokia negu namie. Tokios menkos, egoistiškos apsilankymo priežasties mama nebūtų pateisinusi.

Sniegutė išgriebė iš rankinės dugno telefoną. Nykštys sustingo ant klaviatūrą įjungiančio mygtuko, viduje kažkas plastelėjo. Kitą akimirksnį pajuto, kad *šitokia* mamai skambinti negali. Paskubom nesugalvojo jokio reikalo. Po dviejų nesimatymo mėnesių toks skambutis galėjo sukelti įtarimą. Mama iš karto supras, kad Sniegutei kažkas darosi. O šito jai negalima atskleisti. Jų šeimoje jausmai nebuvo demonstruojami – toks vulgarus elgesys tiko kur nors traukinių stotyje (mamai tai atrodė pati nešvariausia ir pavojingiausia Vilniaus vieta), turguje, kaimo šokiuose, na ir, žinoma, filmuose. Bet jų išblizgintoje svetainėje su briedžių ragais ant sienų jokie jausmai neegzistavo. Įkalintieji savo kūno kalėjimuose turėjo kantriai kęsti izoliacijos šaltį. O Sniegutė dar vakar laikė glėbyje nuostabiai gražią nelaimingą moterį ir, paneigdama

motinos tiesas, jautėsi nepaprastai laiminga. Nepaisydama šios dienos nusivylimo, toji laimės substancija vis dar garavo iš širdies, palengva išstumdama tamsias paskutinių valandų emocijas.

Sniegutė įsidėjo telefoną ir pėsčiomis per visą miestą grįžo į savo namus.

Įžengus pro duris suskambo mobilusis. Ekrane lyg širdies tvinksniai pulsavo FILOMENA. Sniegutė nujautė, koks bus pokalbis, ją užliejo jaudulys.

– Timas ką tik sugrįžo, – pasigirdo ragelyje truputį virpantis Filomenos balsas. – Aš tokia bjauri ir nelaiminga... Atleisk man, atleisk man, raganai! Daugiau niekada nespjaudysiu į tavo švelnią dūšėlę, gerai?

– Gerai, – sušnibždėjo Sniegutė.

– Žinok, aš tyčia taip dariau...

– Žinau.

– Nesusivaldžiau...

– Nieko.

– Žinau, kad viską man atleidai, bet daugiau niekada neleisk taip su savimi elgtis, gerai?

– Gerai.

– Ir ypač *man* neleisk taip elgtis.

Jos patylėjo, kažko dar lūkuriuodamos. Pagaliau Filomena sušnibždėjo:

– Tu esi mano išgelbėtoja, ar žinai?.. Ir Timo... Žinok – ir Timo.

Ji nė nenumanė, kaip Sniegutei patinka žodis „išgelbėtoja“. Jis puikiai atitiko vakarykštę nuotaiką – kai

spaudė Filomeną prie krūtinės jUSDama, kaip sklaidosi motinos kerai. Staiga Sniegutė atsiminė Timą, kurį, mintyse atsidavusi vien jo motinai, buvo pamiršusi.

– Perduok linkėjimus Timui, – paprašė ji.

– Gerai. Iki rytojaus.

Vakaras buvo išgelbėtas. Priėjusi prie lango Sniegutė žvilgtelėjo, ką veikia šviesiaplaukis vaikas. Jiedu su motina sėdėjo prie stalo. Mosuodamas šakute vaikas jai kažką gyvai pasakojo. Motina vis sulaikydavo ore lakstančią šakutę ir kantriai nuleisdavo ją į vaiko lėkštę. Ji buvo visai jauna. Kambario gilumoje, atsukęs langui nugarą, sušmėžavo vaiko tėvas. Sniegutė ilgai siurbė į save spalvotą langų animaciją – kaip vujaristas, nusigriebiantis dalelę svetimo malonumo, už kurį nesiruošia mokėti.

Gilus, kietas miegas be sapnų kai ką išgrynino. Bundant Sniegutę lyg radijo bangos pasiekė suvokimas, jog vakar Filomena vis dėlto peržengė ribas. Filomenos atsiprašymas tik parodė, kaip greitai keičiasi jos nuotaikos. Kas gali garantuoti, kad šįryt jos neištiks dar vienas cinizmo priepuolis? Kol išlipo iš lovos, nušlepsėjo iki vonios ir atsistojo po dušu, Sniegutei lyg saulės apšviesta uola iškilo įsitikinimas, kad niekas su ja negali elgtis taip, kaip vakar Filomena. To įsitikinimo šešėlyje glaudėsi nuojauta, kad Filomena darosi Sniegutei pavojinga. Šito ji kol kas negvildeno. Kartu su uola atsirado baisus nenoras Filomeną matyti, ir kitą akimirką Sniegutė ūmai suvokė, kad niekas ir neverčia jos to daryti. Sniegutė tenai daugiau kojos nekels. Ištikta šitos blaivios, paprastutės, kaip žaibas ją

išlaisvinusios minties, Sniegutė iššoko iš vonios ir paslydusi vos neatsitrenkė kakta į unitazą. Gerdama kavą ji apsisprendė Filomenai paskambinti (iš pradžių net šito daryti neketino, kad tik neužkibtų už Filomenos balso moduliacijų) ir ramiai, nesigilindama į detales, pranešti, jog „atsistatydina“, o kelių dienų atlygį palieka Filomenai kaip moralinę kompensaciją. Jei toji puls kamantinėti ar įkalbinės likti, Sniegutė tiesiog mandagiai atsisveikins ir padės ragelį. Nuo tokio galimo siužeto saulės ant jos įsitikinimo uolos tik padaugėjo.

Bet Filomenos reakcija vėl pranoko vaizduotės ribas. Išklausiusi Sniegutės „apsisprendimą“ ji tiesiog pasiuto.

– Kur tu gyveni?.. Sakyk, kur?.. Aš pati tuojau atvažiuoju! – ji ne šaukė, o šnypštė.

– Aš... aš negaliu dabar... Todėl ir skambinu.

– Kaip *negali*?.. *Ko* tu negali?.. – nebesivaldė Filomena. – Pirmadienį aš išvažiuoju, o tu negali?! Ką visa tai reiškia?! Su kuo aš paliksiu Timą?!

– Su Juru, – Sniegutė buvo apmąsčiusi šį atsakymą. Ji iš paskutiniųjų stengėsi laikytis apsisprendimo, bet juto, kad Filomenos balsas prakerta joje plyšius, o pro juos atiteka baimė, kaltė ir abejonė.

Filomena nutilo. Pamėgino susiimti ir rasti sprendimą.

– Su Juru aš vaiko nepaliksiu, – ramiau pasakė ji. – Man reikia *tavęs*... Kas atsitiko?.. Ko prisigalvojai?.. Įsižeidei, *įsižeidei*, ką? Manęs gali nekęsti, bet pagalvok... apie Timą... Klausyk, aš tau dvigubai sumokėsiu!

Sniegutė apmaudžiai tylėjo. Turėjo pripažinti, kad pasiduoda. Apie pinigus net neišgirdo, bet staiga pagailo Timo.

- Gerai. Pabūsiu su Timu - nuo pirmadienio... Bet šiandien neatvažiuosiu, - sumurmėjo taip nusivylusi savimi, kad norėjo verkti iš pykčio.

Filomena patylėjo.

- Gerai, - pasakė netrukus visai maloniai. Ir pridūrė: - Atsiprašau už viską, ką pasakiau ir padariau. Tu nekalta. Tai aš - *aš* esu neįmanoma...

Pauzė.

- Girdi?..

- Taip, - atsakė Sniegutė.

Abi vėl patylėjo.

- Paskambinsiu sekmadienį, - pagaliau tarė Filomena.

Ir padėjo ragelį.

Šeštadienį Sniegutė pietavo pas tėvus. Sėdėjo ankštoje, buitinės technikos, lentynų ir pintinių prikrautoje seno daugiabučio virtuvėje ir stebėjo, kaip pasirišusi prijuostę ir prispaudusi žylančius kirpčius lankeliu mama iš kalakutienos faršo modeliuoja maltinius su grybų įdaru. Mamos virtuvėje Sniegutė šeiminkaudavo nenoriai, nors iš mandagumo visada pasisiūlydavo padėti. Nuo mažų dienų mama sugalvodavo Sniegutei įvairių darbelių, kad ši nesėdėtų dyka ir neįprastų, jog viskas už ją padaroma. Augant darbeliai sunkėjo, tačiau Sniegutė taip ir nepamėgo gaminti valgio. Mieliau nuskusdavo ir sutarkuodavo bulves, išplaudavo indus, iššveisdavo grindis - pasitenkindavo

antraeilėmis pareigomis, pagrindinį postą virtuvėje užleisdama mamai.

Stebėdama, kaip mama pirštų galiukais grybšteli smulkintų grybų košės, drėbteli jos į faršo gniutulą ir aplipdo, Sniegutė susigriebė, kad jau kurį laiką žiūri į ją lyg matydama pirmą kartą. Priešais stovėjo santūri, smulki ir aštri kaip adata senstanti moteris. Nuostabiausia buvo tai, kad jos atšiaurumas Sniegutės daugiau nebeskaudino. Savybės, ištempusios mamos lūpas į griežtą, viskuo nusivylusį brūkšnį, visų pirma pridarė žalos pačiai mamai. Jeigu ši apskritai leido sau dėl ko nors apgailestauti. Apie jos širdies gylį Sniegutė nieko nenutuokė. Vaikystėje, išgirdusi tetas šnibždantis, kad mamą guldo širdies operuoti, Sniegutė įsivaizdavo, kad jos širdis sugedo, kaip sugenda nesuvalgytas maistas, ir ją išpjaus lyg pūlinį. Grįžusią iš ligoninės mamą sutiko apimta bedieviško smalsumo – pirmą kartą regėjo žmogų be širdies. Tiesa, mama neatrodė labai pasikeitusi, iš pradžių gal tik buvo pablyškusi ir ne tokia vikri. Užtat tėtė širdį turėjo. Šioji buvo nerūpestinga, glusčiojo prie visų be atrankos, bet niekur ilgai neužsibūdavo. Ar mama buvo su juo laiminga? Ar mylėjo tą smulką, tyliai išprotėjusį, amžinai savo studentes įsimylintį profesorių?

Sumetusi maltinukus į įkaitintą keptuvę, mama nulupo didelį svogūną ir pasidėjo ant pjaustymo lentos.

– Tai kaip gyveni? Kas naujo? – nepakeldama į Sniegutę akių retoriškai paklausė ji.

Ji visada pabrėždavo, kad nesikiša į Sniegutės asmeninį gyvenimą, niekada nesismulkindavo, nesmalsaudavo kaip tėvas.

Sniegutė žinojo, kad mama teiraujasi iš įpročio, kad ji seniai susitaikė su tuo, jog Sniegutė jai nieko apie save nepasakoja. Tačiau šiandien ją pagavo ūpas. Trumpai nupasakojo, kaip praleido pirmąją atostogų savaitę, tik kažkodėl nutylėjo, jog su Filomena ne draugauja, o pas ją dirba.

– Nauji draugai?.. Maniau, draugus susirandame iki dvidešimties, – kaip visada skeptiškai sureagavo mama. Jos tonas užmušdavo Sniegutei bet kokią norą būti atvirai, bet šį kartą ji sugebėjo nekreipti dėmesio. – Kuo ji užsiima, toji Filomena? Kas ji tokia? – nesulaukusi tėsinio pasidomėjo mama.

Sniegutė pasakė, kad Filomena yra našlė, augina sūnų ir gyvena iš nuomos verslo, kurį jai paliko vyras.

– Tai Timas – jos sūnus?

– Na taip.

Atrodo, mamai palengvėjo. Staiga ji užsikosėjo, tankiai mirksėdama nosisuko nuo pjaustymo lentos ir sušniurkščiojo – svogūnas pasitaikė aitrus.

– Išsižiok ir kvėpuok per burną, – pamokė Sniegutė.

Mama taip ir padarė. Abi buvo užmiršusios, kad kadaise ji pati išmokė Sniegutę šito triuko.

– Duok man, – Sniegutė perėmė peilį ir baigė pjaustyti svogūną.

Svetainėje prajuko tėvas. Visu garsu pasileidęs televizorių jis žiūrėjo kažkokią prancūzų komediją. Mama komedijų negalėjo pakęsti. Jas žiūrintį tėvą ištverdavo panašiai, kaip ištverdavo jo trumpas meiles – su atlaidžia panieka. Paauglystėje jos panieka Sniegutę liūdindavo ir siutindavo, mat širdyje ji gynė tėvą ir tapatinosi su juo. Net piktai džiūgaudavo, kai, ištiktas dar vieno įsimylėjimo, tėvas imdavo gausiai kvėpintis ir užsimiršęs išsimaišydavo kavą ne šaukšteliu, o savo raudonu parkeriu (tuo, kuriuo braukydavo studentų kursinius darbus).

– Sniegut... Sniegut, ateik – labai geras filmas! – pakvietė iš svetainės tėvas.

– Palauk truputį, mes čia šnekam...

Tėvas neišgirdo, rėkė toliau, springdamas juoku:

– Čia apie tokį vagį, su De... finesu!

Jos susižvalgė. Sniegutė pamėgino perimti iš mamos dalį sunkios, nuoskaudas slepiančios paniekos tėvui.

– Nupirksiu jam ausines, kad galėtų sau tyliai žiūrėt, – pasakė ji mamai. Ir, nušveitusi į šalį pašluostę, nuėjo pas tėvą.

Vakare Sniegutė su šunų grožio salono „Euridikė“ darbuotojomis svečiavosi pas buhalterę jos priemiesčio kotedže. Kotedžas nuo kitų tokių pačių buvo atitvertas tvora. Aplinkui šį rajoną, kiek akys užmatė, driekėsi plynė, o jos pakraštyje greitkelio važinėjo vilkikai. Aptvertame kieme jie kepėsi vištienos kepsnelius, gausiai laistydami kas alumi, kas vynu, siurbė kokteilius ir apšnekinėjo bendrus pažįstamus. Į panašius susibūrimus Sniegutė vykdavo

nenoromis, įtikinėdama save, kad privalo neatitrūkti nuo bendradarbių kolektyvo. Pagaliau tūnoti namie su knyga, televizijos programa ir apšviestais kaimynų gyvenimais jau buvo gerokai įgrisę. Tą vakarą nuo Sniegutės neatstojo vienas vyriškis, buhalterės vyro draugas, architektas ar inžinierius – Sniegutė neišidėmėjo. Jis maloniai kvepėjo ir atvirai ją mergino, jo dėmesys Sniegutei buvo malonus. Po trečio kokteilio ji pamėgino įsivaizduoti save su juo lovoje. Tai nesukėlė pasišlykštėjimo. Bet kai vyriškis ištraukė jai iš rankų stiklą ir suspaudė pirštus, kviesdamas į kotedžo vidų – neišgirdo, ką tokio jis siūlo, – Sniegutė staiga pajuto, kad jo kūnas nenujaučia, ko ji ilgisi, *nenukaito* jos ir negali suteikti to, ko jai trūksta. Ji suglumo, senu papratimu norėjo pasidygėti. Bet tik ištraukė iš jo rankos pirštus. Vyriškis viską suprato teisingai. Tuoju atsitraukė, pasiėmė nuo stalo stiklą ir įsileido į pokalbį su buhalterės vyru. Kažkodėl Sniegutei jo pagailo, bet netrukus apėmė palengvėjimas ir pasitenkinimas savimi.

Sekmadienį Sniegutės butelyje sklandė permainų nuotaika. Ji visą dieną tvarkėsi ir skalbė. Su kovingu įkarščiu perrūšiavo knygas ir drabužius, į atskirus maišus sukrovė morališkai pasenusius ir sudėvėtus. Mėgino susekti ir ištrenkti lauk praeities fantomais apkrėstus daiktus – jie atsiminė Sniegutę tokią, kokią ši save norėjo užmiršti. Daiktai priešinosi. Meilikavo, prašėsi atgal ir svaidėsi prakeiksmiais. Nešamas į konteinerį senas kasetinis magnetofonas išūliai kraipė žabtus (Sniegutė nepasidavė), „brangenybių“ skrynelė (springstanti nenešiojamais

karoliukais, segėmis ir segtukais) cypavo ir verkšleno, tėtės dovanota medinių šachmatų lentutė, prie kurios kadaise Sniegutė būdavo verčiama kasdien sėdėti, į akis šaipėsi, o nubrizgę paauglystės džinsai įtikinėjo, kad permainų nuojauta – tik dar viena Sniegutės iliuzija. Aštuntą valandą vakaro Sniegutė jau buvo saldžiai pavargusi nuo laimėtų kovų, o pralaimėję daiktai sukrauti į maišus prie konteinerio. Bet to dar neužteko. Ji nusilupo prakaitu permirkusius marškinėlius, apsivilko švarius ir išsitraukė iš antresolės nuotraukų dėžes. Įsileido rūšiuoti nuotraukas – kurias dės į albumus, kurias rėmins. Tai buvo paskutinis, lemiamas revizijos momentas. Klojantis patalus jai toptelėjo, kad visą dieną negalvojo apie Filomeną. Bet stiprybės teikė jausmas, jog Filomena supsto jos gyvenimą kaip švelnus magiškas rūkas. Jo apgaubta Sniegutė tauškė su bendradarbiais, apsipirkinėjo, kuopėsi, gaminosi valgį. Siekdama Julios Kristevos ji suvokė, kad skaityti šiandien negali. Sąmonė kunkuliavo lyg puodas, ji buvo kupina išpūdžių ir naujos, dar neišbandytos gyvenimo tvarkos.

Sekmadienio vakarą Filomena nepaskambino, kaip buvo žadėjusi, bet atsiuntė žinutę: „Laukiam rytoj septintą. Tikiuosi, ne per anksti. Fil.“ Dalykiškas žinutės tonas nereiškė nieko daugiau, bet Sniegutė neskubėjo išsiskaudinti. Galbūt toks buvo Filomenos rašymo stilius. Apskritai Sniegutė nusprendė susikurti atstumą, ignoruoti asmeniškumus, vadinasi, ir neieškoti paslėptų prasmų ten, kur jų nėra. Reikėjo pagaliau imti galvoti blaiviai ir susidoroti su šituo susižavėjimu.

Kad Filomena išvyksta ir viskas tikrai keičiasi, Sniegutė suvokė tik kitą rytą.

Nors galėjo atsirakinti savo raktą, į duris ji paskambino.

– Atrakinta, – pasakė Filomena.

Ji sėdėjo ant batų dėžės, pasidėjusi ant grindų nedidelį lagaminą ir pasiruošusi išeiti. Buvo skoningai pasidažiusi, prie džinsų ant nuogo kūno vilkėjo tą ploną baklažano spalvos švarkelį, ką tik išplauti ir iššukuoti plaukai krito aplinkui veidą dangstydami kažkokią paslaptį. Atrodė dar gražesnė nei praėjusį pirmadienį, kai susitiko pirmą kartą (Sniegutei atrodė, kad nuo tada praėjo bent keli mėnesiai). Ji žiojosi paklausti, kur Filomena išvyksta. Bet tuojau susigriebė, kad klausimas neatitinka jos nusistatymo nesileisti į asmeniškumus. Galėjai spėti, kad Filomena yra klestinčios firmos vadovė, susiruošusi skristi į stažuotę užsienyje. Tik iš visos jos povyzos lyg amalas blykčiojo kažkoks *neatitikimas*. Be to, čia ką tik buvo nutrauktas nemalonus pokalbis: Timas paniuręs stypsojo savo kambario tarpduryje, Filomena gniaužė ant kelių mažą kuprinę. Ji įsmeigė į Sniegutę rimtą, bet tarsi nutolusį žvilgsnį, lyg stovėtų kitame ežero krante ir žinotų, kad vis tiek nieko neįžiūrės.

– Nieko nekalbėkim... – paprašė. – Pinigai ir instrukcija virtuvėj... Rašiau skubėdama, bet gal įskaitysi... – Ji atsigręžė į Timą ir, susilaikiusi nuo pastabos, įdėmiai jį nužvelgė. Tada vėl kreipėsi į Sniegutę: – Gali miegoti mano lovoje, patalynę pakeičiau... Netgi *prašau* joje miegoti...

Sniegutei pasivaideno, kad Filomenos veidu lyg lėktuvo iliuminatoriuje praskriejo debesys.

– Beje, šiandien Juro diena. Jis jūsų laukia, – pasakė Filomena Timui.

– O batai? – paklausė Sniegutė.

– Batai – su lipukais... Ko neišmokiau, to neišmokiau.

Valandžiukę koridoriuje sklandė nejauki tyla.

– Kada grįšit? – tyčia sakydama „jūs“ vėl paklausė Sniegutė.

Filomena nuleido akis ir spustelėjo kuprinėlės segtuką. Šis spragtelėjo ir atsisegė.

– Šeštadienį vakare, – tyliai pasakė, užsegė kuprinėlę ir atsistojo.

Prie durų ji stabtelėjo ir dar atsigrėžė į sūnų.

– Na, Timai...

Šis papurtė galvą ir dingo savo kambaryje. Filomena nusigrėžė mėgindama susiimti ir, kai jau žengė per slenkstį, Sniegutė staiga paklausė:

– Čia darbo reikalai ar atostogos?..

Atrodo, Filomena tikėjosi tokio klausimo.

– Darbo, – atsakė neatsigrėždama.

Kaukšėdama kulniukais ji nusileido iki pirmosios laiptų aikštelės, bet ten, neįveikusi savęs, trumpam pakėlė akis. Jos žvilgsnis buvo drėgnas, baugštus ir atsiprašinėjantis. Sniegutę persmelkė nerimas. Visą savaitę tiek galvojo apie Filomeną, tiek svaičiojo, o dabar su siaubu suvokė, kad beveik nieko apie ją nežino. Viena ranka laikydama nedidelį elegantišką lagaminą, Filomena nervingai pamojo kita.

Mėgino nusišypsoti, bet lūpas sutraukė nervinis tikas. Panaši grimasa kartais iškreipdavo Timo veidą.

– Na, iki... *iki!* – silpnai šūktelėjo ji, tarytum maldaudama greičiau baigti šitą kankinantį atsisveikinimą. Ir ėmė leistis žemyn.

Sniegutė stovėjo ant slenksčio ir klausėsi Filomenos žingsnių, kol jie susiliejo su gatvės triukšmu.

Timas lindėjo savo kambaryje nekalbus ir piktas, Sniegutė leido jam išsiširsti. Kai pagaliau kyštelėjo nosį pro duris, Timas iš karto pareiškė norįs matyti Jurą.

Pas Jurą jie pasibeldė pusvalandžiu anksčiau. Šiandien Sniegutė neketino čia smūksoti. Vos tik Juras atšovė dirbtuvės duris, ji garsiai pasisveikino, stumtelėjo Timą per slenkstį ir tuojau paklausė, kelintą jį pasiimti. Juras loštelėjo ir padelsė išreikšdamas šiokią tokią nuostabą.

– Užeikit, – pakvietė jis.

Pabūgusi, kad ją įkalbės, Sniegutė atsitraukė ir ilgai, atkakliai purtė galvą, lyg tai būtų koks magiškai apsaugantis judesys.

– Kaip norit... Baigsim apie keturias, – nusijuokė Juras.

– Apie keturias?.. Ar ne per ilgai?

Juras gūžtelėjo pečiais ir susimąstė.

– Filomena išvažiavo? – paklausė tyliau.

Sniegutė pajuto, kad jam tai svarbu.

– Išvažiavo.

– Aišku... Tai ketvirtą.

Juras tyliai, mandagiai uždarė duris Sniegutei prieš nosį. Ji net nespėjo atsisveikinti su Timu, ir dėl to kažkodėl

suspaudė širdį.

Buvo saulėtas liepos rytas, beveik dešimta valanda, diena turėjo būti karšta. Sniegutė susirado senamiestyje pustuštę kavinę, užsisakė omleto, šviežių apelsinų sulčių ir kavos. Rankinėje ji turėjo Filomenos „instrukciją“ ir nekantravo greičiau perskaityti. „Instrukcija“ ją nuvylė. Be chaotiškai sukeverzotų buitinių nurodymų (galėjo nors papunkčiui išdėstyti, pyktelejo Sniegutė), joje nerado nieko ypatinga. Tiesa, *post scriptum* Filomena paliko Juro ir dar keleto draugų telefono numerius. Laukdama omleto Sniegutė įsivedė draugų numerius į mobilųjį, o Juro kažkodėl užmiršo. Tada iš naujo perskaitė Filomenos laišką. Smulkus, sunkiai įskaitomas, nervingomis kilpelėmis susisukęs Filomenos raštas ir erzino, ir jaudino. Kelis kartus Sniegutė nesusivaldžiusi pauostė popierių. Kvepėjo tušu ir vos juntamai – „Envy“ kvepalais.

Iki ketvirtos Sniegutė turėjo marias laiko. Apžiūrėjo pirmųjų spalvotų nuotraukų parodą Rotušėje, paskui užsuko į knygyną ir dvi batų parduotuves. Batų jai nereikėjo. Tačiau smulkmeniškai apžiūrinėjo avalynę, matavosi ir įsivaizdavo, kaip ją avėtų, su kokiais drabužiais derintų. Pailsusi nuo parduotuvių, užėjo pas pusseserę į biurą. Pusseserė dirbo notarės sekretore, o ši dažnai važinėdavo pas klientus (toks buvo jos darbo stilius). Jei Sniegutė užtaikydavo laiku, pusseserė mielai su ja paplepėdavo. Ji buvo šneki ir kalbėdavo tik apie save. Tiesa, kartais susigriebdavo, jog šitaip plirpti – nemandagu, apsiribodavo keletu mandagių klausimų. Užduodavo juos

visada ta pačia seka. Iš pradžių – apie darbą. Paskui, atsargiau: „Kas naujo asmeniniame gyvenime?“ Jeigu Sniegutė atsakinėdavo nenoriai (o šitaip nutikdavo beveik visada), pusseserė aiškiai pagyvėjusi vėl nukreipdavo kalbą į savo lankas. Jai amžinai kas nors nutikdavo. Pavyzdžiui, šiandien ji užtaikė į išpardavimą optikoje ir įsigijo šį sezoną dar madingus akinių rėmelius. Tą įvykį nupasakojo labai reikšmingai, akcentuodama lemtingo atsitiktinumo svarbą, lyg būtų pirmoji užsiregistravusi klonuotis ar įsigijusi bilietą į Mėnulį.

Sėdėdama ant klientams skirtos kėdės ir viena ausimi klausydamasi pusseserės, Sniegutė staiga suvokė, kad Filomena *toli*. Suvokimas užpildė ją palėčiukais, lyg kas plona srovele būtų leidęs į Sniegutę nemaloniai vėsų vandenį. Galbūt tai, kad pusseserės gyvenimas ir kalbos Sniegutei niekada nebuvo įdomūs, tik pabrėžė, kokia svarbi ir įdomi jai Filomena.

Ryte, Filomenai užsiminus apie Jūrą, Sniegutei pilve sudilgsėjo geidulingas smalsumas. Prie Juro dirbtuvės jis užaštrėjo ir saulės rezginį sugėlė nerimo adatėlės. Juras dirgino Sniegutės vaizduotę greičiausiai todėl, kad jiedu su Filomena kažkada (o gal net ir dabar) buvo artimi. Neregimi Filomenos fluidai, kuriuos ji tarėsi išvelgianti Juro žvilgsnyje, Sniegutę jaudino ir traukė.

Timo nuotaika buvo akivaizdžiai pasitaisiusi, o lūpos riebaluotos – jie ir vėl pasigamino pietus. Juras nebekvietė Sniegutės vidun, tik maloniai mostelėjo ranka ir atsisveikindamas užlaikė žvilgsnį. Sniegutei pasivaideno,

kad jis išvelgė joje kažką, ką ji stengiasi nuslėpti. Sutrikusi nuleido akis ir nosisuko.

Su Timu jiedu užsuko į Sereikiškių parką. Jis pasisupo aikštelėje, tada abu nusileido prie Vilnelės paspoksoti, kaip auklės su vaikais lesina antis.

– Šiandien pas Jūrą pagalvojau, kad mama gali negrižti, – žiūrėdamas į vandenį staiga pasakė Timas.

– Kaip kaip?..

– Na, kad negriš. Nulėks nuo kelio ar įsirės į sunkvežimį, ar...

– Timai, tai baisu.

Jiedu patylėjo. Vienas vaikas ištraukė bandelę kitam iš rankų, pasigirdo klyksmas.

– Nešnekėk tokių baisybių, – šurpdama sudraudė Sniegutė.

Timas staiga pakeitė temą:

– Jūs patinkat mamai, tik negaliu suprasti kodėl.

Sniegutė loštelėjo.

– Jūs net nepanaši į mamos drauges... Nors savo draugių ji irgi nelabai mėgsta.

– O iš ko nusprendei, kad mėgsta mane?

Timas atsargiai dėbtelėjo į Sniegutę ir tuojau vėl nosisuko į upę.

– Juras sako, kad jūs mamai primenat ją pačią.

– Jūs šnekėjotės apie mane?..

– O kas čia tokio? Mudu juk draugai.

Sniegutei buvo netikėta ir malonu, kad Juras išvelgė galimą jos ir Filomenos panašumą.

– Mama su Juru... pora? – įsidrąsinusi paklausė ji.

Atrodo, ji pakišo Timui naują mintį, nes atsakė truputį nustebeš:

– Manau, ne... Bent jau ne ta prasme, kokia klausiat. Po tėtės mirties mama remiasi į Jurą.

– O tau Juras neprimena tėtės?

– Man?.. – vėl nustebo Timas. – Ne. Jis visai nepanašus į tėtę.

Vakare sukritę ant sofos jie pažiūrėjo du filmus. Pro atvirą langą į svetainę veržėsi gaminamo maisto ir vyniojamo tabako aromatas. Po tvankios dienos vakaro ore lyg vėstančiame aliejuje vis dar sučirkšdavo dykinėjančių praeivių kalbos. Kad jos neblaškytų, pasileido televizorių visu garsu. Timas tysojo užsikėlęs ant staliuko kojas ir išsižiojęs traukė į save hipnotizuojančius televizijos vaizdus. Keletą kartų Sniegutė užčiaupė jam burną, o paskutinįjį – užsiuvo įsivaizduojama adata. Timas atsiliepė šykščiu mirktelejimu. Jis jau taip norėjo miego, kad vilkino akimirką, kai teks atsikelti ir sliūkinti valytis dantų. Sniegutė jautėsi panašiai. Jai net pasivaideno, kad amžiaus skirtumas tarp jos ir Timo išgaravo, ir jiedu kaip brolis su seseria laukia, kol mama grįš iš svečių. Arba paskambins. Ant sofos Sniegutė laikė mobilųjį. Jai pasirodė, kad Timas taip pat laukia skambučio, ir nors Filomena nežadėjo skambinti, atrodė savaime aišku, kad taip atsitiks. Kadangi pats mobiliojo neturėjo, jo viltys sukosi apie mažą pilką Sniegutės „Nokia“. Šis visą vakarą pragulėjo tarp jų tylus ir

užtemęs. Po vidurnakčio išjungęs televizorių Timas sumurmėjo:

– Noriu valgyti.

Sniegutė sutepė jam sumuštinį su paštetu.

– Tave palydėt iki lovos?

– Dėkui, sauskelnės pasikeičiu pats.

Prieš atsiguldama į Filomenos lovą Sniegutė išsiuntė jai žinutę: „Diena praėjo gerai. Gulamės. Manau, Timas laukia jūsų skambučio.“ Kai jau buvo užgesinusi šviesą ir uodė nuo švarių patalų sklindantį skalbimo miltelių kvapą, kambario tylą perskrodė žinutės signalas. Filomena klausė: „Jis jau lovoje?“ – „Taip“, – atsakė Sniegutė. „Paskambinsiu ryt ryte. Labanakt.“ – „Labanakt.“ Sniegutė panūdo pridėti Filomenos vardą, tačiau susilaikė, bijodama švelnumo ir ilgesio intonacijos, kuri galėjo ją išduoti. Nors Filomenos tonas buvo dalykiškas, galimybė prašnekinti priartino, sugrąžino ją į miegamąjį. Sniegutė juto, kaip tamsoje atgyja ir įsielektrina Filomenos dėžutės, maišeliai, iš spintos veržte veržiasi drabužiai, stalčiuose kuždena nuotraukos, laiškai ir portretų eskizai. Įaudrinta jos daiktų mėgino įsivaizduoti, ką dar galėtų Filomenai parašyti ir ką ši atsakytų. Įsivaizduojamos užuominos mezgėsi vaizduotėje ir išsprogdavo aistringais prisipažinimais. Netoliese vis šmėkšteldavo Juro žvilgsnis, kurį užlaikė šiandien atsisveikindamas. Įsisvajojusi Sniegutė pasivertė ant šono ir įsirausė po slidžia filomeniška antklode.

Rytą pusryčiaudama gavo žinutę: „Labas rytas. Paskambinti negaliu, tuojau atsidursiu ne ryšio zonoje.

Perduok Timui, kad jį myliu. Būk jam gera. Iki šeštadienio esu ne ryšio zonoje.“ Sniegutė pyktelėjo. Tylėdama parodė žinutę Timui. Šis santūriai linktelėjo, atidavė telefoną ir vėl ėmė valgyti grikių košę su morkomis. Jos pats užsiprašė, papasakojo, kaip pagaminti, – tokios valgės pas Jūrą. Sniegutei pagailo Timo, o paskui suėmė apmaudas. Nesvarbu, kad ji apsisprendė įveikti susižavėjimą ir pirmoji sugrąžino jų dialogams dalykinį toną. Kaip Filomena galėjo pamiršti, kad vos prieš keletą dienų meldė pagalbos ir verkė Sniegutės glėbyje? Kaip galėjo neįvertinti šilumos, kurią Sniegutė pirmą kartą išdrįso nukreipti ne į pudelį ar jūrų kiaulytę, o į žmogų?.. Nejaugi už tokią drąsą ir atvirumą negaunamas joks atlygis, joks meilės užmokestis? Atgavusi jėgas, Filomena leido suprasti Sniegutei, jog ši tėra samdyta namų šeimininkė, ir toliau elgėsi lyg nedėkinga šaltakraujė *poniutė*.

Išvarginta apmaudo ir nuskriaustosios išvedžiojimu, Sniegutė vis tiek laukė Filomenos skambučio ar žinios – kažkodėl nepaisydama pareiškimo, jog ši būsianti „ne ryšio zonoje“. Timas taip pat laukė.

Sniegutė pasiskolino iš tėvo golfuką. Jiedu su Timu išvažiavo į mišką ieškoti gyvačių, bet aptiko sušaudytų partizanų kapavietę ir žemuogyną. Prisiuogavo tiesiai į pilvą, fotografavo skruzdėles ir į kamuolį susirietusį ežį („Tu kartais irgi toks būni“, – nusišaipė iš Timo Sniegutė), apžiūrėjo rododendrų kerus viename botanikos sode. Ieškodami žmonių neapgultų ežerų išmaišė Vilniaus apylinkes, bet išsimaudė Vilnelėje. Timui įsisiurbė dėlė.

Sėdėjo baltutėlis ant žolės ir kietai sučiaupęs lūpas laukė, kol Sniegutė ją atplėš nuo blauzdos. Kai ji įmetė dėlę atgal į upę, Timas rimtai pareiškė:

- To man dar nėra buvę.
- Visada būna pirmas kartas.
- Kaip tau atrodo, ar aš įveikiau dėlės baimę?..
- Neblogai laikeisi. Tik kitą kartą dėlę išsilupsi pats!

Timas krūptelėjo ir nusigrėžė. Į jo skruostus pamažu sugrižo raudonis.

Bevažinėjant jis papasakojo Sniegutei ir apie tą keisčiausią baimę – baimę atidaryti šaldytuvą.

- Supranti, ten, viduje, yra kitas pasaulis... Jis suspaustas ir labai šaltas. Mus skiria durys. Kai jas atidarau, tas pasaulis į mane *padvelkia*, ir jis baisiai *baisus*. Net kai uždarau duris, man atrodo, kad viena mano dalelė ten liko,

- Timas pašnairavo į Sniegutę tirdamas, ar ši ką nors suprato. Ji stengėsi parodyti, kad supranta. - Nežinau, kaip tiksliau pasakyti... Kai šneku, viskas paprasta. Bet iš tiesų – sudėtinga.

- Apie baimę reikia šnekėti, kol ji sumažės ir visai išnyks.
- Tą patį man sakė psichologė. Jūs pažįstamos?

Sniegutė nusijuokė ir papurtė galvą.

Ketvirtadienį ketino eiti į planetariumą, abu pamiršo Jūrą. Šis pats paskambino Sniegutei, kai ji su Timu ruošėsi išeiti iš namų.

- Kas nors atsitiko? - sududeno ragelyje girdėtas vyro balsas. Sniegutė nepažino Juro. Nežinojo, kad Filomena jam paliko jos telefono numerį.

– Kam jūs skambinate? – pasiteiravo šaltai.

– Jums, Sniegute.

Prikando lūpą, karštligiškai stengdamasi atsiminti, kas čia galėtų skambinti. Pirmasis įtarimas kilo dėl buvusio bendradarbio. Tačiau balsas jo nė trupučio nepriminė. Sniegutei dingtelėjo, kad galbūt skambina koks jo įpareigotas draugas.

– Čia Juras. Aš laukiu jūsų.

Tada ji staiga atsiminė.

– Šiandien juk ketvirtadienis!..

Ir atsigręžė į Timą. Šis pliaukštelėjo delnu sau per kaktą, bet tuojau ženklais parodė nusivylimą – jau buvo užsidegęs eiti į planetariumą.

– Atsiprašau, Jurai. Būsime už dvidešimties minučių.

Šį kartą Sniegutė užėjo į dirbtuvę, nes turėjo išpirkti kalnę. Tačiau elgėsi vėjavaikiškai. Net išdrįso atsisakyti kakavos ir paprašė kavos. Juras paruošė gardžios kavos su šlakeliu vyšnių likerio. Jos skonis sugrąžino į dirbtuvę praskydusius Filomenos fluidus. Juras prilaužė juodojo šokolado, padėjo dubenėlį Sniegutei ant kelių ir nusigręžė taisyti Timui kakavos. Gestas buvo draugiškas, žaismingas, gal net intymus.

Filomenai išvykus Sniegutės mintys ėmė suktis apie Jurą. Jo egzistavimas graužė lyg nematomos, bet kažkur čia pat ošiančios jūros druska. Ji kažko norėjo iš Juro. Galbūt tai buvo geismas, sumišęs su Filomenos geismu, su troškimu užimti jos vietą, patirti jos malonumus. Užsimindama, kad pažįsta Jurą lovoje, Filomena užvedė Sniegutę ant naujos

asociacijų grandinės. Vakaraus, vilgydama Filomenos patalus prakaitu, Sniegutė įsivaizduodavo, kad guli lovoje su Juru. Tie įsivaizdavimai jau buvo tiek ją užvaldę, kad ketvirtadienį atėjo pas ją visa įelektrinta. Toji elektra ir lėmė, kad Juras nevalingai padarė keletą gestų, kurių šiaip nebūtų daręs. Jo gestus Sniegutė pagavo ir sureikšmino. Nors Juras jai atrodė svetimas, nesuprantamas ir net nepatrauklus, atsisveikino su juo apsalusi nuo geismo. Pirmą kartą išgyveno ją tokį aiškų ir gryną. Išlydėdamas pro duris Juras atidžiai nužvelgė Sniegutę.

– Mums reiktų pasikalbėti, – pasakė jis. Atrodo, jo žodžiai tik tiek ir reiškė. Tačiau Sniegutei pasivaideno, kad juose slypi kvietimas.

– Tikrai? – nejudama, kad flirtuoja, sušnibždėjo ji.

Su Timu jie išnėrė iš šešėlio į gatvę. Sniegutė žingsniavo visai apkvaitusi. Juro žodžius ji palaikė pasiūlymu susitikti, gal net būsimų malonumų pažadu ir, toldama nuo jo dirbtuvės, su kiekvienu žingsniu vis aiškiau suvokė, kad greitai čia sugrįš. Jaudulio vilnys ritosi per kūną ir geizeriais mušė į skruostus, protarpiais jai vaidenosi, kad tie jauduliai jau net įvykę, ir ji juos tik atsimena.

Vakare, kai Timas įsijungė televizorių, Sniegutė išdygo ant svetainės slenksčio ir kaip galėdama ramiau pratarė:

– Turiu trumpam išeiti... Atsigulsi pats?

Iš čia ji matė tik Timo pakaušį ant sofos atlošo.

– O kur tu eini? – grįžtelėjo jis.

– Turiu sutvarkyti vieną reikalą.

Timas neatsakė.

- Pabūsi vienas?..
- Pabūsiu...
- Ačiū. Manęs nelauk, grįšiu vėlai.

Timas dėbtelėjo per petį ir nieko neatsakė.

Sniegutė nusiprausė po dušu, užsipurškė ant drėgnos odos geltonų lyg sakai „Envy“, kurių likutį rado miegamajame, ir užsitraukė plonytes juodas kelnaites su juostele.

Senamiestis ūžė, jaunimas plūdo į gatves susipažinti, susivilioti, patirti poravimosi džiaugsmo. Mėlyna prieblanda leidosi į miestą, pridengdama medžioklės virpulį ir pasiruošusi sugerti meilės išskyras lyg tamsūs bedugniai patalai. Sniegutė skuoste skuodė link Aušros vartų. Net netoptelėjo prigriebti vyno ar užkandos – ko nors, kas pateisintų vėlyvą apsilankymą. Taip neprotingai rizikavo turbūt pirmą kartą gyvenime. Cakt cakt cakt – skardūs kanopėlių dūriai į asfaltą atkartoją širdies tvaksėjimą. Kažkodėl Sniegutė buvo tikra, kad Juras laukia. Net į galvą nešovė, kad tokį šiltą, eroso pritvinkusį vakarą jis, kaip kiti, gali būti išėjęs medžioklėn.

Bet jis stovėjo dirbtuvės tarpduryje sukryžiaęs ant krūtinės rankas ir rūkė atsirėmęs į staktą. Paskendęs maloniose mintyse, kurios sušvelnino jo bruožus, su pasimėgavimu traukė į plaučius salsvą, magnetišką nakties orą.

Jiedu tą pačią sekundę išvydo vienas kitą. Sniegutė stabtelėjo ir iškaito. Jai dingtelėjo, kad galbūt dabar Juras galvojo apie ją. Jis išpūtė dūmus ir linktelėjo nekeisdamas

kūno padėties, nesiruošdamas išnirti iš savo malonių minčių tėkmės.

– Labas vakaras, – pasisveikino Sniegutė ir ėmė leistis laipteliais.

Juras truputį nustebo. Iš pradžių jam pasirodė, kad, kaip senamiestyje dažnai nutinka, Sniegutė tik ėjo pro šalį. Dabar jau nekilo abejonių, kad ji atėjo pas Jurą. Ypač kai stabtelėjo visai šalia, kone įsiremė jam į krūtinę ir, nutvilkiusi karštu dvelksmu, pakėlė į jį patiklų, susijaudinusį žolėdžio žvėrelio veidą. Ji buvo tokia nepanaši į save, tokia įsimylėjusi (Juras tik dabar pamatė), kad apstulbęs keletą žingsnių atsitraukė.

– Jūs pas mane?..

– Sakėt, reikia pasikalbėti...

Juras sumišo. Pasidavęs žavingam jos atėjimo gūsiui, pakvietė į vidų, nors jau nujautė, kad daro klaidą. Viso kito, ką Sniegutės įsimylėjimas buvo laikinai pridengęs, bet kas tūnojo joje kaip narve su daugybe užguitų žvėrelių, Juras nenorėjo matyti. Tarp jų įsiterpusi klaida kerojo lyg piktžolė. Juras įtarė, kaip Sniegutei svarbu, jog pas ją atėjo. Pagailo jos taip stipriai, kad pats tą jausmą palaikė draugišku rūpesčiu. Tačiau į šį jau smelkėsi ne pats švariausias geidulys, ir Sniegutė ją nesąmoningai kurstė. Norėdamas išlošti laiko ir susiimti, Juras neskubėdamas ištraukė iš spintelės atkimštą butelį raudonojo vyno ir dvi taures.

– Taip, pasikalbėti reiktų... – pasakė atsisukdamas. Dieną apie tai užsiminė turėdamas galvoje Timą, o ypač – ir šitai

vertė įsitempti – Filomeną. Sniegutės atsiradimas sukėlė Jurui nerimą. Reikėjo išsiaiškinti, kas ji per viena ir ko tikisi, pagaliau – kodėl Filomenai prireikė Sniegutės, kur ji taip staiga išvyko, kas čia apskritai dedasi.

Sniegutė tebestovėjo prie durų kaip įkalta. Ji laukė ženklų, judesio, leidimo veikti. O Juras lyg gandas žirgliojo po dirbtuvę, ilgiausiai nerasdamas, kur pastatyti butelį ir taures. Iš tikrųjų jis karštligiškai mėgino susigaudyti, kas čia vyksta ir kaip turėtų elgtis. Pagaliau pristūmė prie sofos medinę taburetę, nuo kurios gabalais luposi žali dažai, pastatė ant jos butelį, taures ir pakvietė Sniegutę sėstis. Ši perbėgo dirbtuvę smulkiais, dalykiškais žingsneliais, lyg atlikdama karinę užduotį. Nutūpė ant sofos krašto. Vynas jau buvo išpilstytas. Juras su taure įsitaikė prie didžiojo brėžiniais nukrauto stalo. Jis buvo per toli, ir tas paralyžiuojantis atstumas įsiterpė tarp jų lyg priešas. Sniegutės žvilgsnis blaškėsi pasieniais, ji niekaip neįstengė pakelti akių.

– Kas atsitiko? – tyliai paklausė Juras, nors nujautė, kas vyksta.

– Aš... va... kaip sakiau... pašnekėt atėjau.

Vieną kojytę Sniegutė lyg geluonį atkišo į priekį, o kitą pabruko po sofa. Tas žavus bejėgiškumas visiškai išgrynino Juro geidulį. Dabar jau viskas laikėsi ant plonyčio plauko.

– Apie ką?.. – sušnibždėjo Juras.

Sumišimui atslūgus Sniegutė staiga padrąsėjo.

– Atsisėskit prie manęs, – paprašė ji.

Juras padėjo ant stalo taurę, keliais gandro žingsniais įveikė atstumą ir atsisėdo visai arti, pasigręžęs į Sniegutę savo dideliu kūnu. Sofa nuo jo svorio įdubo. Sniegutė susvyravo sutikdama tą judesį kaip prisilietimą ir atsuko Jurui švelnų, užsikerėjusį veidą su virpančiomis lyg lašai akimis. Kelias sekundes jie žiūrėjo vienas į kitą iš arti. Turbūt abu išsigando, kad toks žiūrėjimas gali juos išblaivyti, išsklaidyti kerus ir atidengti tai, ko nei vienas, nei kitas nenorėjo pripažinti. Lyg sprukdami nuo šitos baimės, jie susilietė lūpomis, vienu metu praverdami jas gilesniam bučiniui. Plykstelėjo mažytis žaibas.

Toliau, kaip ir reikėjo tikėtis, viskas rutuliojosi ant sofos. Rutuliojosi staigiai, be pauzių, per kurias būtų galėjusios įsismelkti išblaivinančios mintys. Jiedu nusirengė, Juras užgulė Sniegutę ir iš karto, neglamonėdamas, į ją įėjo. Šitai ją nuvylė. Bet įkarščio temperatūra, palaikoma vilties, kad įvykių eiga dar gali pasitaisyti, krito pamažu. Jai neskaudėjo, nes jau skuosdama gatvėmis buvo pasiruošusi Jurą priimti. Tačiau dabar Juras elgėsi visai kaip svetimas. Nors pati jį paskatino ir įsileido, kaulėtas, nepatogus Juro kūnas kažką veikė Sniegutėje visai ne taip, kaip ši tikėjosi, ir nesuteikė laukto malonumo. Dabar ji ypač aštriai pajuto, kad nepažįsta Juro ir – tas skaudino iki ašarų ir siaubingos gėdos – kad jis jos *nemyli*. Sniegutė taip dažnai jausdavosi nemylima, kad dar vienas savanoriškas išsiprievartavimas tarytum nieko nereiškė. Ir vis dėlto jai pasidarė neapsakomai koktu ir skaudu. Kitą akimirką ji su aukai būdingu bukumu nusprendė, kad nebeliko nieko kita, tik

kantriai laukti pažeminimo pabaigos. Neišsiduoti, gal net pasimėgauti savo kokčiu bejėgiškumu. Atrodo, Juras kažką pajuto. Lingavo virš jos nežmoniškai ilgai, švokštė, bet niekaip neįstengė baigti. Pagaliau jis atvirto, išsiliejo sau ant pilvo ir uždengė balkšvą išskyrų klanelį delnu, lyg slėptų paskubom nupieštą eskizą.

Valandžiukę jie gulėjo sukaustyti nejaukios tylos. Sniegutė įkvėpė ir atsisėdo, grabaliodama ant grindų nukritusių drabužių. Į Jurą negalėjo net pažvelgti. Norėjo kuo greičiau dingti, pasislėpti, sukramtyti ir suvirškinti savo gėdą. O rytoj, kaip kadaise pamokė šnekioji pusseserė, tą gėdą iškakoti ir nuleisti į kanalizaciją.

– Įpilsiu vyno, – pasakė Juras. Sniegutei nereikėjo į jį žiūrėti, kad suprastų, jog jaučiasi kaltas.

– Ačiū, turiu eiti. Timas laukia.

Juras nieko neatsakė. Kol skubėdama rengėsi, visą laiką juto į nugarą įsmeigtą jo žvilgsnį. Užsisėgusi paskutinę sagą prisivertė atsigręžti ir nepakeldama akių paklausė:

– Apie ką norėjote pasikalbėti?

– Apie Filomeną.

Iš to, kaip Juras ištarė tą vardą, Sniegutė suprato, kad jis ją *tebemyli*. O ji, kvailė paskutinė, ką tik mėgino pakišti jam netikusį Filomenos plagiatą.

– Viso gero, – pasakė Sniegutė.

Ji atsistojo ir automatiškai kirto dirbtuvės erdvę. Galvoje kurtinamai užė. Prie durų staiga sustojo, neįstengė atsirakinti. Juras užsitraukė kelnes ir neskubėdamas priėjo padėti. Sniegutė nusuko akis nuo jo ilgų grakščių pirštų,

kurie prieš savaitę sukėlė geismą, o dabar atrodė koktūs. Vieną akimirksnį jai pasirodė, kad delsiantys Juro pirštai nori jos atsiprašyti, bet atsiprašymą Sniegutė iš karto atmetė. Išspruko pro duris, užlėkė laipteliais ir pasileido sutemusia, vasaros šūksnių sklidina gatve.

Aš niekada ja netapsiu, niekada nebūsiu net panaši į ją, niekada niekam nebūsiu tuo, kuo Filomena yra Jurui ir visiems, kas į ją pasižiūri! – rydama apmaudo ir gėdos ašaras murmėjo Sniegutė. Nejuto, kad tuos žodžius sako balsu. Tomis žiauriomis frazėmis save čaižė ir baudė. Paskui ją užpylė dar žiauresnių svarstymų srautas – Filomena minėjo, esą Juras geras lovoje. Sniegutė šito apie jį pasakyti negalėjo. Turbūt todėl, kad jai Juras visai nesistengė būti geras. Sniegutė atsidavė jam, tikėdamasi (ko, tiesą sakant, ji tikėjosi? neįau vien fizinio malonumo?), kad Juras patvirtins, jog gali būti geidžiama, kaip Filomena. Bet Juras to nepatvirtino. Jis laukia ir trokšta tik Filomenos. Kodėl tada įsileido Sniegutę, jos nemylėdamas? Pasidavė patino instinktui? O gal – ir šitai Sniegutę tiesiog siutino – jam tik *pagailo* jos?.. Viešpatie, kaip visa tai apgailėtina!

Svetainėje tebeveikė televizorius. Gydytojas odontologas, tikras gražuolis, laikė rankose pastos tūtelę ir šypsodamas su vos juntama panieka įtikinėjo, kad jo vertos pacientės turėtų tokią išgyti. Timas miegojo ant sofos išsižiojęs, įsisupęs į Filomenos chalata. Sniegutei suspaudė širdį. Išjungė televizorių ir pravėrė langą, pro jį tuojau įsiveržė naktinio gyvenimo nuotrupos, šūksniai ir kulniukų kaukšėjimas. Uoslę užkliudė nemalonus kvapas.

Instinktyviai pauostė pirštus ir, nusipurčiusi iš pasibjaurėjimo, puolė į vonią praustis. Iš pradžių tramdydama verksmą gerai išsimuilino rankas, o paskui nusitraukė drabužius ir palindo po dušu. Pratrūko balsu raudoti. Norėjo pemza nusigremžti odą, išsimuilinti, išsidezinfekuoti vidaus organus. Visas kūnas buvo subjaurotas, išteptas, išprievartautas. Gaikčiojo po deginančiai karštu dušu, kol pasidarė silpna. Paskui joje pamažu vėl ėmė ryškėti Filomena. Ji vienintelė guodė, nuskausmino lyg į kraują leidžiama injekcija. Sniegutė jautėsi prieš ją kaip išdavikė – juk nuėjo pas Jurą tikėdamasi išvogti dalelytę to, ką su juo patiria Filomena. Ir nesvarbu, kad ši pati siūlė taip padaryti.

Be Filomenos, šią valandą Sniegutė nieko neturėjo. Išropojusi iš vonios, garuojanti, nusiverkusi, įpuolusi į savigailos transą, išpurtė iš rankinės telefoną, užsidarė miegamajame ir surinko Filomenos numerį. Buvo beveik trys valandos nakties, bet Sniegutė to nežinojo. Neatsiminė ir to, jog Filomena iki šeštadienio žadėjo būsianti ne ryšio zonoje. Ragelyje monotoniškai aidėjo ilgieji signalai. Po trisdešimties sekundžių Sniegutė išgirdo tylų užsimiegojusios Filomenos „klausau“, ir jis atvėrė tamsoje duris į kitą, stebuklinę, filomenišką tikrovę.

– Filomena, – ji vėl paplūdo ašaromis. – Filomena, tai aš...

– Taip, Sniegute, klausau... Kas atsitiko?

– Ar tu toli?..

– Toli, – atsiliepė Filomena tikrai iš labai toli, lyg šnekėtų ne iš žemės. Lyg skristų lėktuvu per Atlantą ar dar klaikiau

- raketa į Mėnulį.

- *Kaip toli? Kur?* - kūkčiojo Sniegutė.

- Tu verki? Kas atsitiko? Kaip Timas?.. Kas nors Timui? - Filomena pamažu išsibudino ir priartėjo.

- Ne, Timas miega. Jam viskas gerai. Tai aš, *aš* - man kažkas darosi...

- Kas darosi?.. Tu girta?.. Ką ten veiki?.. Iš kur skambini?..

- Iš tavo namų... Negeriu, aš *apskritai* negeriu...

- Tai kas pasidarė?.. Negąsdink manęs, gerai?.. Pasakyk, kad Timui nieko neatsitiko...

- Nieko, jam tikrai nieko neatsitiko... Mes čia puikiai gyvename... Bet *man* atsitiko, alio?.. *Man* atsitiko... Filomena, *aš negaliu be tavęs*...

- Kaip kaip? - neišgirdo ar nesuprato Filomena.

- Ar tu... negalėtum sugrįžti? Tiesiog imti ir atvažiuoti? Aš negaliu... taip... telefonu... Atsimeni, kai tau buvo baisu... ir negalėjai paaiškinti... man dabar... panašiai.

- Sniegute... Grįžti negaliu. Duok man Timą.

- Jis miega. Pas mus naktis. Nežinau, kiek valandų, daug... Filomena, *Filomena*, - ji skonėjosi tuo vardu. - Tu net neišivaizduoji... tu nesupranti...

- Viskas, užteks... Baikim. Išjunk telefoną ir gulkis, paskambinsiu ryt.

- Filomena, - jai staiga smilktelėjo įtarimas. - Kodėl tu sakei, kad iki šeštadienio būsi ne ryšio zonoje?

- Labanakt. Labanakt, - pasakė Filomena ir nuspaudė mygtuką.

Kitą rytą Sniegutė pramerkė akis apimta gėdos ir šleikštulio. Įvykį su Juru jau miegodama išstūmė į giliausius sąmonės archyvus, jis taip ir liks ten dūlėti. Bet pokalbio su Filomena išstumti nepavyko. Nors vakar vyno tik paragavo, jautėsi pagiringa. Timo kambariuose dar nesigirdėjo. Sniegutė atitraukė naktines užuolaidas ir valandžiukei prisėdo ant lovos krašto, mėgindama visiškai išsibudinti. Paskui susirado mobilųjį ir, sugalvojusi atsiprašyti bei paneigti naktinio pokalbio tikrumą, surinko Filomenos numerį.

Vėl tie patys ilgi, tingūs signalai, atrodo, tyčia erzino, bandė kantrybę ir stengėsi įbauginti savo gūdžiu aidu. Filomena vis dar buvo ryšio zonoje, bet nekėlė ragelio. Ką tai galėjo reikšti? Sniegutė ėmė rašyti žinutę. Kelis kartus keitė žodžius. Kreipinį „tu“ ištaisė į „jūs“. Žinutė skambėjo taip: „Atsiprašau, kad naktį prižadinau. Buvau nesava. Tai nesusiję su jumis, užmirškite. Iki malonaus. Snieg.“ Išsiuntusi žinutę staiga susivokė nieko neužsiminusi apie Timą. Nepatikino, kad vakarykštis jos susijaudinimas nebuvo susijęs su jokia nelaimingu įvykiu. Filomenai galėjo pasirodyti, kad Timas jai visai nerūpi. Tiesą sakant, kai Sniegutę įsupdavo emocijų banga ir imdavo nešti pas Filomeną, jai tikrai neberūpėdavo niekas. Išsiuntė antrą žinutę: „Timui viskas gerai, mudu draugaujame, nebadaujame, daug būname gryname ore.“

Vonioje sušniokštė vanduo. Išgirdusi, kad Timas jau pabudo, Sniegutė apsidžiaugė. Kartu su ketinimu atitaisyti jam padarytą skriaudą (kažkodėl jautėsi jį nuskriaudusi)

širdyje ėmė rasti būsimos pilnatvės nuojauta. Metusi mintis apie Filomeną, kelias minutes planavo, ką šiandien pasiūlys Timui nuveikti, kad abiem būtų smagu. Paskui ją vėl patraukė prie branduolio, kuris lyg altorius Filomenai visą laiką slūgsojo mintyse. Bet tuojau susivaldė. *Viskas, užteks, baigiu su šituo. Daugiau ji man neturi galios*, – sumurmėjo Sniegutė ir atsisuko į duris. Ten kyštelėjo nuo miego patinęs gražus veidelis.

- Labas rytas, – pasisveikino Timas. – Aš jau pabudau.
- Ateinu, – žvaliai atsiliepė Sniegutė.

OceanofPDF.com

II

Mama Žana taip išstorėjo, kad jau nebegalėjo savimi pasirūpinti, ir jai reikėjo samdyti moterį. Duris atidarė Larisa. Filomena ją rado internetu, pasamdė telefonu ir dažnai juo kalbėdavosi. Gerai pažinojo jos malonų, truputį kimų, neišraiškingą balsą ir tikėjosi išvysti ką nors panašaus į tai, kas pasitiko už durų: įdegęs klaipėdietės veidas, trumpi žylantys plaukai, džinsai ir medvilniniai smėlio spalvos marškiniai. Jos linktelėjo viena kitai ir tyliai pasisveikino koridoriaus prieblandoje, susitikdamos žvilgsniais. Aitriai dvokė katinu. Net per karščius čia buvo vėsu, pro atidarytą langą dvelkė skersvėjis, nešdamas katino smarvę per kambarius lyg kokią nešvankią, nesugaunamą šiukšlę.

– Užeikit, – paragino Larisa su pažįstamu vos juntamu akcentu. Ji nekantravo nuslopinti skersvėjį, kuris galėjo išduoti atidarytą langą. Mama Žana šito nekentė, ir Larisa vėdindavo butą slapčiomis, pakaitomis atidarinėdama tai virtuvės, tai kambarėlio langus.

Iš kambarių atsklido silpnas, truputį dirbtinis mamos Žanos balsas:

– Larisa!..

Ji išgirdo trinktelint duris ir reikalavo tuojau pranešti, kas vyksta. Larisa ir Filomena susižvalgė ir tylutėliai, kaip

pelės, šmurkštelėjo virtuvėn. Larisa atsargiai uždarė duris su matiniu stiklu. Ji kaip tik ruošė kavą, mostu pasiūlė ir Filomenai pasivaišinti. Ši išsiblaškiusi papurtė galvą, bet apsigalvojo ir linktelėjo. Nors matėsi pirmą sykį, atrodė, kad jau ne kartą yra šitaip lindėjusios virtuvėje ir susikalba be žodžių. Tas pastebėjimas sukėlė Filomenai nervingą kikenimą. Be to, ją, kaip visada įžengus į šitą butą, ėmė krėsti drebulys.

– Ar ji paeina? – paklausė Larisos, įbedusi akis į spintelę su nusukinėtomis, lipnia juostele apvyniotomis rankenomis. Dar truputis, ir ta spintelė, kurioje kadaise laikydavo Timo vystyklus ir buteliukus, ją pribaigs.

– Kai padėdu atsikelti. Bet nemėgsta.

Larisa padėjo ant stalo du chrizantemomis išpaišytus puodelius ir įpylė verdančio vandens. Pakvipo kava. Filomeną, nuo ryto nevalgiusią, supykino. Larisa uždengė puodelius lėkštutėmis ir atsisėdo priešais Filomeną vengdama atvirai pažvelgti. Iš kambarių atsklido dar vienas mamos Žanos šauksmas: „Larisa!.. La-ri-saaa, kas ten atėjo?..“ Lyg atsiklausdama, ką daryti, ši žvilgtelėjo į Filomeną ir ketino jau keltis, bet Filomena sustabdė:

– Palauks.

Larisa linktelėjo ir atsargiai suėmė karštą puodelį abiem rankomis.

– Negalima kavos per tokius karščius... Širdis kalatojasi,
– lyg pasiteisino.

Bet Filomeną jau buvo užvaldžiusi kita, svarbesnė tema.

- Tai atsisakot ją... slaugyt? - ji uždelsė prieš ištardama tą žodį, bet paskubom nerado jokio kito.

- Supraskit... Dukra kviečia į Londoną... Bet galiu parekomenduoti savo kaimynę, - staigiai pakėlė akis Larisa. Filomenai dingtelėjo, kad su kaimyne jau viskas apkalbėta ir ši turi vilčių.

- Nereikia, - nukirto ji ir nejučia apsidairė.

Neatsikratė nemalonaus įspūdžio, kad virtuvė pažaliavusi. Atrodė, jog pelėsis tvyro ore lyg nuodingos samanos.

- Šią savaitę dar prireiks jūsų pagalbos... Jai paruošti, - kaip galėdama paprasčiau pasakė Filomena. Iš Larisos žvilgsnio paaiškėjo, kad, kaip ir reikėjo tikėtis (o slapčiomis vylėsi, jog Larisa susivoks pati), užuominos ji nesuprato.

- Pakeliui užsukau į tokį pensioną... *Brangų*.

- Į pensioną?..

- Na taip, - vėl nukirto Filomena, bijodama savo žodžių prasmės ir skubėdama kuo greičiau juos užmiršti. - Susitariau, priims...

Larisa nukėlė lėkštutę ir pagavo maišyti kavą - puodelis skimbčiojo, lyg jam skaudėtų.

- Man nusispjaut, kad nepritariat. Išlaikyt šitą butą ir... ateinančią moterį - irgi kainuoja. Po galais, kad ji būtų tiek dėl manęs padariusi, - iširdo Filomena.

Tą akimirką iš kambarių kartu su šauksmu atskrido krentančio daikto garsas. Jos susižvalgė ir Filomena atsiėjo.

- Nueisiu, - pasakė ji. Larisa linktelėjo.

- Ji žino, kad atvažiavau?
- Kaip prašėt, nieko nesakiau.

Filomena persimetė per petį plaukus, viena sruoga jau kuris laikas kando jai į kaklą. Pasitaisė švarkelio apykaklę, lyg nuo to kas nors priklausytų, ir, sutelkusi visas jėgas, išėjo į koridorių.

Šituose namuose nesilankė beveik penkerius metus, kai po Dargirio žūties užleido juos mamai, kad tik būtų kuo toliau nuo jos. Daiktai, kurie galėjo užkliudyti ir sužeisti Filomenos atmintį, buvo išvežti, ištremti, sunaikinti, kvapas – visiškai pasikeitęs. Mama Žana jau buvo užnuodijusi orą savo iškūpėjusio kūno tvaiku. Atrodė, kad pelėsis auga ne iš sienų, o smelkiasi iš jos. Vieną akimirką Filomena sudvejojo, kuriame iš trijų kambarių ji kali. Netrukus stiprėjantis kvapas atvedė į dešiniją, galinį.

Mama Žana sėdėjo ant dvigulės lovos, vieną dramblišką koją užkėlusi ant lovos, kitą nuleidusi ant kėdelės gėlėms (ant jos kadaise laikydavo vazoninę palmę). Prie lovos apkrautas maistu stovėjo staliukas su ratais. Ant kilimo tarp lovos ir lango gulėjo šachmatų lenta, aplinkui lyg girta armija mėtėsi po kambarį išsklidę rikiai ir žirgai. Mama Žana mėgo žaisti šachmatais, buvo išmokiusi ir Filomeną. Tačiau, visiems laikams pasprukusi iš jų medinio namelio Vilniuje, Filomena jais daugiau niekada nežaidė ir nepakėsdavo žiūrėti, kaip žaidžia kiti. Juodi ir dramblio kaulo kvadratai jai siejosi su mamos Žanos juokeliais ir virš krosnies iškabintais apatiniais. Ta ir savo meilužius versdavo žaisti šachmatais.

Mama Žana atrodė dar labiau išstorejusi. Ir, kaip visada, išsipusčiusi. Blizgi baklažano spalvos suknelė lyg guminė pūslė prilaikė kūną, kad šis neištvintų po visą lovą. Juodai nudažyti, karė stiliumi apkirpti plaukai stingsojo kaip Atėnės Paladės šalmas, virš pagurklio švietė ryškiai paraudonintos lūpos. Filomena įtarė, kad pataluose mama Žana slepia lūpų dažus, kuriais vogčia vis atnaujina jų spalvą. Nuo tada, kai matė paskutinį kartą, mamos Žanos kūnas iškūpėjo kaip mielinė tešla. Tas ląstelių pamišimas, tarytum bijodamos išnykti jos skubėtų daugintis ir jau nebegalėtų sustoti, buvo kažkoks fatališkas. Mamai Žanai ant kelių tysojo nupenėtas auksakailis katinas. Pati ji kažką kramtė, sumaniai paslėpusi tukliame kumštyje su rubino žiedu. Iš pirmo žvilgsnio galėjo pasirodyti, kad tiesiog mąsto, pakėlusi prie burnos ranką. Filomenai netikėtai įsiveržus, mama Žana liovėsi kramtyti ir tuojuo pasistengė užgesinti akyse atsiradusią nuostabą. Nors buvo akivaizdu, kad visą laiką ką nors žiaumoja, mama Žana apsimesdavo, jog nevalgo *apskritai*. Niekada to nedarydavo net prie Larisos. Dabar, nustūmusi kąsnelį į burnos šoną, ji lyg niekur nieko paklausė:

– O kur Larisa?

Lyg ką tik būtų mačiusis su Filomena ir labiausiai jai rūpėtų koks nors buitinis reikalas, kurį gali išspręsti tik su Larisa.

– Labas rytas, – gniauždama pasišlykštėjimą pasisveikino Filomena.

- Graži drapanėlė, - iš karto įvertino jos švarkelį mama Žana.

- Bijau, kad su amžiumi mūsų skoniai visai supanašės, - atkirto Filomena. Greitu žingsniu priėjo prie lango ir ją atplėšė - kambaryje taip dvokė, kad nebuvo kuo kvėpuoti.

- Uždaryk! - spygtelėjo mama Žana. Kūno masė užspaudė, paskandino jos balsą. Filomena atsiminė, kad ji nežmoniškai bijo skersvėjų. Bet tyčia atlapojo langą ir dar, kad neužsitrenktų, užrėmė ją vazonine orchidėja. Mama Žana pasidavė į priekį ir pamėgino pasiekti langą, bet jos tukli ranka suvirpėjo ir, neišlaikiusi svorio, nukrito ant kelių.

- Ko atvažiavai? - paklausė po valandėlės.

- Pagyventi.

- Čia dabar kas?..

- Truputį pagadinsiu tau gyvenimą, mama Žana, - tyčia pagąsdino Filomena.

- Atsibeldė... Tiek metų nereikėjo, dabar prireikė.

- Paburbėk, paburbėk. Tik nepamiršk, kad čia viskas - mano.

Valandėlę jos spoksojo viena į kitą su atvira neapykanta. Mama Žana švokštė, jos krūtinė kilnojosi lyg gremėzdiškos staklės, ji aiškiai jautėsi bejėgė ir tai ją dar labiau siutino.

- Pažiūrėk į save, - tyliai, su neapykanta sušnibždėjo Filomena. - *Kuo tu virtai.*

Mama Žana norėjo atsakyti, bet tik sušvokštė, numojo ranka, pasigrėžė į langą ir vėl pamėgino ją pasiekti.

- Nejaugi ir aš tokia tapsiu?..

Mama Žana, švokšdama ir išprakaitavusi, puolė kuistis tarp pagalvių. Katinas nuslydo nuo jos kelių, pabudo ir tingiai pasiražė, visiškai nekreipdamas dėmesio į sujudimą.

- Ko ieškai? - paklausė Filomena. Mama Žana neatsakė. Jai pavyko pasiekti po pagalvėmis užkištą lazdelę su bumbulu - ši buvo skirta užuolaidoms traukyti, bet stipri, ja pasiramstydamo vaikščiodama po kambarius. Mama Žana sugniaužė bumbulą ir nutaikė lazdelės smaigalį į langą. Užkabinusi rėmą iš visų jėgų stumtelėjo jį nuo savęs. Mažas vazonas su orchideja krūptelėjo ir šovė į gatvę, o keraminė lėkštelė, ant kurios jis stovėjo, kaukštelėjusi į grindis perskilo pusiau. Lango užsidarė.

- Larisa! - iš visų jėgų suriko mama Žana. Matydama, kaip bejėgiškai dreba jos pagurklis, Filomena panūdo piktdžiugiškai nusikvatoti.

Larisa įlėkė po keleto sekundžių.

- Va, - mama Žana lyg vaikas parodė jai sudužusią lėkštelę.

- O, - tepasakė Larisa ir klausiamai žvilgtelėjo į Filomeną. - Ar gatvėje nieko nesužeidė?

Ji pribėgo prie lango ir, pažvelgusi apačion, papurtė galvą.

- Einu, surinksiu, - metė susirūpinusį žvilgsnį į mamą Žaną, kuri sėdėjo užsidengusi delnu akis.

- Tegu ji išeina, - silpnai paprašė mama Žana Larisos. - Ji nori čia likti.

- Apsistosiu kambarėlyje prie virtuvės, - pasakė Filomena Larisai. - Kaip tarnaitė, - mestelėjo motinai.

Ir išėjo iš kambario.

Klaipėdos senamiestyje, netoli mamos Žanos kalėjimo, buvo dar vienas moderniai įrengtas dviejų kambarių butas, kurį po Dargirio žūties Filomena paveldėjo su visu nuomos verslu. Jį nuomojo visokiems pasiturintiems prašalaičiams, dažniausiai užsieniečiams. Dabar tą butą norėjo parduoti, skubiai ir be tarpininkų, internete jau buvo įdėtas skelbimas. Telefonu Filomena susitarė su dabartiniu nuomininku, tokiu Albertu Miliuliu, kad vakare užeis apsižvalgyti. Reikėjo įvertinti kosmetinę interjero būklę, nors Larisa, kuri Filomenos pavedimu tvarkė nuomos reikalus, tvirtino, kad per penkerius metus butas ne kažin kiek nusidėvėjo.

Albertą Miliulį Filomena buvo mačiusi tik nuotraukoje, kurią jis, išsinuomojęs butą, atsiuntė elektroniniu paštu. Nuotraukoje Miliulis tupėjo apglėbęs dvi darželinio amžiaus dukras, o jam už nugaros, prispaudusi prie smilkinio vėjo šiaušiamus plaukus, raukydamasi nuo saulės, stovėjo šviesiaplaukė žmona. Prie nuotraukos pridėtame laiške jis rašė, kad į Lietuvą iš JAV atvyko vienas, verslo reikalais – steigsias uostamiestyje kavinių tinklą. Dabar jau laukė atvykstant ir šeimos – įsitvirtino, įsigijo išsimokėtinai namą uostamiesčio pakrašty, gal net prie jūros.

Albertas Miliulis ketino išeiti, ir Filomena, turėdama atsarginius raktus, žadėjo apžiūrėti butą kaip tik tuo metu, kai jo nebus namie. Tačiau, vos įkišus raktą į spyną, durys atsirakino pačios. Už jų pasirodė Albertas – šviežutėlis, ką tik išlipęs iš dušo, pasikvepinęs, pašiauštais plaukais, ant

įdegusio atletiško kūno švietė balti marškinėliai. Atrodė aukštesnis negu nuotraukoje, agresyviai žavingas ir, – tą Filomena suprato iš karto, gerai pažinojo tokį vyrų tipą (Dargiris jam irgi priklausė), – aiškiai nusiteikęs flirtui. Kodėl jis buvo taip nusiteikęs?.. Juk Filomena į jo laišką atsiliepė maloniai, bet šaltai, ir savo nuotraukos nenusiuntė, taigi Miliulis negalėjo žinoti, jog yra stulbinanti moteris. Nejaugi jį taip staiga paveikė iš Filomenos lyg begėdiškas lapelis atsiknojojantis geidulio kontūras? Atrodo, geidulingumas buvo ir Miliulio silpnoji vieta.

Pažino vienas kitą lyg kraujo broliai. Miliulio akys sukibirkščio, bruožus užtvindė nevaldomas godulys. Filomena priešingai – gąstelėjo ir atsitraukė, instinktyviai nusprendusi susivaldyti.

Jis ėmė suktis aplinkui lipšniais, žavingais, žaižaruojančiais ratais. Daugiau apsimesdama, kad apžiūri kambarius, Filomena įtikinėjo save žūtbūt atsilaikyti prieš jo kerus. Jiedu kažką kalbėjosi. Ji neįsiminė ką, nes visą laiką atmušinėjo dirginančias Miliulio bangas. Jis gundė meistriškai, natūraliai, truputį iš aukšto – duodamas suprasti, kad neprimeta savęs, bet leidžia jai pačiai įvertinti ir pasirinkti, ir kartu – neabejodamas, kad ji jau pasirinko. Jo dėmesys čia suverždavo Filomeną lyg šiurpulingai saldi kilpa, čia vėl atlaisvėdavo, leisdamas atsikvėpti ir dar sykį suvokti, jog jau yra pasirinkusi. Siūlydamas išgerti Miliulis atsainiai bakstelėjo pirštu baro pusėn, kur už stiklo spindėjo įvairiaspalviai buteliai. Tas judesys Filomeną suerzino (to ji, suprantama, neparodė).

– Matau, kad puikiai tvarkotės, jūsų rankose butas ne tik nenusidėvėjo, bet atrodo kaip suremontuotas, – pasitelkusi laisvos moters ironiją pašmaikštavo ji. Ir tuojuo, parodydama, kad jau išeis, pasitaisė nuo peties slystantį rankinės diržą.

Miliulis reagavo žaibiškai. Priplaukė visai arti ir, paskutinį kartą išbandydamas, trumpam uždengė Filomeną gosliu savo atletiškos krūtinės šešėliu. Paskui ūmai atšoko ir užstojo duris.

– Ar ne ironiška, kad pirmą kartą susitinkam, kai reikia išsiskirti? – pasigavęs žaismingą Filomenos toną paklausė jis.

– Ironiška yra visai *kas kita*, – pabrėždama, kad išvelgia daugiau, atšovė Filomena. Tiesą sakant, pati dorai nežinojo, ką nori pasakyti.

Miliulis savaip išsiaiškino jos žodžius.

– Buvo labai malonu susipažinti, – nuo durų pergalingai atsigrėžė Filomena. – Nors visa pasaulio ironija, žinoma, ir nukreipta prieš mus.

Miliulis nusikvatojo. Tas su patino goduliu sumišęs jo nuoširdumas buvo ypač žavingas ir nuginkluojantis. Bet Filomena atlaikė ir paskutinį puolimą. Mėgaudamasi savo žavesio galia, atsakė jam tokiu pat gardžiu juoku – dosniai parodydama lygius baltus dantis.

– Penktadienį išsivežu paskutinius daiktus... Kam įsakysite įteikti raktus? – neatlyžo Miliulis. Tarp eilučių jis įdėjo klausimą: ar dar susitiksime?

– Larisai, žinoma. Man tik reikėjo apsižvalgyti, šimtą metų čia nebuvo.

– Parduodate?

– Taip... Pirksite?

Miliulis vėl nusijuokė, aiškiai skonėdamasis pokalbiu.

– Laimingai, pone Albertai.

– Iki pasimatymo, Filomena.

Iš Miliulio ji išėjo kaip po mūšio. Nugarą išmušė prakaitas, širdis daužėsi. Užplūdo tokia pergalės euforija, toks pasididžiavimas savimi – kad atsilaikė, nepuolė į glėbį tam įspūdingam patinui, įveikė sekso troškulį, įsukantį kaip taifūnas, išmetantį į savižudiško malonumo viršūnes, bet niekada iki galo nepatenkinantį. Nusipelniau pyragaičio ir saldžios *latte* kavos, pareiškė sau Filomena. Ir, nešina ta mintimi lyg vėliava, užsuko į kavinukę kitoje gatvės pusėje.

Pyragaitį ji suvalgė, ir kavą išgėrė. Bet paskui toptelėjo, kad galėtų pasidovanoti šlakelį baltojo rūšinio vyno – tik šlakelį, sau pamaloninti, kad buvo tokia valinga. Mintis atrodė tokia teisinga, tokia blaivi, tokia nekalta. Po šlakelio buvo dar vienas. O paskui jau gėrė kokteilius su degtine ir bendravo su vyrais, kurie rijo ją akimis neslėpdami susižavėjimo ir geismo. Nardė jų žvilgsniuose lyg žuvis vandenyje. Čia alpėjo iš pasitenkinimo, kad yra paveiki ir geidžiama, čia užplūsdavo nežmoniška energija, kad gali valdyti patinėlius savo kūno virpesiais, daryti su jais ką nori, pamoti pirštu ir atstumti kaip bevalius gyvulius. Tas malonumas buvo tamsus, pražūtingas, bet ji negalėjo sustoti. Kažkoks dailus vyrukas įkalbinėjo Filomeną važiuoti

pas jį. Jos paslėpsniuose jau tvinkčiojo išsiskleidęs pumpuras, ji nebenorėjo laukti. Nusivedė vyruką į moterų tualetą ir atsidavė agresyviai, baubdama kaip gyvulys, spjovusi į tai, kad juos gali išgirsti (ir salėje, ir tualete garsiai grojo muzika). Vyrukas baigė. Ji atgaivino jį burna, ir netrukus šis vėl galėjo – buvo gerokai jaunesnis už ją. kažkas vis paklebendavo tualetu duris, bet Filomenai buvo nė motais. Vyrukas pavargo, suglebo; ji leido jam suprasti, kad nepavargsta niekada. Iš paskutiniųjų stengėsi nerodyti nekantrumo, kad galutinai visko nesugadintų ir išspaustų iš jo kuo daugiau malonumo. Įkarščiui blėstant, vyruką pradėjo trikdyti už durų laukiantys žmonės.

– Važiuojam pas mane, – kuždėjo jis Filomenai į ausį.

Ji atlyžo. Susitvarkė, atšovė duris ir ryžtingai, nepaisydama priblokštų moterų eilės, išžygiavo iš tualetu. Vyrukas skuodė iš paskos, vapėjo, maldavo. Buvo pavergtas jos seksualumo, kaip ir visi, kurie gaudavo įsismelkti į jos kūną ir prisidėti prie jo ekstazių, įsivaizduodami, kad patys jas sukelia. Bet ne jie užvaldydavo Filomeną. kažkas, tūnantis jos viduje, išsilaisvindavo kaip džinas iš butelio ir imdavo griauti, tyčiotis, elgtis taip, kaip ji pati niekada nesielgtų.

Vyrukui atrodė, kad Filomena yra ypatinga ir iki šiol nebuvo sutikęs į ją panašios. Nebegalėjo jos paleisti, išlaisvintas džinas jį pavergė – vilkosi iš paskos, atsiprašinėjo, žadėjo, kad dar *viską galės*. Jo nė trupučio nežemino suvokimas, kad yra tik įrankis, kad Filomenai nusispjaut, kas ją šiandien patenkins.

Taksi jiedu dar susijungė, Filomena konvulsiškai trūkčiojo ir vaitojo. Taksistas vos neiširėžė į kitą automobilį.

– Gal jau baikit, ką?.. – suglumęs sumurmėjo jis.

Filomena garsiai riktelėjo ir suglebo. Keletą minučių virš jos jau kaupėsi nauja banga. Žiaurus malonumo demonas neatsitraukė nė per plauką, vos leido atsikvėpti, laukė, kada vėl galės sugniaužti jos kūną savo geležiniame kumštyje, kankindamas antžmogiškomis ekstazėmis, bet niekada neapdovanodamas tikru palengvėjimu.

Kai pasidarė šleikštu nuo vyruko, Filomena juo atsikratė pačiu niekingiausiu būdu – prie naktinės parduotuvės išsiuntė degtinės, o taksistui liepė kuo greičiau važiuoti. Ir išmeigė į jį veidrodyje goslų, prievartaujančią žvilgsnį.

Jie sustojo nuošalioje vietoje, po tiltu. Gerą pusvalandį dangus maišėsi su žeme. Taksistas buvo pajėgesnis, lankstesnis ir juslingesnis už apkvailintąjį vyrą, jo kvapas Filomenai labiau patiko. Paskui jis įbruko savo vizitinę kortelę, siūlėsi vežioti nemokamai – turbūt tikėjosi kitokio „užmokesčio“. Filomena juokėsi ir niekinamai tapšnojo per jo plinkančią galvą. Visą vakarą ji kažkaip miglotai, bet nuolatos šlykštėjosi savimi, lyg iškylantį skenduolį vis nustumdama gilyn isterišką verksmą.

Liepė nuvežti į degalinę, nusipirko degtinės ir sulčių, paprašė išleisti netoli namų.

– Čia gyveni?.. Neseniai atsikėlei?.. Pirmą kartą tave matau, – apžiūrinėdamas Filomenos nurodytą pirmą pasitaikiusį namą krenkštė taksistas. Jis stengėsi patikti ir

gauti kokį nors pažadą, o Filomena tik juokėsi, aistrindama jį žvilgsniu.

Larisa jau buvo išėjusi. Mama Žana miegojo lovoje sėdėdama, apšviesta mirgančio televizoriaus ekrano. Filomena sušvilpė ir tūkštelėjo per elektros jungiklį, palubėje išplieskė nemaloni šviesa. Mama Žana krūptelėjo ir pabudo. Užsidengė akis.

– Tavo lūpų dažai nuvalgyti, jeigu ką, – nė nežvilgtelėjusi į ją pareiškė Filomena. Ir, pastačiusi ant stalelio degtinės butelį, nužirgliojo virtuvės stikliukų.

– Dėl Dievo meilės, išjunk tą baisią šviesą... – suniurzgė mama Žana. Jos naktinių marškinių krūtinė buvo apibarstyta trupiniais.

Į prašymą Filomena nereagavo. Tarpduryje neišlaikė pusiausvyros, atsitrenkė į durų staktą ir staiga supuko. Mama Žana iš karto pastebėjo, kad Filomena apgirtusi, ir, kaip visada, kai taip nutikdavo, tik kietai suspaudė lūpas. Jos skruostuose išryškėjo dvi nepasitenkinimo duobutės.

– Išjunk viršutinę šviesą, – pareikalavo ji. Sienoje virš lovos jau buvo įsijungusi kitą lemputę.

Filomena pastatė stikliukus ir grįžusi prie jungiklio vėl garsiai per jį suplojo.

– Tešviečia tau, motin, Rubenso šviesa!

Rausvoje sieninės lemputės šviesoje mama Žana iš tiesų priminė romias, kūningas Rubenso moteris. Tačiau ji aiškiai nerimavo. Pagauta alkoholinės bangos ir genama nenumalšinamo troškulio, Filomena įsitaish ant lovos

krašto, meistrišku judesiu atsuko butelį ir įpylė abiem degtinės.

– Ką čia darai? – niūriai sududeno mama Žana. – Aš negersiu.

– Išgerk, mama Žana, išgerk, – įgrūdo jai stikliuką Filomena. – Turiu tau naujieną.

Mamos Žanos akyse šmėkstelėjo nepatiklus smalsumas. Ji visada buvo smalsi, tai, galima sakyti, buvo dar viena jos yda. Ji buvo tokia smalsi, kad išgėrė iki dugno, ir vėl įsmeigė žvilgsnį į Filomeną. Maži, godūs jos vyzdžių karoliukai priminė vištos akis. Filomena nusikvatojo – visa gerkle, nešvankiai, kaip kadaise išmoko iš motinos.

– Kur tu buvai? – paklausė ši.

– Dulkinasi. O ką?.. Tu ėdi, aš – geriu ir dulkinuosi.

Mama Žana paniekinamai nosisuko ir, pastačiusi stikliuką, nevalingai sugriebė nuo stalo saują sūdytų riešutų. Sunerimusi ji būtinai turėdavo ką nors kramtyti. O dabar jautėsi tokia sutrikusi, kad ėmė kramsnoti prie dukters. Tiesa, riešutą į burną įsimesdavo nepastebimai, įgudusia ranka, ir žandikauliais darbavosi vos vos, iš šalies galėjai ir apsirikti.

Filomena dar įpylė degtinės. Mama Žana kratėsi, atsikalbinėjo, atrodo, žadėtąją naujieną jau buvo pamiršusi. Reikėjo ją vėl sudominti. Bet Filomeną staiga užplūdo nuoskaudų banga ir ji ėmėsi savo mėgstamos, metų metais panaudojamos, vis dar neišsemtos temos:

– Ar atsimeni, mama, tą užuolaidą su mėnuliais? Mano lovelė už jos stovėjo. Tik tu, išsikėtodama prieš dar vieną

diedą, vis užmiršdavai ją užtraukti. Ką aš mačiau iki septyniolikos? Žvaigždeles, mėnulių?.. Cha cha – daug riebių krutančių šaknų!

Mama Žana atsiduso. Nusuko veidą į langą ir suspaudusi lūpas lėtai papurtė galvą, rodydama, kaip jai įgrisę tie priekaištai.

– Eik tu miegoti, – pasakė po valandžiukės.

– Ot ir neisiu! Ot ir neisiu! – suklykė Filomena, pagauta staigaus girto pykčio, kurį mama Žana gerai pažinojo.

– Gerai, gerai, neik, – ramiai atsakė toji. Ir vėl patyliukais atsiduso.

– O atsimeni, kai neįstojau į prancūzų filologiją, ką tu man pasakei?.. Kad taip man, begalvei, ir reikia? O kai kitais metais vis dėlto įstojau, kaip nuoširdžiai nustebai, mama Žana, ką? Ar kada nors apskritai suvokei, *ką* pasigimdei? Ir kad man visai netinka tos tavo kurviškos tieselės? Įpratai būt išlaikoma, dabar sunku atprast, ar ne? Iš pradžių vyrai, *vedę* vyrai, mama Žana, dabar, kai visi ant tavęs padėjo, dabar jau ir aš gera, dabar jau ir mano pinigų galima siurbt?.. Pagalvok, kieno sąskaita ryši šitas chemijas – gal pati jas užsidirbai? Ką?.. O gal mane pamokei, kaip užsidirbti, padėjai, palaikei? Ar buvo taip, mama Žana?..

Filomena spaudėsi prie motinos, švokštė ir spjaudėsi, reikalaudama iš jos kažin ko, ko ši neturėjo ir negalėjo duoti.

– O dabar – žinai ką? *Žinai?*.. O dabar *aš* tave kankinsiu, – vos apversdama liežuvį sulemeno Filomena.

Mama Žana dėbtelėjo į ją, nebesusigaudydama, ar verta rimtai klausytis tų žodžių. Didžiausiai jos nuostabai, iš dukters akių pasipylė ašaros. Žiūrėjo prisikišusi ir girtai ašarojo. Gal net tikėjosi, kad mama Žana atsiprašys. Ši buvo pripratusi prie Filomenos priekaištų, bet verkiant ją matė retai. Ji ir vaikystėje retai verkdamo, kaip kokia geležinė. Mama Žana taip suglumo, kad buvo beimanti guosti dukterį – nors neturėjo jokių įgūdžių ir apskritai susidūrusi su atviru jausmu sutrikdavo. Ji, virtuoziška aistrų imitatorė, buvo stipri tik vaidyba. Gal ir gerai, kad dabar nesileido suvedžiojama ir nepasidavė jausmingumo pagundai, nes kitą akimirką Filomena staiga pareiškė, lyg šlapiu skuduru per veidą šveitė:

– Ruoškis, važiuosi į pensioną.

Ir nosisukusi skubiai išgėrė dar vieną stikliuką. Paskui nuleido veidą ant rankų ir ilgai taip sėdėjo.

– Tai štai ko atvažiavai, – suvirškinusi naujieną pratarė mama Žana. – Kažko panašaus ir tikėjausi...

Filomena nė nekrustelėjo. Gal užsnūdo. Palaukusi valandžiukę, mama Žana atsargiai palietė jos petį. Ši sulingavo, patraukė nuo veido rankas ir markstydamasi pažvelgė į motiną, tikrai jau nesusigaudydama, kur yra ir ko iš jos norima.

– Eik miegoti, dukra, – virpančiu balsu paprašė mama Žana.

Filomena suniurzgė, pakraipė galvą ir pasviro į priekį. Paskui išsitiesė ant kilimo, prie mamos Žanos lovos, ir užmigo neramiu, klejojančiu alkoholikos miegu. Mama Žana

pasiekė į kojūgalį nuspiртą plonytę vilnonę skraistę ir užmetė ją ant Filomenos. Skraistė suvirpėjo ore, kelias akimirkas atskirdama motiną nuo dukters. Kai nusileido ant Filomenos, ši nė nekrustelėjo.

Mama Žana tūnojo nakties dugne (Filomena kartkartėmis suvaitodavo iš sapno šiurpiu nežmogišku balsu) kaip išpurტės skenduolis ir atmerktomis akimis laukė, kada aušra iškels ją į ryto paviršiu.

Auštant Filomena atsitokėjo, kad guli ant kilimo. Priešais akis lyg grėsmingas postamentas dunksojo medinis lovos kraštas. Jis kažkuo kaltino Filomeną.

Mama Žana miegojo sėdėdama, atsirėmusi į sieną. Visi daiktai pilkėjančioje ryto šviesoje atrodė nutolę, klastingi ir priešiški. Pajudinus galvą pakaušį pervėrė karštos skausmo adatos. Supykino. Filomena nusigavo iki virtuvės. Godžiai išgėrė dvi stiklines vandens ir apsivėmė, vos spėjusi nukreipti čiurkšlę į kriauklę.

Paskui jau gulėjo buvusiamе Timo kambarėlyje prie virtuvės, užtraukusi langą žalia naktine užuolaida su palmių šakomis, kurios priminė laumių pirštus. Už jų negailestingai daugėjo saulės šviesos. Buvo taip šlykštu nuo savės (ne viską, ką veikė naktį, atsiminė, bet nujautė, kad vėl įvyko kažkas siaubinga), kad norėjosi mirti. Užmerkusi akis daug kartų įkyriai įsivaizdavo, kaip žūsta avarijoje, kaip ant kelio telkšo jos kraujas, kaip atrodo sumaitotas kūnas – tie vaizdai Filomenai kėlė ne tiek šiurpą, kiek išlaisvinantį palengvėjimą. Kai pagaliau atėjo Larisa, nežiūrėdama jai į akis paprašė parnešti butelį alaus.

Iki vakaro gėrė tik alų, kurio Larisa, nujausdama, jog butelio gali neužtekti, iš karto nupirko daugiau ir paslėpė virtuvės spintelėje (Filomena išgirdo skimbtelint).

– Jūs tik gulėkite, nesikelkite, – retkarčiais vis įkišdama galvą į kambarėlį kalbėjo Larisa.

Filomena taip ir darė: gulėjo lovoje, lėtai gurkšnojo karstelėjusį alų – to skonio jau, atrodo, buvo sklidinos net smegenys – ir snūduriavo, krūpčiodama tai nuo gatvės garsų, tai nuo miege staiga atsiveriančių nesvarumo properšų. Visai kaip mama Žana, bijodama dienos brutalumo, Filomena neleido atidaryti lango. Kambaryje buvo trošku ir dvokė, nes ji rūkė. Tiesa, nedaug. Protarpiais kambarių tylą įskeldavo nežymūs iš mamos Žanos kambario atsklindantys garsai. Jos pačios balso negirdėjo ir bijojo išgirsti. Tačiau Larisos tembras, kelis kartus suskambėjęs koridoriuje, buvo visai pakenčiamas. Apie pietus Larisa atnešė saldžios avižinės košės. Jos skonis priminė vaikystę, tačiau, nors sutikdama, kad košė tikrai skani, Filomena vos įstengė praryti tris šaukštus – pykino.

Vakarop pagaliau išgirdo tuos siaubingus garsus – lazdelės tuksenimą ir mamos Žanos švokštimą, į kuri vis prodainiu įsiliedavo koks Larisos žodis. Mama Žanaėjo pas Filomeną. Ši iki akių užsitraukė trumpą vaikišką antklodę su debesėliais – kitokios čia nerado ir nesusivokė paprašyti Larisos, kad didžiojo kambario spintoje paieškotų ko nors tinkamesnio.

Sofa nuo mamos Žanos svorio suvaitojo ir grėsmingai įdubo. Filomena išsigandusi dirstelėjo į motiną ir vėl

skubiai paslėpė akis po antklode, pūsdama po ją įsipykusį apynių kvapą. Mama Žana taip pat nedrįso pažvelgti į Filomeną. Dunksojo, įbedusi niūrų žvilgsnį į sieną. Už stiklinių durų sušmėžavo ir dingo žydri Larisos marškinėliai.

– Gerai, vežk, – pagaliau ištarė mama Žana.

Filomena ne iš karto susigaudė, ką ši turi galvoje. Ji neatsiminė, kad naktį liepė motinai ruošti į pensoną. Pagaliau suvokus, kad girta išplepėjo tai, kas ją slėgė, Filomeną apėmė gėda ir keistas palengvėjimas. Lyg įgelta nusitraukė nuo veido antklodę ir ėmė šnekėti:

– Mama Žana, iš pradžių nuvažiuokim apsižiūrėti... Ten, žinok, viskas – kaip aukščiausios klasės hotelyje... Turėsi atskirą kambarį su vonia, televizoriumi, viskuo... tokios malonios mergaitės, panašios į stiuardeses, aplink tave šokinės... Pensionas – tik pavadinimas. Kiekvienas norėtų ten gyventi. Ten, žinok, tokie kieti diedukai, su auksiniais kandikliais, per dienas šachmatais lošia – Amerikos lietuviai, milijonieriai. Gal kokiam dar ir galvą susuksi...

Mamos Žanos akyse žybtelėjo susidomėjimo kibirkštys. Atsiliepdama į Filomenos pašmaikštavimą ji liūdnai, kvailokai sukrizeno. Bet tuojau vėl apsiblausė.

– Tai brangiai kainuos, – pasakė.

– Išlaikyt šitą butą ir Larisą irgi kainuoja.

– Iš kur gausi pinigų?

– Parduodu tą kitą.

– Dėl manęs?.. – liūdnai dėbtelėjo mama Žana.

- Ne tik... Pagaliau, juk žinai, turiu butą ir Vilniuje, kaip nors sudursiu tau pensiją iš savo nuomininkų, nesirūpink...

- Larisa kainuoja pigiau...

- Larisa išvažiuoja.

- Bet į jos vietą galima rasti ką nors kitą...

- Mama Žana, aš irgi ne geležinė. Man juk bet kas gali atsitikti... Galiu į avariją papulti ar nusibaigti girta griovyje.

- Mama Žana dėbtelejo į dukterį pasibaisėjusi, priekaištaudama dėl tokio neskoningo dramatizavimo. - O ten - sumokėsiu į priekį, ir tavimi pasirūpins kaip ponija. Ten vonios, jogos, masažai visokie, įsivaizduoji?.. Na, nežinau. Man atrodo, pensionas, nors ir brangesnis, bet visais atžvilgiais - geresnis variantas. Ten galėsi bendrauti, mama Žana, ten pilna žmonių! O ką čia matai? Vis Larisa ir Larisa. Ir televizorius dar...

Jos patylėjo vengdamos žiūrėti viena į kitą.

- Tai kada... važiuojam? - po valandžiukės atsargiai paklausė mama Žana.

- Nežinau... Tu pasakyk.

- Gal kitą mėnesį, kai atvės truputį? Turėsiu susiruošti, susikaupti, daug ką apmąstyti.

Filomenai gerklę sugniaužė. Ne tiek nuo mamos Žanos žodžių, kiek nuo kartaus, rezignuojančio tono.

- Mama Žana, tu suprask - aš noriu, kad nors senatvėje pagyventum kaip karalienė. Tu gi visada norėjai, atmink - mums amžinai trūkdavo pinigų malkoms, bet tu vilkėdavai audinių kailinius ir kvėpindavaisi *šaneliais*. Ar ne taip, mama Žana? Štai tau ir bus dabar.

Iš tiesų ji truputį melavo. Pati nesuprato ką, nesistengė to išsiaiškinti. Atrodo, mama Žana norėjo, kad jai meluotų, ir apsimetė, kad viskuo tiki. Abiem lyg ir pasidarė lengviau.

– Aš galėčiau... pamėginti numesti svorio, – atsargiai, pati tuo netikėdama, staiga pasakė mama Žana. Ir mestelėjo į Filomeną tiriantį žvilgsnį. – Nebebūčiau tau našta.

– Tai numesk, – atkirto Filomena.

Abi netikėjo, kad taip gali būti. Sendama mama Žana nusitvėrė vienintelio jai likusio – valgymo malonumo ir nuosekliai, mėgaudamasi riedėjo į mirtį. Niekas negalėjo atimti iš jos šitos nuokalnės.

– Ką darysi su butu?

– Nežinau dar... Išnuomosiu. Kad numetusi svorio turėtum kur grįžti, – beveik gudriai pasakė Filomena. Jau išsižiojusi suvokė, kad suteikti mamai Žanai tokią viltį yra niekinga, todėl, nusikratydama atsakomybės, užbaigė sakinį juokaujama gaida.

Jos susižvalgė, gniauždamos liūdesį ir kažkokias pašalines, nepatiklumo varstomas mintis. Filomena švelniau pasakė:

– Tai kitą mėnesį, taip? Datą pati paskirk. Aš jau susitariau, tau laiko kambarį.

Mama Žana vos linktelėjo.

Stebėdama, kaip sunkiai, Larisos padedama, ji išsirioglina pro duris (pačiai net į galvą nešovė padėti, liesdamasi prie motinos turėdavo nugalėti šleikštulį ir šitos kovos labai nemėgo), Filomena, kaip visada, kai pasiekdavo

kritinę ribą, pažadėjo sau, kad daugiau *niekada* negers, ir paprašė Larisos užplikyti žaliosios arbatos su jazminaičiais.

Užuot tvarkiusi reikalus, trečiadienį ir ketvirtadienį Filomena prakiūksojo lovoje. Nors tikrai, kaip buvo apsisprendusi, nebegėrė ir tokios pagundos nekilo, tačiau ir gyventi dar bijojo. Mamą Žaną taip pat vengė sutikti. Prireikus į vonios kambarį, išlįsdavo į koridorių tik įsitikinusi, jog motinos durys gerai uždarytos. Valgyti jai atnešdavo į kambarį. Apetitas iš pradžių vaidenosi kaip blausus vaiduoklis, bet tolydžio ryškėjo, kol ėmėsi maitinti išsekusį kūną. Dviejų parų laikas įdubo sudarydamas pritemdytą, jaukų, skersvėjų neperpučiamą lizdą, kuriame galėjai tūnoti, kol užaugs naujos plunksnos, ir nesukti galvos dėl ateities. Telefoną Filomena neapsikentusi išjungė ir kažkur nukišo – skambinėjo dėl parduodamo buto, o ji neturėjo jėgų ką nors spręsti ir apskritai nuosekliai galvoti.

Įprastų veiksmų poreikis pamažu grąžino ją į gyvenimą. Rodos, ketvirtadienio vakarą, jau atsisveikinus su Larisa, įsijungė telefoną tiesiog iš neturėjimo ką veikti. Tarp keliolikos praleistų skambučių aptiko ir Juro. Išvydus telefono ekrane jo vardą, lyg užuodus tolimos jūros kvapą, užplūdo gaudus švelnumas. Už Juro nugaros atsirado ir Timas. Galvoti apie sūnų skaudėjo, juolab kad pastarosiomis dienomis apskritai buvo jį užmiršusi ir jautėsi dėl to kalta. Paliko telefoną įjungtą – pati nesuprato kodėl, išjungė tik skambučio garsą.

Gerokai po vidurnakčio Filomeną iš snaudulio prikėlė žybčiojantis telefono ekranas – jame lyg pulsas mirgėjo

Sniegutės vardas. Jų keistas pokalbis staiga priartino tikrovę. Filomenai net pasivaideno, kad jaučia Timo kambario kvapą, mato ant kėdės bet kaip sumestus drabužius. Sniegutė kažko vaikiškai reikalavo, kažko norėjo iš Filomenos, bet ši buvo dar taip pavargusi, taip nugrimzdusi į save, kad, be drungno, vos apčiuopiamo gailėsčio, neištengė niekuo padėti. Pagaliau ją ėmė erzinti, kad Sniegutė nenurimsta, kabinasi, lyg mėgina įsiskverbti per telefono plyšius ir atsikąsti Filomenos. Šaltai ją nutildžiusi, Filomena išjungė ryšį. Tas šiurkštumas buvo suvaidintas. Širdies gilumoje, net ir visai išsekusi, Sniegutei ji juto simpatiją, ja pasitikėjo ir net jos nebijojo.

Penktadienį Filomena pakirdo pasveikusi ir nusiteikusi gyventi. Baimė atslūgo, o išlipus iš lovos ir žvaliai perėjus kambarį pasirodė, kad ir visai išgaravo. Atidarė langą – buvo saulėtas rytas, jau dabar galėjai just, kad karščiai atlėgo. Ji padarė nesudėtingą mankštą, kurią darydavo nuo paauglystės, kai ėmė rūpintis savo svoriu ir grakštumu. Virtuvėje jau sukiojosi Larisa. Šiandien ji dėvėjo ne džinsus, o ilgą margą sijoną ir atrodė kaip įsikūnijusi, liepos mėnesį švenčianti vasara.

– Bet kaip drabužiai keičia žmogų! Atrodo, kad atėjote su nauja siela... – Nustebinta palyginimo, Larisa atsisuko į Filomeną ir gūžtelėjo pečiais, atrodo, jis jai patiko. – Larisa, jums reikia dažniau dėvėt sijonus.

– Kavos ar arbatos? – nusišypsojo ši.

– Pati pasidarysiu... Mama Žana dar miega?

– Ne, jau seniai ne... Bet rytais ji nemėgsta bendrauti.

Gurkšnodamos kavą jos plepėjo, bet neužsiminė apie tai, kas vyko pastarosiomis dienomis. Skaidrią ryto valandą ignoruoti nemalonas mintis buvo taip lengva, kad galėjai patikėti, jog nemalonumai visai neegzistuoja. Vengdama šnekėti apie save Filomena gyvai domėjosi Larisa, klausinėjo apie dukras ir buvusį vyrą alkoholiką. Apie vyrą ši pasakojo ramiai, be nuoskaudos ir nervo, kaip apie praeitį, su kuria jau seniai susitaikyta.

Larisa baigė aukštesniąją medicinos mokyklą ir dvidešimt metų dirbo vaikų ligoninėje. Jos vyras buvo tolimųjų reisų vairuotojas. Kalbai pakrypus apie ateities planus, Larisa prasitarė, kad neįsivaizduoja, koks gyvenimas jos laukia Londone, bet ketina padėti vyresniajai dukrai auginti vaikus, kad toji galėtų ten dirbti ir mokytis. Ji ruošėsi išvykti rugsėjo pradžioje, o iki tol žadėjo rūpintis mama Žana. Paskui išdrįso pasiteirauti apie pensiją. Filomena su truputį dirbtiniu entuziazmu nupasakojo, kokios ten sąlygos ir kaip pati senatvėje norėtų jame „nusibaigti“. Larisa atidžiai klausėsi, rimtai linkčiojo, bet Filomenai taip ir liko neaišku, ar jai pritaria.

Jos užsiplepėjo. Larisa pašoko ruošti mamai Žanai dietinių pusryčių, o Filomena užsidarė vonioje. Stovėdama po dušu lyg išgirdo, kaip trinkteli buto durys, bet tam garsui nesuteikė didelės reikšmės. Po gerų keturiasdešimties minučių, išėjusi iš vonios su chalatu ir rankšluosčiu apmuturiuota galva, ji aiškiai išgirdo mamos Žanos kambaryje šnekantį vyriškį. Staiga užplūdo *déjà vu* – kelias akimirkas atrodė, kad kadaise jau yra šitaip stovėjusi

ir klausiusi, kaip galiniame kambaryje šnekučiuojasi motina ir Dargiris. To negalėjo būti. Paširdžiuose nutirpo, Filomena griebėsi už širdies ir, išsigandusi, kad tuojau susmuks, atsirėmė į vonios duris. Bet nieko panašaus neįvyko. Prisiartinusi prie vos pravirų mamos Žanos kambario durų, ji pažino Juro balsą. Šis sėdėjo ant lovos krašto, veidu į langą ir nugara į duris, visai kaip Filomena prieš tris paras, ir atidžiai klausėsi mamos Žanos išvedžiojimų. Atrodo, jiedu šnekėjosi apie neutralius dalykus. Mama Žana sekė visuomeninį gyvenimą, uoliai skaitė didžiausius dienraščius ir reikalaudavo, kad pašnekovai išreikštų aiškią poziciją vienu ar kitu aktualiu klausimu.

Filomena pasistengė išmukti tyliai, bet mama Žana tuojau ją pastebėjo ir nutilo pusiau žodžio. Juras atsisuko – neslėpdamas, kad jam rūpi ją pamatyti. Jo veidas atrodė senstelėjęs, išsikankinęs. Gal buvo tiesiog neišsimiegojęs, bet Filomena jau ne pirmą sykį, matydama tokį Jurą, pagalvojo, kad pati sensta – sparčiai ir negailestingai, tiesiog *per greitai*.

– Labas rytas, – žvaliai pasisveikino Juras ir atsistojo jos pasitikti. Jis buvo aukštas, kaip Dargiris, tik nepalyginti liesesnis, ir iš jo negaravo tas gaivališkas, grėsmingas vyriškumas (kuris patraukė Filomeną prie buvusio vyro, o paskui tiek prikankino). Juras priminė per vasarą išstypusį paauglį, kuris pats to dar nežino ir jaučiasi žemesnis, negu yra. Tai teikdavo jam žavesio ir jaunatviško patrauklumo. Be to, Filomenai patiko žiūrėti į vyrą truputį užvertus galvą, jai atrodė, kad tokia padėtis vyrui ir moteriai yra

teisingiausia. Po Dargirio žūties mama Žana, permačiusi Juro jausmus, Filomenai pasakė: „Neatstumk jo. Pasigailėsi.“ Bet tada Filomenai viskas buvo vis tiek, o patarimai ir išvalgos, ypač iš mamos Žanos lūpų, tiesiog siutino.

Pažinusi Juro balsą Filomena iš pradžių apstulbo. Paskui ją užplūdo palengvėjimas ir noras pasiaikštyti – taip, sulaukęs motinos, užgyzia pervargęs vaikas, visą dieną praleidęs su svetimais žmonėmis. Ji nutaisė nepatenkintą miną.

– Kaip sužinojai, kad aš čia?..

– O kur dar galėtum būti, jeigu visur kitur tavęs nėra? – atsakė Juras atsistojęs ir eidamas jos pasitikti.

Smeigusi į Jurą neįskaitomą žvilgsnį, Filomena atsisuko į mamą Žaną.

– Galiu jį pasiimt?

– Pasiimk, kam jis man, – sukrizeno ši. Jos lūpos jau buvo riebiai padažytos vyšniniais lūpų dažais.

– Aš dar užėisiu, mama Žana, – mirktelėjo Juras.

Mažajame kambarėlyje, kuris Jurui buvo gerai pažįstamas nuo Timo kūdikystės, jis atkreipė dėmesį į vaikiškus patalus ir šyptelėjo:

– Tai čia tu miegi?

Filomena tai praleido pro ausis.

– Man vėl buvo užėję... – sušnibždėjo ji.

Vos tai ištarus, pastarųjų parų košmaras užtelėjo ir vėl susitelkė jai už nugaros. Laukdama, kad Juras ką nors

pasakytų, Filomena įsmeigė į jį akis. Bet šis tik linktelėjo, atsidarė langą ir nusigręžęs į gatvę užsirūkė.

– Jeigu būtum pasakiusi, kad išvažiuoji... – stengdamasis nepriekaištauti pasakė jis. Tačiau priekaištas vis tiek nuskambėjo.

– Mama Žana tau pasakė?..

– Ką? – atsigręžė jis. Atrodo, apie pensioną nieko nežinojo.

– Nieko... Nesvarbu.

Juras vėl nusigręžė.

– Kaip man nusibodo sėdėti ir tavęs laukti... Kad nors leistum tau padėti. Negaliu niekuo užsiimti, kol tarp mūsų nėra tikrumo, – staiga pasakė jis.

Filomenai dingtelėjo, kad mintyse jis turbūt daug sykių yra sakęs šituos žodžius, dėl to jie nuskambėjo taip paprastai, neišraiškingai. Užplūdo gailestis, nesuprasi, ko labiau gailėjosi – savęs ar Juro, viskas susipynė kaip mezginio gijos.

– Jeigu galėtum būti su manimi... Neprašau mane mylėti ar kad būtum gera, – pasakė Juras ir, žvilgtelėjęs į Filomeną, tuojau vėl nusigręžė.

– Kaip gali prašyti tokio dalyko?.. Kaip tau gali užtekti tik tiek? – nuoširdžiai nesuprasdama paklausė Filomena. Ją erzino, kad Juras elgiasi taip, kaip ji pati niekada nepasielgtų. Ji nemokėjo taip žemintis, prašinėti meilės ir tyliai sekti iš paskos. Jau keletą metų Filomena širdies gilumoje mėgino pritaikyti Jurą sau, tiesa, nenuosekliai ir nieko aiškaus nežadėdama. Bet jis vis imdavo ir

pasielgdavo ne taip, kaip ji tikėjosi iš savo vyro, kartais net visai priešingai, negu būtų pasielgęs Dargiris. Tai ją glumino, pykdė, sukeldavo neviltį ir panieką. Dabar, prašydamas būti su juo, Juras vėl pasielgė nevyriškai. Filomenai tai visai netiko.

Juras atsigręžė ir įsiskverbė žvilgsniu į patį jos akių dugną.

– Be manęs, tu nieko neturi, – pasakė jis.

Filomena žinojo, kad jis teisus. Jai užgniaužė kvapą.

– Už ką mane myli?..

Juras bedė į ją pirštu ir juokaudamas atrėžė:

– Už tą apgamą ant smilkinio, už tą... ir už šitą.

Tačiau Filomena visai nenorėjo juokauti. Akimirką ji vėl atkrito į savo košmarus, kurie lyg plėšrūnų banda sukiojosi netoliese ir laukė progos pulti. Užtelėjo ledinis siaubo gūsis. Ji papurtė galvą, baisėdamasi savimi ir tuo judesiu nesąmoningai mėgindama nusipurtyti siaubą. Tačiau širdies gilumoje netikėjo, kad kada nors pavyks visiškai nuo jo išsivaduoti.

– Aš esu baisi, neįmanoma, – po valandėlės karčiai pasakė ji.

– Ir už tai, kad esi neįmanoma, – pridūrė Juras.

Jiedu nutilo, abu mąstydami apie save. Visai kaip vaikystėje Filomena nejučia ėmė vedžioti smiliumi per pagalvės debesėlio kontūrus. Netrukus ji pažvelgė į Jurą ir juste pajuto aplink jį susitvenkusią pažįstamą mintį.

– Ką dabar galvoji?

Jis neatsakė.

– Pasakyk!

– Tu žinai ką.

Staiga ji suprato, vėl nusivylė ir pyktelejo.

– Negimdysiu dar vieno vaiko.

– Tai ir liksi pati amžinu vaiku.

– Aš ir noriu būti maža... Maža ir tyra, kaip anksčiau.

Ji pastebėjo, kad Juras vos susilaikė nuo replikos, ir išsižeidusi puolė teisintis:

– Man ir vieno Timo – per akis! Važiuodama iš Vilniaus vis galvojau apie avariją, jau mačiau save mirusią, mačiau, kaip per šituos va marškinėlius prasisunkia kraujas... Galvojau – gerai, kad palikau Timą Sniegutei... Ji užaugins jį.

Kol Filomena karščiuodamasi šnekėjo, Juras ramiai prisidegė dar vieną cigaretę.

– Beje, kaip tau mano Sniegutė?..

Jis ir vėl neatsakė, tik garsiai išpūtė dūmus.

– Tu su ja permiegojai?

Kitą akimirką Filomena išskaitė atsakymą.

– Peermiegojai?..

Juras pasimuistė ir įsistebeilijo pro langą nesiteikdamas tenkinti jos smalsumo.

– Ir gerai, ir gerai...

Filomena nusitraukė nuo galvos rankšluostį ir papurtė galvą. Drėgni, patamsėję plaukai pasklido ant pečių. Pasitelkusi blaivų protą ji atkakliai kovojo su pavyduliavimu. Raminosi tuo, kad po savo nuotykių Klaipėdoje neturi teisės kelti scenų Jurui. Juolab kad prieš išvažiuodama pati nežinia kodėl provokavo jį Sniegutę

sugundyti. Paslapčia žvilgčiojo į Jurą tai pykdama ant jo, tai viską atleisdama. Pagaliau, užgniaužusi apmaudą, apsimestinai nerūpestingai pasiūlė:

– Išėikim pasivaikščioti... Gal kur papietaukim?

Jiedu vaikščiojo Danės pakrantėmis beveik nesikalbėdami. Oras buvo keliais laipsniais atvėęs, niaukstėsi, tik, stipriam vėjui nuplėšus nuo saulės debesis, viskas aplinkui trumpam nušvisdavo. Pagaliau Filomenos pavyduliavimas apmalšo tiek, kad ji galėjo paduoti Jurui ranką. Nuėjo susikibę iki senojo kelto prieplaukos pažiūrėti, kaip į keltą spraudžiasi poilsiautojų minia, o ant vėjo bangų virš kanalo supasi kirai.

Senamiestyje knibždėjo minios. Saugodami tarp jų užsimezgusią gerą tylą, jiedu vengė įsimaišyti į triukšmingus srautus, tirščiausias gatves apeidavo.

Pietavo laive – restorane, prie dviviečio staliuko. Vėjas tai nurimdavo, tai staiga pašiauždavo staltieses ir nublokšdavo ant grindų Juro cigarečių pakelį.

– Įsidėk tu jį į kišenę! – nusijuokė Filomena, kai Juras trečią kartą pakėlė pakelį nuo denio grindų.

– Nė už ką, – apsimestinai griežtai atrėžė šis. Ta proga užsirūkė paskutinę cigaretę, o pakelį suglamžė ir vis dėlto įsidėjo į kišenę.

Savo lėkštę Juras jau buvo ištuštinęs. Dabar stebėjo, kaip Filomena mažais kąsneliais doroja kepsnį. Ji pakilnojo antakius ir nusišypsojo, rodydama, kaip juokinga vienam valgyti, o kitam stebėti. Juras nubraukė jai nuo smakro padažo lašą. Jų žvilgsniai susitiko, akys karštligiškai

suspindo, užtelėjo ūmi geismo banga. Filomena pagalvojo, kad norėtų užsidaryti su Juru laivo tualete. Kitą akimirką jai lyg akmuo į nugarą dunkstelėjo dar nesugiję paskutinio užgėrimo išpūdžiai. Slėpdama nuo Juro tą užtemimą skubiai nuleido akis. Širdį nežmoniškai suspaudė. Panūdo jo atsiprašyti – ne tik už tai, bet ir už viską, o labiausiai – už tai, kad yra tokia neįmanomai sunki ir nedėkinga, ir reikalauja iš Juro to, ko pati nesugeba jam suteikti.

– Kas atsitiko? – paklausė Juras.

Filomena papurtė galvą ir nepakeldama akių atstūmė lėkštę su nebaigtu kepsniu.

– Suvalgyk mano, jei nori.

Papietavę dar pasivaikščiojo po senamiestį. Laikėsi vienas kito, neleisdami tarp jų įsismelkti šurmuliui.

– Kada žadi grįžti į Vilnių? – paklausė Juras.

– Nespėjau kai ko padaryti... Bet Sniegutė laukia rytoj. Pirmadienį turiu ją išleisti į darbą.

– Tada grįšime kartu. Jei įsileisi mane į patalėlius su debesėliais.

Jie susižvalgė ir nusijuokė.

– Stebiuosi, kad čia atvažiavai... – po valandžiukės tarė Juras. Jis žinojo, kokia įtampa tvyro tarp Filomenos ir mamos Žanos.

– Parduodu vieną butą. Ir padedu mamai Žanai susiruošti į prabangų pensioną, – atsakė Filomena (ji vėl nejučia pabrėžė pensiono brangumą). Žinodama Juro pažiūras apskritai neketino nieko jam sakyti, bet kažkodėl pasakė.

Juras sustojo kaip įbestas ir įsispitrėjo aiškiai priekaištaudamas.

– Na, kas?.. Ko čia spigini tokiu žvilgsniu? – pyktelejo Filomena.

– Ką tu darai?..

– O ką? Nematei, kokios sąlygos jos laukia, gyvens kaip karalienė...

– Kodėl nepasiimi jos į Vilnių?

Filomena nutilo ir nusisuko. Šitą variantą ji seniai, po Dargirio mirties, kai mama Žana visai išstorėjo ir tapo neįgali, atmetė kaip sau per sunkų. Dabar nieku gyvu nenorėjo prie jo grįžti. Vien įsivaizduojant motiną Vilniuje, pašonėje, Filomeną suimdavo pyktis. Girta vapėdavo, kad jai apskritai būtų ramiau, jei motina būtų mirusi. Nugrūdusi ją į kitą Lietuvos pakraštį galėjo įsivaizduoti, kad panašiai ir yra.

Ta tema jie daugiau nekalbėjo. Tarp jų įsimetė šaltukas. Karčios neišsakytos mintys Filomeną tiek prislėgė, kad jai vėl pasidarė baisu. Viskas atrodė beviltiška. Už trapius ramybės luobo, kuris saugojo juos susikibusius rankomis, šėlo tamsus chaosas ir stūgavo amžinai išbadėję košmarų žvėrys.

Kitą akimirką Filomena išvydo tarp medžių dailią cerkvutę. Pati nesuvokdama, ką daro, stipriai trūktelėjo Jurą už rankos, paleido ir pasuko link cerkvės. Laipteliai, vartai, nedidelis šventorius su senais medžiais. Dvivėrės geležimi kaustytos durys išspjovė japonų turistų čiurkšlę. Nekantraudama, prispaudusi prie krūtinės kumščius,

Filomena vos sulaukė, kol šie iškurnės laukan. Tada įpuolė į pritemdytą cerkvę, lyg geležinės rankos stumtelėta užsidarančių sunkių durų.

Aukštai po kupolu spingsojo mažičiai langeliai, sienose svidėjo žvakių liepsnelės ir ikonostaso auksas. Šventųjų minia, sušnarėjusi drabužiais, sužiuro į Filomeną iš ikonų, ir – šitos akimirkos ji jau neužmirš niekada gyvenime – jų žvilgsnių banga, staiga nuplėšusi Filomenos luobą, suplūdo į širdį ištaškydama jos ribas.

Ji nespėjo susigaudyti, kas atsitiko. Tyliai riktelėjo, griebėsi už širdies ir, susmukusi ant suolo prie durų, pravirko. Cerkvėje buvo tuščia. Tik Juras, nežinia kada išdygęs prie šono, ir jauna moteris, slaviškai apsimuturiavusi galvą skarele, prie stalelio, nukrauto religinėmis prekėmis. Filomenos kūkčiojimai aidėjo, daužėsi tarp ikonų lyg pakrikę balandžiai. Juras sumišęs katalikiškai persižegnojo ir dirstelėjo į moterį su skarele.

– Kas atsitiko? – paklausė ši rusiškai.

Jis gūžtelėjo pečiais, parodė, kad „tegu paverkia“. Moteris linktelėjo, diskretiškai nusuko žvilgsnį ir pasikuitė po staleliu.

– Kuo ji vardu? – po valandžiukės paklausė apie Filomeną. Juras pasakė. Ji užsirašė ant lapelio. – O jūs?

– Juras.

Moteris užsirašė ir jo vardą.

– Užpirksime mišias, – paaiškino ji.

Kelias sekundes Juras žiūrėjo į baltą, švelniu pūkeliu apaugusią moters kaktą, niekaip nesuprasdamas, kodėl ji

tai daro. Paskui susigaudė, kad už mišias aukojama pinigų, ir paklausė:

– Kiek tai kainuos?

– Paaukokite, kiek galite.

Jis išsitraukė piniginę. Tarp smulkių monetų rado tik šimto litų banknotą. Valandžiukę padvejojęs, padėjo jį moteriai ant stalo. Ši dirstelėjo į pinigus, tada – į Jūrą.

– Gražos reikia?

Jis susidrovėjęs papurtė galvą. Moteris vėl supratingai linktelėjo, padėkojo ir mikliai paslėpė pinigus.

Filomena jau buvo apimusi. Sėdėjo ant suolo užsidengusi veidą delnais ir lingavo, lyg suptų ką tik joje užsimezgsi kūdikį. Juras atsargiai palietė jos plaukus. Jų auksas, atsiliepdamas į lengvutį prisilietimą, sužioravo lyg gyvas. Filomena atsidengė veidą ir įsmeigė į Jūrą tyrą, patiklų žvilgsnį.

– Padėk man... padėk, gerai? Man taip baisu... mane reikia gelbėti, supranti?.. Ar supranti?..

Juras linktelėjo, suvokdamas tik kad jos sieloje vyksta kažkas, ko jie abu nesupranta ir vos atlaiko. Žvelgdamas į išplėstas, savo vidų su nuostaba stebinčias Filomenos akis, jis sumaniai nusišėpė sutrikimą ir nerimą. Pagaliau žinojo, jau seniai žinojo, kad bus šalia, net jei visiškai nesupras, kas jai darosi ir kuo viskas baigsis.

Jie dar truputį pasėdėjo. Juras stipriai gniaužė Filomenos pirštus, nesąmoningai spūsčiodamas juos lyg rožinio karolėlius. Kol į cerkvę vėl plūstelėjo turistai.

- Pirmą kartą gyvenime meldžiausi, - išėjusi iš cerkvės mąšliu, pasikeitusiu balsu pasakė Filomena ir pažvelgė į Jurą nustebusi, pagauta kažkokios naujos, spindulingos minties.

Jie išskleidė vaitojančią nuo senatvės sofą-lovą ir pasiklojo žmoniškus patalus.

Iš pradžių Filomena pasinėrė į tamsų, kietą miegą. Paskui jame atsirado plyšių, pro juos lyg dūmai ėmė smelktis neryškūs, trumpi sapnai. Jie dingdavo nepalikę sąmonėje jokio įspaudo. Paskui susapnavo, kad mama Žana plonu, monotonišku balsu šaukia į savo kambarį. Pakirdo išpilta šalto prakaito ir staigiai atsisėdo, blauzdą sutraukė mėšlungis. Žadintuvas rodė truputį po keturių. Bute spengė tylą, toli virtuvėje tiksėjo sieninis laikrodis, gatve nukaukšėjo aukštakulniai bateliai. Juras ramiai miegojo aukštiekninkas, pasukęs veidą į Filomeną. Miegodamas jis atrodydavo rūstus.

Stengdamasi negirgždinti spyruoklių Filomena patyliukais išsirangė iš lovos ir išsliūkino į koridorių. Pro matinį mamos Žanos durų stiklą spindėjo gatvės žibintas, buvo paliktas tarpelis katinui. Filomena atsargiai stumtelėjo duris ir nuo slenksčio pažvelgė į lovą. Žibinto šviesa krito ant kilimo ir lovos kojūgalio aplenkdamą joje įgriuvusią mamą Žaną. Lovoje buvo tylu lyg kape. Persmelkta siaubo Filomena priėjo artyn. Tamsoje bolavo didelis, baltas mamos Žanos veidas. Ūmai ją pagavo panika. Ketino paliesti mamos ranką, bet kitą akimirką suprato, kad to nepadarys - nežmoniškai bijojo patirti, jog ši atšalus.

Pasitraukė atatupsta, grįžo į kambarėlį ir papurtė Jūrą.

– Kas?.. Kas yra?..

– Jurai... Jurai...

– Kas atsitiko?

Juras atsisėdo lovoje ir suėmė Filomeną už pečių. Ji visa tirtėjo.

– Nueik pas mamą... man atrodo... ten... kažkas atsitiko.

Juras iššoko iš lovos ir vienu metu glaudėmis nuskubėjo pas mamą Žaną. Po keleto minučių grįžo ir ramiai tarė:

– O kas atsitiko?.. Ji miega.

– Tikrai?.. Pulsą tikrinai?

– Kvėpavimas lygus, ji giliai miega.

Filomena užsidengė veidą.

– Jei nori, nueikime kartu pasižiūrėti.

Ji papurtė galvą.

– Filomena... Miegokim.

– Tu miegok, – ji atsidengė veidą. – Aš pas ją pabūsiu.

Filomena sėdėjo prie mamos Žanos lovos ant trikojės kėdutės palmei ir stebėjo, kaip švintant atsiranda motinos veidas. Ši, kaip visada, gulėjo aukštiekninkai. Sukritus žandams išryškėjo jos dailūs bruožai, ir Filomena liūdnai prisiminė motiną jauną, laibą, panašią į užsienio kino filmų aktorese. Tokios gražuolės Filomenai pavydėjo visa gatvė. Draugių tėvai švilpaukavo mamai Žanai įkandami, trokšdami pažaisti šachmatais jų ankštoje virtuvėje, o mamos tuojau puldavo garsiai tarškėti, kad perrėktų jų geidulingas mintis. Mama Žana į netiesiogiai jai skiriamą kaimynių triukšmą atsakydavo žavingai ir paniekinamai kraipydama klubus.

Filomena žinojo, kad ji iš tikrųjų jautėsi pranašesnė už tas nuobodžias, vienodais veidais „žmoneles“, kurios lyg vienos veislės avys sutartinai bliaudavo už savo vartelių. Nepraleisdavo progos pabrėžti, kad niekada niekam nėra buvusi žmona, o tik meilužė – tokia fėja, kuri atskrenda išvaduoti vyro iš santuokinio stingulio ir mostelėjusi burtų lazdele pripildo jo gyvenimą spalvų. Meilužė renkasi, apdovanoja ir leidžiasi apdovanojama. O kai vyras įsipyksta ar suplonėja jo pinigine, ji ir išskrenda lyg fėja, kurios kerai po vidurnakčio išgaruoja, moliūgais atvirtusias karietas praryja murzinos kasdienybės pakampės. Tos kasdienybės, kai po kurortų, lėbavimų ir išlaidavimo mama Žana virpėdama nuo pagirių šlaistydavosi po jų priemiesčio namelį apsisiautusi audinių kailinius ir leisdavo į atšalusius kambarius (nes ir vėl pritrūko pinigų malkoms) su tabako smarve sumišusius *šanelius*, Filomena prisižiūrėjo iki soties. Bet net tomis gniuždančiomis vienatvės ir nepritekliaus valandomis mama Žana iš paskutiniųjų laikėsi įsitvėrusi savojo mito, kuris skelbė, jog meilužės gyvenimas – nesibaigianti šventė, spindesys ir malonumai. Jokių nusivylimų ar skaudulių. Pagaliau juk viskas suvaidinta, sužaista lengva ranka.

Atrodo, net dabar mama Žana graužėsi tik dėl vieno – jog paseno ir sustorėjo, ir kūnas liovėsi tarnavęs malonumams.

Staiga jai pagailo mamos Žanos. Jos baugščios, susigūžusios, įsikalinusios sielos, baimės ir gašlumo nuskandintos į patį to siaubingo kūno dugną. Niekas jos nepažino, ji nepatyrė jokios paprastos, žmogiškos meilės,

ištikimos ir šiltos kaip krosnis, prie kurios prigludęs išgirsti, kaip ašaroja atitirpstanti širdis. Jai taip pagailo motinos, o kartu ir savęs – nereikalingos, apleistos, užaugusios kaip beglobis šuniūkštis, nuolat gujamas į žiaurias kasdienybės tirštumas, kuriose mamos Žanos kariatos atvirsdavo moliūgais ir pasklisdavo nuovargis, apmaudas ir netikra vienišos moters galybė. Jos buvo susietos, suaugusios koteliais kaip dvi vyšnios, mito tais pačiais nuopuolio syvais.

Filomena ėmė dusti nuo neapsakomo, iki šiol nepatirto jausmų antplūdžio. Tai nebuvo ašaros – greičiau kietos, aštrios, užsigulėjusios šukės, kurios nežmoniškai draskė krūtinę ir trukdė kvėpuoti. Ji susiėmė už širdies ir iš paskutiniųjų įsikibo akimis į miegančios motinos veidą, kaip skęstantysis įsikimba į rąstą, tikėdamasis, kad srovė nuneš juos į krantą. Tą akimirką atrodė, kad permatė, perprato savo motinos sielą, jos neįgalumo nelaimę, ir atleido jai viską nuo pat vaikystės. Dar daugiau – suvokė, jog yra atsakinga už motiną ir tai, kas jai dar nutiks. Šis suvokimas plykstelėjo sąmonėje lyg amalas ir užgeso, palikdamas net ne mintį, o potyrį: *Paimk savo motiną ant rankų ir išnešk iš tamsybių, nes ji yra tavo vaikas*. To potyrio nelydėjo jokie sukrėtimai, jis buvo ramus ir blaivus. Tik jam užgesus aštrios šukės liovėsi draskyti krūtinę.

Filomena įsmeigė nušvitusias akis į motiną. Visai kaip jos mėgstamų kino filmų herojės, ši nuo seno miegodavo pasidažiusi (tarytum prie jos lovos net naktį veiktų kino kamera) ir visada tik aukštiełninka, kad neišteptų patalų

dažais. Jos putnios lūpos buvo truputį praviros ir pro jas retsykiais pasigirsdavo švilpimas. Galėjai pamanyti, kad giliai mamos Žanos viduje siaučia pūga.

Pusę devynių ryto pro žaliąją užuolaidą su palmėmis skverbėsi saulės šviesa ir gatvės triukšmas. Filomena gulėjo viena. Pasivertusi ant šono pro plyšį duryse ji išvydo koridorių ir atviras mamos Žanos kambario duris, pro kurias kaip tik išpėdino uodegą papūtęs auksinis katinas. Filomenos kambarėlį jis išdidžiai aplenkdamo, stabtelėjo tik apuostyti slenksčio ir oriai nuspūdino į virtuvę.

Iš mamos kambario sklido pokalbio nuotrupos ir smagus kudakavimas. Taip ji pažvalėdavo vyriškio draugijoje – vadinasi, Juras vėl pas ją. Filomena užsiplikė kavos, persimetė su Larisa keliais žodžiais ir pagauta smalsumo atslūkino į mamos Žanos kambarį. Juras, kuris vėl sėdėjo ant lovos krašto, tuojau atsigrėžė ir pajuokavo:

– Labas rytas! Nujaučiu, kad ši kava – ne mums.

– Taip, aš egoistė. Susitaikyk su tuo, – atrėžė Filomena. Ji įsitaisė ant tos pačios kėdutės palmei, ant kurios budėjo naktį.

Mama Žana jau vilkėjo tamsiai mėlyną medvilninę suknelę, ant krūtinės spindėjo žydrų stikliukų segė, o veidas buvo naujai išdekoruotas. Ji nuotaikingai žvilgtelėjo į patinusią nuo miego Filomeną. Galėjai įtarti, kad akimirka patikėjo, jog dar galėtų su ja konkuruoti, gal net nuvilioti Jurą. Tas pažįstamas, toks įskaitomas žvilgsnis Filomenos nė kiek nesuerzino, priešingai – sukėlė atlaidžią šypseną.

Šnekėjosi apie sapnus. Mama Žana iš šeštadienio „Lietuvos ryto“, kuri Filomena jai prenumeravo, perskaitė visų horoskopus šeštadieniui, liepos dvidešimt pirmajai. Pasišaipė iš prognozių – Jurui buvo siūloma nepasitikėti moterimis ir šiandien neskolinti joms pinigų. Filomena žinojo, kad giliai širdyje mama Žana yra prietaringa ir astrologinių prognozių, kortų bei visokių ženklų labai paiso. Tai netrukdė jai apsimesti, jog palaiko skeptikų stovyklą.

Netrukus Juras atsiprašė ir nuėjo į virtuvę darytis kavos, o Filomena pajuto, kaip joje netikėtai kresteli ir susitvenkia ketinimas.

Dar miegant ją apgaubė mažai pažįstama maloni nuotaika. Ją sukėlė kažkoks neįsisąmonintas vidinis persikeitimas. Praplėšusi akis Filomena suvokė, jog skendi neįprastoje ramybėje, tačiau neklausė savęs, iš kur ši atsirado ir ką galėtų reikšti. Likusi viena su motina ji staiga suvokė, kad yra apsisprendusi. Tai įvyko nedalyvaujant sąmonei, nepareikalavo jokių skausmingų lūžių – kai pabudo, jos sielos gelmėse sprendimas jau buvo priimtas.

Kaip rytą, mamos Žanos nuotaika iš tiesų buvo neįprastai pakili. Filomena palaukė, kol ji išners iš smagios minčių tėkmės ir atkreips į ją dėmesį.

– Žinai, naktį viską apmąščiau... – pagaliau išsižiojo Filomena, bet staiga užsikirto ir nuleido akis. – Mama Žana, o kodėl tau negrižus į Vilnių?..

Toji taip ir sustingo. Kelias sekundes spitėjo į dukrą nemirksėdama, lyg išvydusi barškuolę. Filomena stipriai išraudo.

- Kas tau pasidarė?.. - keistu, žemu balsu paklausė motina. - Ar čia mano Filomena?.. Gal tave kas pakeitė?..

Atsakydama į ironiją Filomena vyptelėjo:

- Nebent tave baisiai traukia pensionas.

Kurį laiką mama Žana varstė ją akimis.

- Taigi ar nesakei, kad pati norėtum ten nusibaigti? - patraukė per dantį.

Jos patylėjo, slegiamos augančios įtamos.

- Koks tavo atsakymas? - tyliai paklausė Filomena

- Aišku, norėčiau į Vilnių... Bet man sunku patikėti, kad neapsigalvosi... Ar tu tikrai sveiko proto? - taip pat tyliai atsakė mama Žana.

Filomena tik dabar suprato, kaip giliai motina buvo ja nusivylusi ir kaip nesitikėjo iš jos nieko panašaus.

- Šiandien grįžtu į Vilnių, - susitvardžiusi tarė ji. - Tu viską apmąstyk, kol Larisa dar čia. O rugsėjo pradžioje galėtume ir persikelti... Yra vienas toks butelis, netoli manęs - galėčiau kasdien tave lankyti. Studentams jį nuomoju, paprašysiu išsikelti, ar ką. Aptvarkysiu - žinai, po studentų ten visko rasi... Ką manai, mama Žana?..

Mama Žana ėmė purtyti galvą.

- Dabar nieko... negaliu... pasakyti. Aišku, aš sutinku... Pakalbėsim vėliau. Dabar išėik, - gniauždama stiprėjančią drebulį paprašė ji. - Išėik greičiau... ir uždaryk duris.

Filomena taip ir padarė. Paslaugiai užvėrė stiklines duris.

Už jų stojo sprogimo pritvinkusi tyla. Filomena užsirakino vonioje ir stipriai atsuko dušą, kad nieko negirdėtų.

Prieš išvažiuodami jie pakeitė mamai Žanai patalynę. Iš krėslo ją bekeliant atgal į lovą, Filomena stengėsi prie jos nesiliesti. Užklojo baltą, skalbimo milteliais kvepiančią antklodę švariu užtiesalu ir suglumusi stebėjo, kaip Larisa su Juru padeda motinai žengti per kambarį.

Paskutinis vaizdas, kurį įsiminė išvažiuodama: mama Žana sėdi atsirėmusi į pagalves ir, slėpdama nupudruotame veide drovią šypseną, lyg mašalus veja juos iš kambario:

– Na, važiuokit, važiuokit greičiau!..

Diena buvo vėsi, nuo jūros dvelkė geras, gaivus vėjas. Jis ginė didžiulius kamuolinius debesis Vilniaus pusėn, šie keliavo virš autostrados lėtai, oriai keisdami formas, lyg vėjo minkomi nežemiško molio masyvai. Filomena važiavo paskui seną, tamsiai mėlyną Juro „Audi“. Protarpiais juste pajusdavo jo žvilgsnį, nutaikytą į ją per veidrodėlį, nors jį pamatyti buvo per toli. Nusišypsodavo lyg akla.

Jiedu susiskambino ir susitarė trumpam sustoti aukščiausioje autostrados vietoje. Juras užleido Filomeną ir į aikštelę ši įsuko pirma. Išlipusi iš automobilio stebėjo, kaip Juras artėja. Jo marškiniai ir drobinės kelnės plevėno vėjyje. Priėjęs jis senu papratimu palietė Filomenai galvą.

– Rūkysi?

– Mano baigėsi.

Juras pavaišino ir nusisukę nuo vėjo jie užsirūkė, apmesdami žvilgsniu nuo kalno atsiveriantį horizontą su pievomis ir miškais.

– Taip jos nekenčiau, o dabar... va. Kažkokia tuštuma toje vietoje, kur buvo neapykanta... – neatplėšdama akių nuo

tolumos, lyg sau pasakė Filomena.

Juras žvilgtelėjo į ją. Ji priglaudė kaktą prie jo rankos, kurioje smilko cigaretė. Jis atsargiai nupūtė nuo jos plaukų užbyrėjusius pelenus.

– Kas ten?..

– Nieko.

Jie susižvalgė ir nusišypsojo.

– Važiuosim? – paklausė Juras.

Filomena užsimerkė ir vėl atsimerkė, parodydama, kad sutinka.

Grįžo į savo automobilius ir vėl įsuko į kelią.

Už Kauno jau telkėsi sekmadienio spūstys. Filomena nepaleido iš akių Juro mašinos. Automatiškai, lyg vaikas, kuris mokosi mėgdžiodamas suaugusiuosius, kartojo jo manevrus. Riedėjo susikaupusi, lėtai, pasidavusi į priekį ir vis pasimuistydama, lyg dar kartą stumtusi į pasaulį siaurais mamos Žanos gimdymo takais.

Oranžiniai Juro žiburėliai rodė kelią.